This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
  Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
  Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
  Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
  Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsätt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsätt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk `http://books.google.com/`

PQ
2231
D4S8
1880

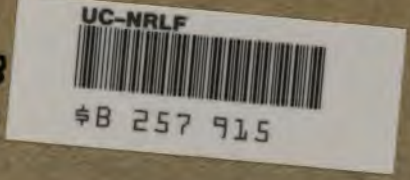

GIFT TO

THE LIBRARY OF
THE UNIVERSITY
OF CALIFORNIA

OF NORDISKA BOKHANDELN
THROUGH MR. OLOF HIRSCH

Sv. Teatern. N:o 215.

FALSKA JUVELER

(LE DEMI-MONDE).

KOMEDI I FEM AKTER

AF

ALEXANDRE DUMAS d. y.

FRI ÖFVERSÄTTNING

AF

OSCAR WIJKANDER.

Uppförd för första gången den 20 Maj 1880 å Kongl. Dramatiska Teatern.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Pris: 1 krona.

FALSKA JUVELER

(LE DEMI-MONDE).

KOMEDI I FEM AKTER

AF

ALEXANDRE DUMAS d. y.

FRI ÖFVERSÄTTNING

AF

OSCAR WIJKANDER.

Uppförd för första gången den 20 Maj 1880 å Kongl. Dramatiska Teatern.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

PERSONER:

OLIVIER DE JALIN.
DE NANJAC.
HIPPOLYTE RICHOND.
DE THONNERINS.
BARONESSAN SUZANNE D'ANGE.
GREFVINNAN DE VERNIÈRES.
VALENTINE DE SANTIS.
MARCELLE DE SANCENAUX.
SOPHIE, kammarjungfru } hos baronessan.
EN BETJENT }
EN BETJENT hos grefvinnan.
EN BETJENT hos de Jalin.

(*Scenen är i Paris.*)

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1880.

PQ2231
D458
1880

Första akten.

En salong hos Olivier de Jalin.

Första scenen.

GREFVINNAN. OLIVIER.

GREFVINNAN. Ni lofvar mig då, att den här saken inte ska ha några ledsamma följder?

OLIVIER. Ja, ni kan vara fullkomligt lugn!

GREFVINNAN. Jag ville sjelf göra er min visit för att fråga om det der, äfven med risk att hos er träffa ihop med ... Gud vet hvem!

OLIVIER. Så-å! Det är då en bra dålig societé, jag tar emot hos mig?

GREFVINNAN. Ja, man säger det!

OLIVIER. Man misstar sig! Hit komma inga andra, än ... edra vänner.

GREFVINNAN. Det är mycket smickrande för mina vänner, det!

OLIVIER. Och i alla fall vet jag inte, att man kan säga någonting illa om ert besök hos mig ... Det har en ganska naturlig anledning. Vid ett parti lansquenet hemma hos er ha två af edra intimaste vänner, herr de Maucroix och herr de Latour råkat ut för ett litet missförstånd. En förklaring har blifvit nödvändig och den ska ega rum hemma hos mig. Jag är herr de Maucroix' sekundant ... och ni kommer

M734666

hit för att be mig arrangera saken... det är ju helt naturligt!

GREFVINNAN. Ja, det förstås; men jag tycker ändå inte om, att man får veta, att jag varit här... lika litet som jag vill, att hela Paris ska få veta, att det spelas i min salong. Om saken får en dålig vändning, blir det process; och för ett fruntimmer i min samhällsställning är det alltid obehagligt att uppträda inför rätta, tillockmed om det bara är som vittne. Och att få se sitt namn i tidningarne på det der viset... nej! Försök derför att ställa den här saken till rätta eller, om det inte låter sig göra... så laga åtminstone så... af vänskap för mig... att jag inte alls blir inblandad i den ledsamma affären. Jag har ingenting emot, att det spelas i min salong... Man ska väl roa sig med någonting... inte behöfver man komma i gräl för det!

OLIVIER. Nej... naturligtvis...

GREFVINNAN. Ja... och nu går jag ifrån er... Efter fru de Santis inte tyoks komma, så...

OLIVIER. Fru de Santis... ämnade hon göra mig den äran...?

GREFVINNAN. Ja, då hon hörde, att jag ämnade mig hit, sa' hon: "Jag ska komma efter och hemta er. Jag är inte rädd att gå till den der gemena karln!" Men hon är så tanklös, att hon väl glömt bort det... och nu kan jag inte längre vänta på henne. Adjö! Men... om ni vill tillåta mig en liten anmärkning, så...

OLIVIER. Oändligt gerna!

GREFVINNAN. Ni har inte alls frågat efter min nièce, som — jaha... som gaf mig i uppdrag att säga er en hel mängd saker...

OLIVIER. Angenäma... förmodar jag?

GREFVINNAN. Naturligtvis!

OLIVIER. Det var mycket snällt af henne!

GREFVINNAN. Ja nog är det *det*, alltid! Det är ingenting som tvingar henne till det. Hon vet mer än väl, att ni inte tänker gifta er med henne.

OLIVIER. Nej . . . det . .

GREFVINNAN. Åh, min kära vän, i sämre händer kunde ni falla!

OLIVIER. När man faller, råkar man alltid illa ut!

GREFVINNAN. Och föröfrigt ha vi en annan i kikarn, som är bättre, än ni!

OLIVIER. Är ni säker på det?

GREFVINNAN. Ni hör inte till den finaste noblessen, ni! Och ni är ju inte rik?

OLIVIER. Tretti tusen francs om året.

GREFVINNAN. Det är inte så illa, förstås. Men ni har ju familj?

OLIVIER. Hvem har inte familj; men min inskränker sig till min mor, som gift om sig . . . Och då jag måste processa med hennes man, för att få ut arfvet efter min far när jag blef myndig . . . så träffas vi mycket sällan . . . och jag tror inte, att hon håller mycket af mig. En mor, som blifvit enka, skulle aldrig gifta om sig! När hon lägger bort fadrens namn, blir hon nästan som en främling för barnen. Och då kan ni ungefär förstå, min nådiga grefvinna, hur det kommer sig, att jag, som tidigt blef öfverlemnad åt mig sjelf, begått så många dårskaper och gjort så många skulder, som jag sedan fått göra upp, och att jag numera är aldeles för klok att förena mitt öde med fröken Marcelle, oaktadt jag verkligen tycker, hon är charmante och hon dessutom i mina ögon har en ovärderlig egenskap, nämligen att vara fader- och moderlös, så att det verkligen funnits ögonblick, då jag fruktade för, att jag skulle gifta mig med henne.

GREFVINNAN. Ni?

OLIVIER. Jaha! Jag blef på fullt allvar kär i henne, och om jag fortsatt med mina besök hos er,

skulle det slutat så, att jag, som är en hederlig karl, hade begärt henne till hustru af er... och det hade ju varit en galenskap...

GREFVINNAN. Derför, att hon inte har någon förmögenhet?

OLIVIER. Åh nej... det bryr jag mig inte så mycket om. Jag gifter mig inte för pengar. Nej, det fins ett annat skäl, som...

GREFVINNAN. Hvad kan det vara för skäl?

OLIVIER. Vi karlar, som lefvat något med i verlden, är inte så dumma som vi ge oss min af att vara. När vi gifta oss, är det för att hos vår egen hustru finna hvad vi förgäfves sökt hos andras! Och ju längre vi lefvat med, desto mer hålla vi på, att den qvinna, vi gifta oss med, inte ska ha mycken erfarenhet af lifvet. De der små flickorna som, innan de blef gifta, gjort sig märkvärdiga genom att ha reda på allting och vara med om allting, bli alltid enkliga hustrur! Se på fru de Santis!

GREFVINNAN. Men Marcelle har inte alls samma karaktär som Valentine!

OLIVIER. Hvilket inte hindrar fru de Santis, som lefver skild från sin man — en herre som föröfrigt ingen känner till — och som komprometterar både sig sjelf och andra, att ha till intim vän fröken de Sancenaux, er brorsdotter... Tycker ni, att fru de Santis är ett passande sällskap åt en tjugoårig flicka?

GREFVINNAN. Ja, hvad vill ni man ska göra? Marcelle har inte många förströelser och jag har ingen förmögenhet. Fru de Santis tycker om att gå på teatern, hon har equipage, och Marcelle bogagnar sig af det der. Barnet får väl lof att roa sig en smula ...och hon gör väl inte något ondt för det!

OLIVIER. Nej, men hennes tankar ledas småningom derhän, att hon till slut kommer att göra något ondt.

GREFVINNAN. Min kära Olivier...!

OLIVIER. Ni har en helt och hållet falsk åsigt om det der. Vet ni hvad ni skulle ha gjort? Jo, ni

skulle ha anförtrott Marcelle åt markis de Thonnerins för tre år se'n, då hon lemnade sin pension och han ville skaffa henne plats hos sin dotter. Då skulle hon nu lefva i en omgifning, som anstod henne, och hon kunde varit säker på att bli bra gift... rigtigt gift med en bra karl... Något som jag tviflar på nu kommer i fråga.

GREFVINNAN. Jag höll för mycket af henne för att kunna skilja mig ifrån henne.

OLIVIER. En egoism, som ni för sent kommer att ångra och som hon en dag skall förebrå er.

GREFVINNAN. Åh nej! Om hon vill, ska hon vara gift om två månader... och hon ska bli en charmant fru. Hustrurna bli hvad deras män vill göra dem till!

OLIVIER. Ja, men männen bli också hvad deras hustrur göra dem till... och den uppgörelsen är inte rigtigt tillfredsställande. Nå, med hvem gifter ni henne den här gången, om jag får lof att fråga?

GREFVINNAN. Med en ung man...

OLIVIER. Som älskar fröken de Sancenaux och som är älskad af henne tillbaka?

GREFVINNAN. Nej, men det gör föga till saken. När det fins kärlek i äktenskapet, så tar vanan lifvet af den... Men då kärleken inte fins, så framkallas den just af vanan... Tro mig!

OLIVIER. Ni talar som La Rochefoucould! Nå, hvarifrån förskrifver sig då den der unge mannen?

GREFVINNAN. Det är herr de Latour, som presenterat honom för mig.

OLIVIER. Jaså, presenterad af herr de Latour... nå, då är det en vara af sämre beskaffenhet... Det är mycket bomull i det klädet!

GREFVINNAN. Åhå! jag förstår mig på, hur en man comme il faut ska se ut,... och att han är en sådan, det svarar jag för. Det vore just en man, som skulle passa för Marcelle. Han är ung, har ett

distingeradt utseende, på sin höjd tretitvå år gammal, militär, dekorerad, har ingen familj — med undantag af en ung syster, som redan är enka och lefver mycket tillbakadraget i någon vrå af Faubourg Saint-Germain — har tjugu tusen livres i ränta, är fri som fogeln och kan gifta sig i morgon, om han så för godt finner. Han känner inga andra i Paris, än Latour, Marcelle och mig. Det är ett godt parti, och jag ska aldrig få tag i något bättre. Ni ska bli den förste som ger mig rätt, när ni lärt känna honom.

OLIVIER. Jag ska således bli bekant med den der herrn?

GREFVINNAN. Ja, och det redan i dag. Han är herr de Latours sekundant.

OLIVIER. Jaså, det är herr de Nanjac, som i går lemnade sitt kort hos mig, och som ska komma hit i dag klockan tre.

GREFVINNAN. Han sjelf! Var nu hygglig... ni kan vara det, bara ni vill. Om herr de Nanjac kommer på förtrolig fot med er... hvilket inte skulle förvåna mig... och han talar med er om Marcelle, så försök att låta bli att... att säga alla de der sottiserna, som ni nyss sa'.

BETJENTEN (*anmälande*) Fru de Santis!

Andra scenen.

DE FÖRRA. VALENTINE.

VALENTINE. God dag! Se god dag!

GREFVINNAN. Hvad i all verlden har ni gjort så länge? Hvarifrån kommer ni?

VALENTINE. Tala inte med mig om det! Jag trodde aldrig det skulle ta något slut!... (*till Olivier*) Ni mår bra, ni?

OLIVIER. Förträffligt!

VALENTINE. Tänk er bara, att min sömmerska kom och jag fick lof att profva klädningar. En ska

jag ha på mig i morgon på kapplöpningen... ja, ni får väl se! Och så har jag varit och beställt mig en vagn till i morgon... Jag ba' naturligtvis att få se på kusken... Det var en engelsman som kommer att ta sig mycket bra ut. Slutligen begaf jag mig till min hyresvärd... Jag ska flytta, — som ni vet. — Hur mycket betalar ni för den här våningen?

OLIVIER. Tre tusen francs.

VALENTINE. Men så bor ni också bortom all ära och redlighet... i en rigtig ödemark! Här skulle de kunna strypa en menniska utan att någon visste af det. Åh! jag skulle förgås af ledsnad här! Nej, jag har kommit öfver en förtjusande våning på rue de la Paix, två trappor upp, åt gatan, sju tusen fem hundra francs... och värden sätter upp nya tapeter! Salongen ska bli i rödt och guld, sängkammaren i gul brokad och boudoiren i blått kinesiskt siden. Jag skaffar mig aldeles nya möbler. Åh, det blir förtjusande!

OLIVIER. Nå, — hvad ska ni betala allt det der med?

VALENTINE. Hvad för slag? Hvad jag ska betala det med? Har jag inte min hemgift?!

OLIVIER. Nå, det bör då inte finnas mycket qvar af den! Med den fart, som det går undan för er, så...

VALENTINE. Jag har ännu qvar nära på tretti tusen francs. *(till grefvinnan)* Ack, min söta, om ni behöfver pengar, så ska jag rekommendera er min homme d'affaires, herr Michel. Jag hade inte tid att vänta tills en egendom, som jag har i Touraine, blef såld, utan jag lemnade alla åtkomsthandlingarne åt honom, och han gaf mig genast fem tusen francs i förskott mot åtta procent. Det var ju inte så dyrt! När jag går härifrån, tänker jag få ut återstoden af summan.

OLIVIER. Den der Michel är ju en liten, mager karl med mustacher, broderadt skjortbröst och emaljerade vestknappar?

VALENTINE. Han ser mycket comme il faut ut.

OLIVIER. Det beror på hvar han uppträder, det! Ni vet, att han är en tjuf. Jag känner honom, jag. Han lånte mig pengar innan jag blef myndig. Om ni redan kommit i klorna på den karln, så ska det gå som en dans att bli af med edra tretti tusen francs. Nå, hvad tänker ni ta er till, då de äro uppätna?

VALENTINE. Det var märkvärdigt... har jag inte min man? Han ska väl ge mig en pension eller, om det inte fins någon annan utväg... så flyttar jag väl till honom igen.

OLIVIER. Se det var en äkta man, som har tur! Och när man, till på köpet, tänker på, att han i det här ögonblicket troligen inte har någon aning om den lycka, som väntar honom! Men om han inte alls är med om den der tillställningen?

VALENTINE. Hur skulle han då bära sig åt?! Vi ä' inte lagligen skilda. Jag har rätt att återvända till den äktenskapliga härden när jag så för godt finner. Han blir tvungen att ta emot mig. Föröfrigt begär han inte bättre. Han är ännu lika kär i mig!

OLIVIER. Nå, det skulle jag vara nyfiken på att se!

VALENTINE. Ni ska få se det! Det får snart lof att bli slag i saken... Men hvar var det nu jag slutade? jo, jag återvände genom Champs-Élysées. Åh, så mycket folk der var! Jag mötte alla våra herrar, lille de Bonchamp, Grefve de Bryade, herr de Casavaux... jag bad dem komma och dricka the hos mig i morgon. Kommer ni med?

OLIVIER. Nej, jag tackar!

VALENTINE. Se'n var jag och hörde efter en loge på Vaudeville till i afton... och så gick jag och betalte räkningar hos min modiste... Jag kan inte behålla henne längre... Hon syr bara åt aktriser —

Se der har ni min dag! (*till grefvinnan*) Nå, om tisdag äta vi middag hos herr de Calvillot. Han har en charmant våning! Han bad mig göra inbjudningen till damerna. Ni kommer väl dit med Marcelle? Åh, hvad det ska bli roligt!

OLIVIER (*betraktar Valentine*). Stackars qvinna!

VALENTINE. Hvad är det?

OLIVIER. Ingenting! Jag beklagar er!

VALENTINE. Hvarför det?

OLIVIER. Derför, att ni är beklagansvärd! Om ni inte förstår det, vill jag inte förlora min tid med att förklara det för er.

VALENTINE. Apropos! jag visste väl, jag, att det var någonting jag skulle fråga er om.

OLIVIER. Hon hörde inte en gång hvad jag sa' henne! Hvad är det, ni vill veta?

VALENTINE. Jo, om ni haft några underrättelser från Baronessan d'Ange.

OLIVIER. Hvarför frågar ni det?

VALENTINE. Har hon inte skrifvit till er från Baden-Baden?

OLIVIER. Nej!

VALENTINE. Och det är till mig ni säger det der ... till mig, som ... (*skrattar*).

OLIVIER. Till er, som ...?

VALENTINE. Det är jag, som burit brefven på posten. Jag förstår att bevara ett förtroende, jag ... så yr i mössan jag än tycks vara. Det var allt charmanta bref, hon skref till er! (*skrattar*).

OLIVIER. Hvarför skrattar ni?

VALENTINE. Derför, att ni spelar hemlighetsfull med mig, som vet mycket mer, än ni, om det der!

OLIVIER. Nå, då så ... Jag har inte på fjorton dar haft några underrättelser från henne.

VALENTINE. Jaha ... inte se'n jag reste derifrån.

OLIVIER. Hon har då inte heller skrifvit till er?

VALENTINE. Hon skrifver aldrig! (*skrattar honom midt i ansigtet*).

OLIVIER (*ser på Valentines ansigte*). Hvad är det ni har der för slag?

VALENTINE. Hvar — der?

GREFVINNAN. Han vill bara reta er igen!

OLIVIER. Rundt omkring ögonen är det ramsvart!

VALENTINE. Ni är som alla de andra. Ni ska väl också komma och säga, att jag målar mina ögon och ögonbryn! När jag tänker på, att hälften af mina bekanta tror, att jag målar mig i ansigtet . . .!

OLIVIER. Och den andra hälften är säker på, att ni gör det . . .!

VALENTINE. Ni är tokig!

OLIVIER. Och ni sminkar er inte hvit, ni?!

VALENTINE. Jag, liksom alla andra fruntimmer, begagnar poudre de riz!

OLIVIER. Och så litet rödt . . .

VALENTINE. Aldrig!

OLIVIER. Aldrig?

VALENTINE. Litet, bara litet om aftnarne . . . men tillockmed det mycket sällan.

OLIVIER. Och ni målar inte edra ögon?

VALENTINE. När modet fordrar det, så . . .!

OLIVIER. I alla händelser brukas det inte af damer, som vill vara comme il faut.

VALENTINE. Hvad skulle det göra . . . bara det klä'r, så . . . Man vet mycket väl ändå, att jag är en dame comme il faut.

OLIVIER. Jag undrar *det*, jag!

GREFVINNAN. Nå, nu kan det vara nog med ert prat! Låt oss gå!

VALENTINE (*till grefvinnan*). Om ni vill, ska jag visa er min nya våning?

GREFVINNAN. Jaha... mycket gerna! Jag har ingenting annat att göra.

VALENTINE (*till Olivier*). Ni kan gerna följa med, så får ni hjelpa mig att välja tapeter.

OLIVIER. Nej, jag kan inte gå ut... Jag väntar någon hit...

VALENTINE. Hvem då?

OLIVIER. En af mina vänner?

VALENTINE. Hvad heter han?

OLIVIER. Hvad skulle det intressera er...?

VALENTINE (*likgiltigt*). Det var bara för att ha någonting att säga, som jag frågade.

OLIVIER. Han heter Hippolyte Richond. Under de sista tio åren har han varit mycket på resor. Det är bara åtta dar se'n han kom tillbaka till Paris. Han är son till en rik köpman i Marseille, som gjorde i olivolja. Är ni nu nöjd? Känner ni honom?

VALENTINE (*orolig*). Nej!

GREFVINNAN. Är han gift?

OLIVIER. Ja... der är ingenting att göra för er!

VALENTINE. Känner ni hans hustru?

OLIVIER. Ja, och hans lilla son med!

VALENTINE (*förvånad*). Har han en son?

OLIVIER. Ja, en fem, sex års gosse. Och det der kan intressera er, som inte känner honom?

VALENTINE. Och den der herr Richond bor?

OLIVIER. Rue de Lille, numro sju. Tänker ni helsa *på* honom? Vänta en stund, ska jag presentera honom för er.

VALENTINE. Nej... nej, jag vill inte träffa honom.

OLIVIER. Hvad fattas er?

VALENTINE. Ingenting... adjö!

BETJENTEN (*anmäler*). Herr Hippolyte Richond.

OLIVIER (*till Valentine*). Vill ni...?

VALENTINE. Det är onödigt! (*Drar ned slöjan och går förbi Hippolyte, vändande bort hufvudet. Går ut tillsammans med grefvinnan.*)

Tredje scenen.

OLIVIER. HIPPOLYTE.

OLIVIER. Nå, hur lefver verlden med dig?

HIPPOLYTE. Jo, tack! Hur mår du sjelf?

OLIVIER. Förträffligt! Och din fru?

HIPPOLYTE. Jo, de må bra allihopa! Hvad var det för ett fruntimmer, som . . .?

OLIVIER. Hon kallar sig fru de Santis.

HIPPOLYTE. Valentine!

OLIVIER. Du känner henne?

HIPPOLYTE. Inte personligen; men jag känner mycket väl hennes man.

OLIVIER. Hon är då verkligen . . . rigtigt gift?

HIPPOLYTE. Ja, det kan du vara säker på.

OLIVIER. Så-å! Hon påstår, att hennes man gjort henne mycket orätt.

HIPPOLYTE. Det är sannt! Han har först och främst gjort orätt i att gifta sig med henne, ty det ser ut som om hon hoppat öfver skaklarne.

OLIVIER. Nå! Men som en väl dresserad häst, krånar hon sig ändå.

HIPPOLYTE. Du tycks känna henne mycket väl?

OLIVIER. Ja, men det är ingenting att säga om det! Hon kom hit för att hemta den der damen, som du såg i hennes sällskap. — Men hon skiftade färg, då jag kom att nämna ditt namn — och ändå säger hon sig inte känna dig.

HIPPOLYTE. Vi ha aldrig talt med hvarandra; men hon vet mycket väl, att jag känner till hela hennes lif.

OLIVIER. Hvar fins herr de Santis?

HIPPOLYTE. Hennes man heter inte de Santis. Det är hennes mors namn. Hon antog det, då hon fick lof att flytta från mannen, som förbjöd henne att bära sitt namn.

OLIVIER. Hvad hade han då att förebrå henne?

HIPPOLYTE. Hon har ovärdigt bedragit den hederliga pojken, som ända till galenskap var förälskad i henne. Hon var förtjusande, det får jag lof att säga. Man kallade henne: den sköna fröken de Santis. Inte en sou hade hon i hemgift. Men friarn var rik, ung, kär öfver öronen ... och blyg se'n! Han vågade inte anhålla om hennes hand. En af hans vänner, som hade presenterat honom i familjen, erbjöd sig att fria i hans namn. Han antog tillbudet. Giftermålet blef beslutadt ... och vännen var en af brudens marskalkar ...

OLIVIER. Och du den andre?

HIPPOLYTE. Jaha! Sex månader efter brölloppet kom mannen till mig. Det var klart och tydligt, att den unga frun stod på förtrolig fot med den der vännen, som arrangerat giftermålet. Han duellerade med honom, dödade honom och reste sin väg sedan han lemnat hustrun två hundra tusen francs att lefva på. Sedan dess ha de inte återsett hvarandra, och det är nu tio år se'n.

OLIVIER. Hvar är mannen för närvarande?

HIPPOLYTE. Han lefver i utlandet. Jag råkade honom i Tyskland för två månader se'n.

OLIVIER. Han älskar väl inte mer sin hustru?

HIPPOLYTE. Jag tror inte det.

OLIVIER. Hon påstår emellertid, att han ännu alltjemt älskar henne, och att det bara beror på henne att återvända till honom.

HIPPOLYTE. Hon bedrar sig. — Hvem är den der äldre damen, i hvars sällskap hon gick härifrån?

OLIVIER. Det är återstoden af ett förnämt fruntimmer, som behofvet af lyx och nöjen så småningom dragit ned i en något lätt societé. Hon ruinerade sin man, som tog sitt parti och dog för en tio, tolf år se'n. Några gamla vänner ... aktier, som man ger

henne till pari och som hon afyttrar med en liten förtjenst när hon kommer åt ... strandvrak af hennes skeppsbrutna förmögenhet, som stormen emellanåt kastar upp på stranden ... der har du hennes resurser! Hon har en mycket söt och vacker nièce, på hvars giftermål hon bygger förhoppningar att kunna förgylla upp sin grefliga krona ... Men någon lämplig man får hon inte tag i! I afvaktan på det, kämpar hon så mycket hon förmår. Hon ger soiréer, der man märker, att det är ondt om slantarne och att man da'n derpå får lof att afyttra eller pantsätta någon klenod för att betala de rosenröda ljusen, punschen och glacerna. De unga karlar, hon inviterar, äta glacerna, dricka punschen, skicka konfekt på nyårsdagen, gifta sig med flickor af *verkligt god* ton, och helsa inte på grefvinnan och hennes nièce, när de träffa dem ute, på annat sätt, än med en vårdslös gest åt hatten, för att förebygga hvarje intimare beröring mellan dem och deras hustrur eller mödrar.

HIPPOLYTE. Och fru de Santis är vän till den der damen?

OLIVIER. I hvilken annan sosieté vill du väl, att hon skulle umgås?

HIPPOLYTE. Det har du rätt i. — Men du skref, att du ville begära en tjenst af mig ... nå, hvad är det?

OLIVIER. Hur mycket är klockan?

HIPPOLYTE. Hon är tu.

OLIVIER (*ringer*). Låt mig då först skicka af det här brefvet, så kan vi sedan prata i all sköns ro.

HIPPOLYTE. Genera dig inte. Jag har inte brådtom.

(Betjenten kommer in).

OLIVIER (*till betjenten, i det han lemnar honom ett bref*). Gå med det här brefvet till grefve de Lornan. Du känner ju honom? Om grefven inte skulle vara hemma, så laga, att grefvinnan får det. Gå nu! (*Betjenten går ut*).

HIPPOLYTE. Du tycks skrifva dina bref så, att de passa både för herrn och frun?

OLIVIER. Nej, jag skrifver ett bref, som bara får läsas af frun; men för att inte kompromettera henne, adresserar jag det till hennes man.

HIPPOLYTE. Men, om man nu lemnar det till mannen?

OLIVIER. Din tok! Han har farit på landet.

HIPPOLYTE. Vet du, att det der var ganska fiffigt påhittadt af dig!

OLIVIER. Jag lånar dig mitt påhitt, ifall du behöfver det. Men det är i dag första och sista gången jag använder det, och det är i den der damens eget intresse.

HIPPOLYTE. Är du säker på det?

OLIVIER. Ja, den historien är mycket enkel. Jag nämner personerna vid namn, för att visa dig, att mannen inte har någonting att frukta af hustrun och hon ingenting har att frukta af mig. Det var förliden höst. Vet du, att det är en farlig årstid, i synnerhet på landet, der ensligheten ger fria tyglar åt inbillningen och hvarje blad, som faller af, är så godt som en elegie... Nå! Det var i höstas, jag blef presenterad för grefvinnan de Lornan, som tillbragte oktober månad på landet hos modern till en af mina vänner, herr de Maucroix, som vi strax ska tala om. Grefvinnan är blond, mycket distingerad, poetisk och sentimental. Mannen var ute på resor... nå, då vet du, hur landet är beläget. Jag gjorde henne min cour, och jag var fullt och fast öfvertygad om, att jag var kär i henne. När vi kom tillbaka till Paris, presenterade hon mig för sin man.

HIPPOLYTE. Som naturligtvis var ett nöt?

OLIVIER. Nej, en präktig karl på en fyrti år, som fattade vänskap för mig och som jag tyckte så mycket om, att jag efter fjorton dar var intim vän med mannen och inte tänkte det ringaste mer på hustrun. Ja, ser du, det var en qvinna, som aldrig

gaf mig något hopp, och som, oss emellan, inte mer är skapad för intriger, än för . . . (*söker efter ordet*).

HIPPOLYTE. Jaha . . . du får väl tag i jemförelsen en annan gång.

OLIVIER. Men det var, å andra sidan, en qvinna, hvars egenkärlek blifvit sårad och som tror, att jag drifvit gäck med henne . . . kort och godt, hon skref till mig i går, att hennes man rest bort på några dar, att hon ville ha en förklaring och att hon väntar mig i dag klockan tu. Jag har bränt upp hennes bref, och i stället för en onödig och kinkig förklaring, har jag nyss skrifvit och sagt henne, som sanningen är, att jag vill vara hennes vän, men att jag inte älskar henne tillräckligt eller, rättare sagt, att jag älskar henne alltför mycket, för att jag skulle vilja leda henne in på en origtig väg. Hon kommer att bli litet ond på mig, men hon är räddad . . . och, på min ära, det är någonting, det, att rädda en qvinnas heder . . .

HIPPOLYTE. Ja, det är bra gjort af dig!

OLIVIER. Och jag har gjort det utan några biafsigter, det försäkrar jag dig. Vare sig nu, att jag redan left undan aldeles för mycket eller att jag verkligen är hederlig karl, så är jag fast besluten, att inte mer befatta mig med de der små nedrigheterna, som ha sin ursäkt i kärleken. Att gå till någon och trycka hans hand och kalla honom sin vän och så ta hans hustru ifrån honom . . . nej! Det är gement?

HIPPOLYTE. Jo, du är ypperlig!

OLIVIER. Ja, sådan är jag!

HIPPOLYTE. Det är väl för att du är kär på annat håll, kan jag tro.

OLIVIER. Tviflare!

HIPPOLYTE. Se så! Bekänn nu bara!

OLIVIER. Nej, men, för tusan, det är säkert, att . . .

HIPPOLYTE. Nej ... jag sa' till mig sjelf: "der ha vi en skalk, som leker Joseph! Det ligger något under det der!" Känner jag den sköna?

OLIVIER. Nej, hon hade redan rest till ... till badorten innan du kom till Paris. Jag hade i alla fall inte sagt hennes namn för att inte kompromettera henne. Det är en dame, som tillhör stora verlden.

HIPPOLYTE. Åh ... bevars!

OLIVIER. Ja, det har hon sjelf sagt. Emellertid är hon fri, påstår sig vara enka, är bara tjugu år, klär sig utmärkt, har hufv'et på rätta stället och förstår att bevara skenet. För henne finns ingen fara i det närvarande och inga bekymmer i framtiden, ty hon hör till det slags folk, som förutser alla eventualiteter af en förbindelse, och som småleende och med dertill enkom gjorda fraser vet att föra sin på vänlig öfverenskommelse grundade kärlek till *skjutshållet*, der den ska byta om hästar. Jag har tagit den der förbindelsen aldeles som en resande, som inte har brådtom och som tar posthästar i stället för att fara med jernvägen. Det är mycket angenämare ... och man stannar när man vill.

HIPPOLYTE. Och det der har nu räckt ...?

OLIVIER. I sex månader.

HIPPOLYTE. Och ska räcka ...?

OLIVIER. Så länge hon vill.

HIPPOLYTE. Det vill säga tills du gifter dig.

OLIVIER. Jag gifter mig aldrig!

HIPPOLYTE. Ja, man säger så, och en vacker dag ...

(*Betjenten kommer in*).

OLIVIER. Hvad är det?

BETJENTEN (*med låg röst*). Det der fruntimret, som varit bortrest, är här!

OLIVIER (*pekar på sidorummet*). Be henne stiga in der. Jag ska strax ta emot henne. (*Betjenten går*).

HIPPOLYTE. Är det hon?

OLIVIER. Ja, det är det.

HIPPOLYTE. Då går jag min väg.

OLIVIER. När får jag träffa dig igen?

HIPPOLYTE. När du vill.

OLIVIER. Men säg mig . . .?

HIPPOLYTE. Hvad för slag?

OLIVIER. Tänker du verkligen gå på det der sättet . . . utan vidare?

HIPPOLYTE. Ja, hur vill du, jag ska gå?

OLIVIER. Nå, än Maucroix då? Vi ha talt om allting annat, än om hans affär.

HIPPOLYTE. Det är sannt! Den ha vi aldeles glömt bort. Så dumma vi varit!

OLIVIER. Om du vill vara så god och tala i singularis.

HIPPOLYTE. Gerna, min vän! Åh, så dum du varit!

OLIVIER. Så-å! Du kan också ha dina infall!

HIPPOLYTE. Ja, ibland!

OLIVIER. Jo, det är så, att herr de Maucroix har haft en tvist vid spelbordet med herr de Latour hos grefvinnan de Vernières, som du nyss såg härinne. De Latour ska skicka hit en af sina sekundanter klockan tre, men det blir troligtvis ett nytt möte hos mig i afton, om inte saken kan biläggas, och då ville jag gerna, att du skulle vara med. Hvar kan jag träffa dig, om det behöfs?

HIPPOLYTE. Hemma hos mig ända till klockan sex. Från sex till åtta äter jag middag med dig på Café Anglais, om du vill.

OLIVIER. Det är bra. Kom och hemta mig klockan sex. Du får i alla fall lof att gå här förbi.

(*Hippolyte går ut.*)

Fjerde scenen.

OLIVIER. SUZANNE.

OLIVIER. (*går till sidodörren, som öppnats då fonddörren stänges.*) Åh! Det är verkligen ni? (*Räcker henne handen.*)

SUZANNE (*fattar småleende hans hand*). Jaha! Det är jag!

OLIVIER. Och jag som trodde, ni var båd' död och begrafven!

SUZANNE. Nej, jag mår mycket bra, jag!

OLIVIER. När kom ni från Baden-Baden?

SUZANNE. För åtta dar se'n.

OLIVIER. Åtta dar!

SUZANNE. Jaha!

OLIVIER. Åh! Åh! Och jag får träffa er först i dag! Det var något nytt... som kanske har sin särskilda betydelse!

SUZANNE. Det kan nog hända, det! (*efter en stund*) Har ni lika godt hufvud som förut? Är ni lika qvick?

OLIVIER. Åh, mycket, mycket mera!

SUZANNE. När kom ni under fund med det?

OLIVIER. Nyss... när ni kom in.

SUZANNE. Jaså! Hm! Det låter närapå som en komplimang.

OLIVIER. Närapå!

SUZANNE. Nå, så mycket bättre!

OLIVIER. Hvarför det då?

SUZANNE. Jo, derför att... när man kommer från Baden-Baden, är man mycket begifven på att prata.

OLIVIER. Jaså... man pratar inte i Baden-Baden?

SUZANNE. Nej... man talar på sin höjd?

OLIVIER. Men det ser ut som ni ändå inte skulle ha stor lust att prata, då ni varit hemma i åtta dar och först i dag låter höra af er.

SUZANNE. Jag har hela tiden varit på landet och kom först i dag till Paris. Ingen vet att jag är återkommen. Jaså, ni påstår, att ni är lika qvick som förut?

OLIVIER. Ja, visst är jag det.

SUZANNE. Nå, vi få väl se!

OLIVIER. Hvart syftar ni med det der?

SUZANNE. Herre Gud... bara till en enda liten fråga: Vill ni gifta er med mig?

OLIVIER. Med er?

SUZANNE. Visa er inte så förvånad ... Det är inte rigtigt artigt!

OLIVIER. En sådan idé!

SUZANNE. Jaså, ni vill inte? Då ska vi inte mera tala om den saken! Jaha, min kära Olivier, nu återstår det mig bara, att tala om för er, att vi inte mer kommer att träffas. Jag reser bort.

OLIVIER. För längre tid?

SUZANNE. För längre tid ... ja!

OLIVIER. Och ni reser!

SUZANNE. Mycket långt bort!

OLIVIER. Jag tror, ni leker kurra gömma med mig?

SUZANNE. Nej, det är ju en fasligt enkel sak! Alltid finns det folk, som reser ... och man har ju tillockmed för deras skull uppfunnit vagnar och ångbåtar.

OLIVIER. Ja, det har ni rätt i! — Nå, än jag, då?

SUZANNE. Ni?

OLIVIER. Ja!

SUZANNE. Ni? ... Ni stannar i Paris, tänker jag.

OLIVIER. Åh!

SUZANNE. Så framt ni inte också vill resa bort.

OLIVIER. Med er?

SUZANNE. Åh, nej, nej, nej!

OLIVIER. Det är således slut?

SUZANNE. Hvad då?

OLIVIER. Vi älska inte hvarandra mer?

SUZANNE. Ha vi då älskat hvarandra?

OLIVIER. Ja, jag trodde det.

SUZANNE. Och jag ... jag har gjort allt hvad jag kunnat, för att tro det.

OLIVIER. Verkligen?

SUZANNE. Jag har hela mitt lif sökt att träffa *på* någon som jag kunde älska, men hittills har det inte varit mig möjligt.

OLIVIER. Jag tackar så mycket ... å egna vägnar.

SUZANNE. Det är inte bara om er, jag talar.

OLIVIER.. Då får jag tacka å allas våra vägnar.

SUZANNE. Ni ska veta, att då jag reste till Baden-Baden, var det mindre för att... liksom alla andra sysslolösa fruntimmer... göra en badresa, än för att göra några små iakttagelser, som en förståndig qvinna alltid bör göra. Det är mycket säkert, att på afstånd gör man sig alltid bättre reda för sina verkliga känslor. Kanhända betydde ni mera för mig, än jag sjelf ville tro. Jag reste för att se, om jag kunde undvara er.

OLIVIER. Nå?

SUZANNE. Jo-o, det gick för sig. Ni följde inte efter mig. De bref, ni skref till mig, voro *bara* qvicka och roliga. Fjorton dar efter min afresa, hade ni blifvit mig fullkomligt likgiltig.

OLIVIER. Ni har en stor förtjenst i er konversation. Jag menar den klarhet, med hvilken ni uttrycker er.

SUZANNE. Min första tanke se'n jag kom hem var att inte en gång helsa *på* er, utan vänta med den här förklaringen tills slumpen förde oss tillsammans. Men så tänkte jag på, att som vi bägge två ä' mycket kloka och förståndiga, det kanhända ändå vore bättre att så godt först som sist göra upp den der saken. Och derför är jag här nu för att fråga, om ni vill förvandla en falsk kärlek till en sann vänskap... (*Olivier skrattar.*) Hvad är det, ni skrattar åt?

OLIVIER. Jag skrattar, när jag tänker på, att jag, med någon liten modifikation i uttrycken, sa' eller rättare sagdt, skref alldeles detsamma för ett par timmar se'n.

SUZANNE. Till ett fruntimmer?

OLIVIER. Ja!

SUZANNE. Det var till den vackra Charlotte de Lornan?

OLIVIER. Jag känner inte henne!

SUZANNE. På sista tiden innan jag for från Paris, kom ni inte till mig lika regelbundet som förut. Jag insåg genast, att det låg någon hemlighet under det der, och jag kom den snart på spåren. Det var naturligtvis en qvinna med i spelet. En dag, då ni gick ifrån mig och sa', att ni skulle råka en af edra vänner, följde jag efter er ända till det hus, der ni gick in. Jag gaf tjugu francs åt portvakten och fick veta, att grefvinnan de Lornan bodde der och att ni hvarenda dag gjorde er visit hos henne. Det är inte svårare, än så! Ja, det var just *då*, jag kom under fund med, att jag inte älskade er, ty jag gjorde allt hvad jag kunde för att bli svartsjuk, men blef det inte.

OLIVIER. Hur kom det sig, att ni inte förr talat med mig om fru de Lornan?

SUZANNE. Nej . . . om jag det hade gjort, skulle jag nödgats be er välja mellan henne och mig, och som hon hade nyhetens behag för er, skulle jag fått stryka på foten, och det var aldeles för påkostande för min egenkärlek. Nej, det ville jag inte!

OLIVIER. Men ni misstar er. Det var verkligen fru de Lornan, jag gick till; men hon var, är och ska aldrig bli någonting annat för mig, än en vän.

SUZANNE. Det der har jag numera inte alls med att göra. Ni kan älska hvem ni behagar. Jag begär bara er vänskap. Vill ni ge mig den?

OLIVIER. Hvad ska ni med den, då ni reser bort?

SUZANNE. Ja, det tycks, det! Men just när man är långt borta, behöfver man allra bäst ha vänner.

OLIVIER. Säg mig sanningen? Helt och hållet!

SUZANNE. Hvilken sanning?

OLIVIER. Hvarför reser ni?

SUZANNE. För att resa!

OLIVIER. Ni har inte något annat skäl?

SUZANNE. Det är väl lika bra som något annat?

OLIVIER. Nå, så stanna då qvar.

SUZANNE. Nej, jag har också mina skäl, hvarför jag inte vill stanna.

OLIVIER. Och ni vill inte säga mig dem?

SUZANNE. Att begära ett förtroende i utbyte mot sin vänskap... det är ju inte att skänka någon sin vänskap... det är att sälja den.

OLIVIER. Ni är stark i logiken! — Nå, hvar tänker ni uppehålla er tills ni reser?

SUZANNE. Jag stannar på landet. Jag vet, att ni tycker, det är tråkigt på landet... och derför ber jag er inte heller komma och helsa på mig.

OLIVIER. Nå... det är ett afsked i behörig form, och min roll som vän ska inte bli svår att utföra.

SUZANNE. Svårare, än ni kanske tror! Med ordet vänskap menar jag inte det der hvardagliga och af slentrianen utnötta, som alla älskande bjuda hvarandra då de skiljas, och som inte är någonting annat, än en handpenning på ömsesidig likgiltighet. Nej, jag vill ha en vänskap, som är intelligent och som uträttar någonting... som nästan är detsamma som tillgifvenhet... och beskydd, om så behöfs... och som framför allt är grannlaga. Ni ska kanske bara en enda gång, och det under fem minuter, komma i tillfälle att bevisa mig en sådan vänskap; men det ska för mig vara alldeles tillräckligt för att tro på den. Är det öfverenskommet?

OLIVIER. Må ske då!

BETJENTEN (*kommer in*). Herr Raymond de Nanjac frågar, om herrn kan ta emot honom. Här är hans kort. Han kommer på grefve de Latours vägnar och säger, att han är väntad.

OLIVIER. Det är sant... och jag står genast till hans tjenst.

SUZANNE (*till betjenten*). Vänta! Låt mig se kortet!

OLIVIER. Se der!

SUZANNE. Ja, det är rigtigt! Är herr de Nanjac en af edra vänner?

OLIVIER. Jag har aldrig sett honom.

SUZANNE. Hur kommer det sig då, att han gör er sin visit?

OLIVIER. Han är sekundant åt grefve de Latour, som haft en tvist med en af mina vänner.

SUZANNE. Ödets nycker äro då ibland bra besynnerliga!

OLIVIER. Hur så?

SUZANNE. Kan man inte komma ut härifrån utan att bli sedd?

OLIVIER. Men ... hvad ni är orolig! Känner ni kanske herr de Nanjac?

SUZANNE. Han blef presenterad för mig i Baden-Baden; jag har talt med honom ett par, tre gånger.

OLIVIER. Åhå! Jag tror ... det bränns! Som man säger, när man leker blindbock, och ...

SUZANNE. Åh ... ni drömmer!

OLIVIER. Hm! Hm!

SUZANNE. Om ni *håller* på, att herr de Nanjac ska få se mig här ... hos er, så ... inte mig emot! Låt honom komma in!

OLIVIER. Nej ... visst inte!

SUZANNE (*återvinner sin kallblodighet*). Jo, låt honom komma! Det är mycket bättre, det!

OLIVIER. Nu förstår jag er inte mera!

BETJENTEN (*anmäler*). Herr Raymond de Nanjac!

Femte scenen

DE FÖRRA. RAYMOND.

OLIVIER (*går emot Raymond*). Jag hoppas, ni ursäktar, att jag !åtit er vänta!

(*Raymond bockar sig och betraktar derefter Suzanne med förvåning.*)

SUZANNE. Känner ni inte igen mig, herr de Nanjac?

RAYMOND. Jo, jag tyckte verkligen, att det var ni, min fru ... men jag var inte säker ...

SUZANNE. När kom ni tillbaka från Baden-Baden?

RAYMOND. I förgår ... och jag tänkte i dag haft den äran att göra er min visit, men det kan hända, att jag blir hindrad af ... oförutsedda ...

SUZANNE. Jag ska alltid med nöje ta emot er, då ni vill göra mig den äran. — Adjö, herr de Jalin! Glöm inte hvad vi kommit öfverens om!

OLIVIER. Mindre än någonsin!

SUZANNE (*till Raymond*). Adjö, min herre! Vi träffas snart, som jag hoppas! (*går ut.*)

Sjette scenen.

OLIVIER. RAYMOND.

OLIVIER. Nu står jag helt och hållet till er tjenst, min herre! (*Ger honom tecken att sätta sig.*)

RAYMOND (*sätter sig; torrt*). Saken är mycket enkel! Herr de Latour, en af mina vänner ...

OLIVIER. Ursäkta, min herre, om jag afbryter ... Är herr de Latour en vän till er?

RAYMOND. Ja! Hvarför frågar ni det?

OLIVIER. Jo, det händer ibland ... Ni är ju militär?

RAYMOND. Ja!

OLIVIER. Det händer ibland, att en militär anser sig inte kunna vägra att bli sekundant åt en person, som han knappt känner eller som han till och med inte känner alls.

RAYMOND. Det är sannt, att vi sällan vägra denna tjenst åt någon. Och hvad särskildt beträffar herr de Latour, så är han min vän och ... Eller förtjenar han kanske inte att vara det? Var det *det*, ni ville säga?

OLIVIER. Nej för allt i verlden! Var så god och fortsätt!

RAYMOND. Nå... ja! Herr de Latour var i förgår afton på grefvinnan de Vernières mottagning. Jag var också der. Man spelade Lansquenet. En ung man, herr George de Maucroix...

OLIVIER. En af mina vänner!

RAYMOND. Herr Maucroix hade gifven. Jag tror det är så det kallas. Jag känner inte de tekniska termerna, då jag sjelf inte är spelare.

OLIVIER. Jo, det är det rätta uttrycket.

RAYMOND. Herr Maucroix hade redan vunnit tre eller fyra gånger och banken var en tjugufem louisdorer. Herr de Latour höll, men som han bara förlorat under hela qvällen och inte hade några pengar qvar, bad han att få hålla på sitt hedersord. Då passade Herr de Maucroix, som just skulle lägga ut korten, gaf leken till sin granne och steg upp. Naturligtvis såg herr de Latour i det der en vägran att anta hans ord vara lika godt som klingande mynt. Han hade skäl att anse sig förolämpad och begärde en förklaring af herr de Maucroix, som svarade, att det ställe, der de befunno sig, inte egnade sig för så beskaffade samtal. Han uppgaf er adress, och herr de Latour bad mig af er begära de förklaringar, som er vän inte trodde sig sjelf böra ge honom.

OLIVIER. De der förklaringarne är mycket lätta att ge, och jag tror, att hela saken inte bör ha något annat till följd, än äran för mig att ha fått göra er personliga bekantskap. George har inte velat såra herr de Latour. Han passade, som man i lansquenet har rätt att göra, när man inte vill riskera att på en gång förlora vinsten af flera hållningar.

RAYMOND. Hvarför tänkte inte herr de Maucroix på att göra det förrän just då, när han skulle hålla mot herr de Latour?

OLIVIER. Ja, det är naturligtvis en sak, som...

RAYMOND. Om det varit mot någon annan, än herr de Latour, hade han nog hållit! Han hade hållit, om herr de Latour haft penningarne liggande på bordet; det är min öfvertygelse.

OLIVIER. Derom veta vi ingenting, min herre! Ursäkta att jag säger er det... Vi kan inte diskutera något annat, än hvad vi veta. .jag menar... af oss kända förhållanden. Jag ska ha den äran att upprepa hvad herr de Maucroix sjelf sagt mig. Han anser sig inte ha gjort något annat, än hvad som är vedertaget bruk och som alla andra göra. Och jag, för min del, skulle inte, i herr de Latours ställe, det minsta ha fäst mig vid en så'n der detalj.

RAYMOND. Det är möjligt, att det går till så der i den så kallade stora verlden, der ni lefver, men vi militärer...

OLIVIER. Förlåt... men jag visste inte, att herr de Latour var militär.

RAYMOND. Nej, men jag är det, jag!

OLIVIER. Jag tillåter mig fästa er uppmärksamhet på, att här hvarken är fråga om er eller mig, utan om herr de Latour och herr de Maucroix, som inte ä' militärer, hvarken den ene eller den andre.

RAYMOND. Ifrån det ögonblick, herr de Latour utsett mig till sin representant, behandlar jag saken så, som vore den min egen.

OLIVIER. Ja... men i det der afseendet begår ni ändå ett misstag... sekundanterne... jag medger det... böra vara lika måna om sina tvistande vänners, som om sin egen ära; men de böra framförallt, enligt min åsigt, i sitt umgänge sinsemellan visa en viss försonlighet eller åtminstone gå så pass opartiskt tillväga, att, i händelse af en olycka, de kunna stå till svars för hvad de gjort. Det är redan alldeles nog att diskutera facta... och vi ska inte bry oss *om* några förutsättningar hur den eller den hade handlat, ifall han hade varit i deras ställe, som saken egent-

ligen rör. Tro mig, min herre, det fins inte två slags heder, en för uniformen, som ni bär, och en för rocken, som jag bär! Hjertat är det samma under begge drägterna. Men jag skulle tro, när ett eller kanske två menniskolif stå på spel, att det är en alldeles för maktpåliggande sak, att man inte med allvar skulle diskutera den. Det är först när det inte mer fins någon möjlighet att på annat sätt gå till väga, som man kallblodigt måste låta vapnen afgöra. Om ni vill som jag, så bestämma vi oss för en ny sammankomst, då alla fyra sekundanterna kunna vara närvarande. Jag ska upprigtigt säga er, att det förefaller mig, som om ni vore i en något retlig sinnesstämning, som hvarken för er eller min vän kan vara fördelaktig ... och som jag inte kan förklara, såvida inte *vi*, af någon för mig okänd anledning ... det är ju första gången jag har äran vara tillsammans med er ... sjelfva skulle vara två motståndare, som ha behof af sekundanter.

RAYMOND (*byter om ton*). Ni har rätt! Det är verkligen någonting, som rör mig personligen ... som förmådde mig att föra detta språk mot er. Förlåt mig ... och ge mig på samma gång rättighet att tala öppenhjertigt med er.

OLIVIER. Ja, mycket gerna ...

RAYMOND. Jag är ... som militärer i allmänhet ... rättfram och ber er att också vara det mot mig ...

OLIVIER. Nå ... ja!

RAYMOND. Vi ä' hederliga karlar begge två, ungefär af samma ålder och samhällsställning, och, om jag inte under tio år hade left som en björn i Afrika, hade vi nog för längese'n stött på hvarandra och vi skulle nog ha blifvit vänner. Tror ni inte det?

OLIVIER. Jag börjar på att tro det!

RAYMOND. Jag skulle genast ha talat till er som jag nu gör, i stället för att ge efter för mitt dåliga lynne och utsätta mig för den lilla loxa, som ni nyss

på ett så spirituelt sätt gaf mig. Om jag råkat ut för en person med samma lynne, som jag, i stället för en så lugn och sansad som ni, skulle vi ha skjutit ihjel hvarandra, och det hade varit dumt gjordt! — Nu ska' ni i stället tillåta mig att göra er några frågor af så grannlaga natur, att endast en vän, som ni känt i tio år, skulle kunna ha rätt att göra dem. Jag ger er mitt hedersord på, att allt som ni kommer att säga mig, blir oss emellan.

OLIVIER. Jag står till er tjenst!

RAYMOND. Tack! Vårt samtal kan ha ett stort inflytande på hela mitt lif... och...

OLIVIER. Nå?

RAYMOND. Hur heter den person, som var här inne när jag kom?

OLIVIER. Det var baronessan d'Ange.

RAYMOND. Är det en dame af verld?

OLIVIER. Ja!

RAYMOND. Enka?

OLIVIER. Enka!

RAYMOND. I hvilket förhållande... svara mig på er heder... som jag skulle svara er, om ni gjorde mig samma fråga... i hvilket förhållande står ni till henne?

OLIVIER (*efter ett ögonblick*). Hon hedrar mig med sin vänskap.

RAYMOND. Ni är ingenting annat, än hennes vän?

OLIVIER. Nej, ingenting annat!

RAYMOND. Jag tackar er för hvad ni sagt... men... ännu ett ord... Hur kommer det sig, att baronnessan d'Ange befinner sig här... hos er...? Blotta benämningen vän...

OLIVIER. ...skulle inte berättiga ett fruntimmer i hennes samhällsställning att göra ett besök hos mig, som väl inte är så illa känd? Hvarför skulle hon inte kunna det? Redan *det* är ju ett bevis på, att hon inte sjelf ansåg det ligga något opassande i sin visit hos mig, att hon inte smög sig bort, utan helt öppet gick sin väg efter att först en stund ha konverserat

med er. Hon kunde ju ha förevunnit genom den der dörrn utan att bli sedd.

RAYMOND. Det är sannt! Men den der förklaringen var nödvändig för mig... och som jag inte vill vara mindre öppenhjertig, än ni, så ska jag säga er allt. Jag är anställd vid armén i Afrika... och blef för tre månader se'n så pass allvarsamt sårad, att jag vid mitt tillfrisknande kunde begära permission. För en fjorton dar se'n kom jag till Baden-Baden. Det var der jag första gången såg baronessan d'Ange och lät presentera mig för henne. Hon gjorde ögonblickligen ett djupt intryck på mig! Jag följde efter henne till Paris och jag är kär i henne ända till galenskap! Hon har på intet sätt uppmuntrat denna kärlek. Hon är ung och vacker... och jag trodde nästan, att hon redan var fästad vid någon, ty det fanns ingenting att anmärka mot hela hennes uppträdande. Ni kan derför lätt tänka er, hur upprörd och förvånad jag skulle bli, när jag helt plötsligt träffade henne här hos er! Ni fattar nog min oro, som bör förefalla er helt naturlig... liksom mitt dåliga lynne, som skingrades genom edra förståndiga ord och i synnerhet genom den här förklaringen, som jag öppet bad er om, och som ni var nog artig att ge mig. Jag hoppas, att vi snart ska' träffas igen! Räkna mig från det här ögonblicket bland edra vänner, och om jag någon gång kan vara er till nytta, så förfoga öfver mig.

OLIVIER. Jag har sagt er allt hvad jag skulle säga er... Lycka till!

RAYMOND. Beträffande våra duellanter, så tror jag, saken låter arrangera sig.

OLIVIER. Det tror jag också!

RAYMOND. Vi sätta upp ett litet protokoll öfver vårt samtal och låta dem få del af innehållet, så är saken klar!

OLIVIER. Ja! Farväl till i morgon! Jag ska' ha den äran att göra er min visit... Er adress står på kortet ... Ni är hemma vid den här tiden?

RAYMOND. Ja... Adjö! (*De trycka hvarandras händer; Raymond går ut.*)

Sjunde scenen.

OLIVIER. HIPPOLYTE.

HIPPOLYTE (*öppnar dörren*). Får man stiga på?

OLIVIER (*helsar ännu en gång på Raymond; lågt:*) Stackars gosse!

HIPPOLYTE. Nå, hur är det?

OLIVIER. Åh! En mängd hyggliga historier min vän... utan att räkna hvad som komma skall!

HIPPOLYTE. Hur gick det med de Maucroix affär?

OLIVIER. Den är slut...

HIPPOLYTE. Så mycket bättre! Och den der damen, som kom hem från sin badresa?

OLIVIER. Alla mina beräkningar ha gått upp; rök. Arlequin hade arrangerat saken mycket brai men Colombine förstörde alltsammans!

HIPPOLYTE. Två brytningar på en dag?!

OLIVIER. Den ena efter den andra! Jaha! Om Titus varit i mitt ställe, kunde han tidigt ha gått och lagt sig. Det skulle inte varit en förlorad dag?

HIPPOLYTE. Nej! Men det har också händt mig någonting märkvärdigt!

OLIVIER. Hvad då?

HIPPOLYTE. Jag har nyss fått ett bjudningsbref, som lyder så här: "Fru grefvinnan de Vernières anhåller, att herr Hippolyte Richond ville göra henne den äran att nästa fredag tillbringa aftonen hos henne..." Och så adressen. Men kan du gissa hvad som stod längre ned i brefvet? Jo, det stod; "Med tusen vänliga helsningar från fru de Santis!" Hon vill väl tala med mig om sin man, kan jag tro.

OLIVIER. Nå, hvad svarade du?

HIPPOLYTE. Ännu har jag ingenting svarat; men jag går dit.

OLIVIER. Då följer jag med.

HIPPOLYTE. Jaså, du är också bjuden?

OLIVIER. Hos grefvinnan de Vernières är man så godt som alltid bjuden... Och der kommer dessutom att sättas i scen ett litet intrigstycke, som jag så mycket hellre vill se på nära håll, som man inte alls vill låta mig se det förrän det redan är slut. — Är du hungrig?

HIPPOLYTE. Ja, det är jag visst, det!

OLIVIER. Kom då, så gå vi och äta middag!

Slut på första akten.

Andra akten.

En salong hos grefvinnan de Vernières.

Första scenen.

GREFVINNAN. EN BETJENT. *Sedan* SUZANNE.

GREFVINNAN (*till betjenten*). Låt tända ljusen i boudoiren och i min sängkammare!

BETJENTEN (*innan han går, anmäler:*) Fru Baronèssan d'Ange! (*går ut*).

SUZANNE. Jag kommer inte så tidigt som jag skulle ha önskat, min bästa grefvinna; men ni vet väl... när man bor på landet, kan man inte alltid svara för sin punktlighet... Jag klädde om mig här i Paris... hemma hos mig; men der är allt huller om buller, som alltid när man varit bortrest. Men i morgon ska allting vara i ordning igen!

GREFVINNAN. Åh, ni har visst inte dröjt länge...

SUZANNE. Jo, man kan aldrig skynda sig nog när det är fråga om att göra någon en tjenst.

GREFVINNAN. Åh, hvad det är snällt af er att säga så der! Ni har fått mitt bref, och ni är inte ond på mig för min ogrannlagenhet att...?

SUZANNE. Inte ska man genera sig vänner emellan! Jag kommer till er en annan gång och då får ni göra mig samma tjenst. Här är det, ni ville ha! (*ger henne en banksedel*) och om *det* inte är nog, så...

GREFVINNAN. Tack! Tack! Det är alldeles tillräckligt! Men jag behöfde ovilkorligen den här summan just i dag, och...

SUZANNE. Men hvarför sa' ni inte till mig i går...?

GREFVINNAN. Ack, ända in i sista ögonblicket trodde jag mig kunna skaffa summan hos fru de Santis' homme d'affaires, som så säkert hade lofvat mig den, och först i middags kommer den der gunstig herrn och säger ifrån, att jag inte kan få några pengar. Valentine är också i förlägenhet, så att jag inte heller kunde anlita hennes kassa. Och när det var så att...ja, jag kan väl säga er det...att jag fått ett utslag på mig och var rädd för att man i morgon dag skulle slå ner på mig, så kan ni väl tänka er, att jag ville undvika en skandal, som...

SUZANNE. Ja, det är fullkomligt rigtigt; men ni får lof att redan i afton betala den der exekutionsbetjenten, som ansätter er!

GREFVINNAN. De äro två stycken!

SUZANNE. Jaså! Nå, de der exekutionsbetjenterna, som ansätta er!

GREFVINNAN. Jag ska skicka min kammarjungfru.

SUZANNE. Inte ska man inviga sitt folk i så'na der förtroenden!

GREFVINNAN. Men jag kan inte skjuta upp det till i morgon. De der elaka menniskorna vore i stånd att komma redan tidigt i morgon bitti'!

SUZANNE. Gå dit sjelf!

GREFVINNAN. Nå, än mina gäster, då!

SUZANNE. Jag ska göra les honneurs i ert ställe! Och ni är i alla fall tillbaka innan någon hinner komma. Hvad är det för gäster, ni väntar?

GREFVINNAN. Valentine, en herr Richond, som hon bedt mig bjuda hit och som är vän till hennes man; herr de Nanjac... Ack, om det der giftermålet ändå kunde bli af! Jag räknar på ert bistånd! Vi skulle då vara räddade! — Så är det Marcelle, ni och jag, och slutligen markis de Thonnerins. Ja, der har ni hela sällskapet! Jag vet inte om herr de Maucroix och herr de Latour komma. Nog är deras gräl vid spelbordet uppgjordt, men...

SUZANNE. Har ni inte bjudit herr de Jalin?

GREFVINNAN. Åh! Han kommer aldrig!

SUZANNE. Men... kommer markis de Thonnerins?

GREFVINNAN. Han har inte svarat... och då är det klart, att han ska' komma.

SUZANNE. Men nu ska' ni skynda er dit bort! Jag väntar här så länge!

GREFVINNAN. Ja, jag ska' ta mig en vagn, så är jag här igen om tjugu minuter. Men ni får så tråkigt under tiden... Om jag inte skulle bry mig om att ta Marcelle med? Hon behöfver kanske inte följa med mig?

SUZANNE. Nej, hvad har hon med det att göra?

GREFVINNAN. Jo, ser ni, mina affärer är mycket intrasslade och tillkrånglade... och jag har några småsaker, som jag inte kunde rädda på annat sätt, än att göra ett så kalladt lösöreköp. Nu var det så, att Marcelle fick efter sin mor en liten förmögenhet, som står under min förvaltning, och den enda garanti, Marcelle har, är just det der lösöreköpet, förstår ni. Det ska' skydda mig en smula för nya lagsökningar... Men Marcelle får kanske lof att skrifva sitt namn på några papper, och då så...

SUZANNE. Nå, så tag henne med er, då!

BETJENTEN (*anmäler*). Markis de Thonnerins!

SUZANNE. Jag ska prata med markisen medan vi vänta på er?

GREFVINNAN. Ja... och jag ger mig af! Om jag först tog emot honom, så kom jag aldrig härifrån. Tala med honom om Marcelle och herr de Nanjac... Han skall vara oss till nytta. (*Går ut. Markisen kommer in genom en annan dörr.*)

Andra scenen.

SUZANNE. MARKISEN.

MARKISEN. Hvem var det som tog till flykten när jag kom?

SUZANNE. Det var grefvinnan, som hade någonting att ombestyra; men hon kommer tillbaka om några ögonblick.

MARKISEN. Nå, det kan också vara detsamma! Om jag träffar henne, eller inte, så...

SUZANNE. Ni stannar då inte här... hos oss... i afton?

MARKISEN. Nej, jag har inte lång tid på mig! Min dotter har kommit tillbaka från landet, och jag får lof att redan i afton följa med henne till min bror. Jag skulle inte ha kommit hit, om inte ni skrifvit till mig och bedt mig komma.

SUZANNE. Ja, jag önskade gerna tala med er och jag ville inte besvära er med att fara ut till landet för att träffa mig. Det hade varit att missbruka er godhet... Och fröken de Thonnerins mår bra?

MARKISEN. Mycket bra!

SUZANNE. Men... att ni aldrig låter mig få se henne! Jag skulle så gerna vilja se henne... åtminstone på afstånd. Ni tar henne aldrig med er, när ni...

MARKISEN. Vi a en gång för alla afhandlat det der ämnet... och jag tror inte, det tjenar någonting till att återkomma till det. — Men hvad är det, ni har att säga mig?

SUZANNE. Jo, ni har lofvat mig, att ni alltid ... hvad än må hända ... ska vara redo att göra mig en tjenst, ifall jag bad er derom.

MARKISEN. Ja, och jag upprepar det ännu en gång.

SUZANNE. Men i en ton, så kall, att jag inte är säker på, om det är riktigt grannlaga af mig att räkna på ert löfte.

MARKISEN. Jag vet mig aldrig ha lofvat er någonting, som jag inte hållit. Jag talar till er i den ton, som anstår min ålder ... ty det kan inte hjelpas, att det ögonblick nu är kommet, då jag måste erinra mig, att jag inte mer är tjugu år, ja, till och med inte mera fyrti. Jag får inte, utan att synas löjlig, vara någonting annat, än det jag verkligen är: en gubbe, som bör skatta sig lycklig, om han kan vara till någon nytta för dem, som han ofta nog tråkat ut och som varit ädelmodiga nog att inte låta honom känna det.

SUZANNE. Nå, då vill jag svara er i samma ton. Jag har er att tacka för allt, herr markis. Ni glömmer kanske, att ni är min välgörare; men jag glömmer aldrig den tacksamhet, jag är er skyldig. Jag var ingenting ... Ni har gjort någonting af mig! Det är genom er, jag fått min plats i en verld, som är en förnedring ... må vara! ... för de qvinnor, som komma uppifrån, men en upphöjelse för mig, som kommer nerifrån ... Men ... som ni lätt kan förstå ... har den nya ställning, som jag, tack vare er, numera innehar ... oaktadt jag visst inte skulle vågat göra anspråk på den ... likväl, då den nu verkligen finns till ... hos mig uppväckt en viss äregirighet, som i det hela är ganska naturlig, då den är en oundviklig följd af mina nuvarande förhållanden.

MARKISEN. Hm ... hvad menar ni?

SUZANNE. Jo, på den punkt, der jag nu står ... måste jag antingen falla ner igen ... mycket djupare, än förut ... eller också stiga ända upp till högsta spetsen. — Det är endast äktenskapet, som kan ge mig ... hvad som fattas mig!

MARKISEN. Äktenskapet?

SUZANNE. Ja!

MARKISEN. Ni är verkligen äregirig!

SUZANNE. Gör mig inte modfäld! Jag har sagt till mig sjelf hvad ni nu säger mig... att det är en omöjlighet! Jag måste ju träffa *på* en man, som är nog blind att tro på mig, nog förnäm att kunna skaffa mig en imponerande ställning, nóg tapper för att försvara mig och nog betagen i mig för att skänka mig hela sitt lif... och nog ung och vacker för att kunna tro sig vara älskad och för att jag skulle kunna älska honom.

MARKISEN. Och en sådan man har ni funnit? Nog blind, förnäm och kär för att...?

SUZANNE. Ja!

MARKISEN. Och han är ung nog, för att kunna tro sig vara älskad?

SUZANNE. Han är ung nog, för att jag skulle kunna älska honom!

MARKISEN. Ni älskar honom?!

SUZANNE. Ja! Det är nu en gång så! Ingen är fullkomlig här i verlden!

MARKISEN. Och ni tror, att han ska gifta sig med er?

SUZANNE. Jag behöfver bara säga ett ord för att han ska anhålla om min hand.

MARKISEN. Hvarför har ni inte redan sagt det ordet?

SUZANNE. Derför, att jag förut ville fråga er till råds...

MARKISEN. Hm... Det är väl antagligt, att han känner till ert förflutna lif och att han... i tanke att ni är mycket rik,... och att ni är betagen i honom ...säljer ett namn, som kanske är hans enda ressurs ...sån't der ser man alla dar!

SUZANNE. Det är tio år se'n han lemnade Frankrike. Han vet ingenting om mitt lif. Om han ånade det minsta, skulle han ögonblickligen resa sin väg. Han har tjugu à tjugufem tusen livres i räntor. Han

behöfver inte sälja ... han kunde köpa ... När ni fått veta hans namn, ska ni ...

MARKISEN. Jag vill inte ... jag bör inte veta hans namn. Det intresse, jag hyser för er, kan möjligen sträcka sig derhän, att jag önskar framgång åt edra önskningar, men det kan inte skaffa er en bundsförvandt i ert hjertas affärer, hur aktningsvärda de än må vara. Och om ni händelsevis nämnde någon som jag kände, skulle ni tvinga mig att antingen bedraga en man af ära eller att förråda er. — Nå, hvad har ni fattat för beslut?

SUZANNE. Jag har beslutit att resa härifrån ... Det är det klokaste ... Men det är nödvändigt, att jag helt och hållet är oberoende, att jag kan lemna Frankrike, ja Europa, om det behöfs ... för att aldrig mer komma tillbaka dit. I min mans ögon får mitt giftermål inte en gång ha ett sken af beräkning ... Jag behöfver för den skull kunna disponera öfver en förmögenhet, som i det närmaste motsvarar hans och som på några timmar kan realiseras. Ni är min förmyndare. Ni ensam känner till, hur stor min förmögenhet verkligen är ... Hur stor är den?

MARKISEN. Ni har hittills haft femton tusen livres i inkomst.

SUZANNE. Ja!

MARKISEN. Det representerar ett kapital af tre hundra tusen francs efter fem procent.

SUZANNE. Och det kapitalet ...?

MARKISEN. Ni behöfver bara säga ett ord till min notarie, som också har edra angelägenheter om hand, och han ska genast lemna ut edra värdepapper.

SUZANNE. Det får jag lof att säga ... Ni är då afgjordt en grand seigneur!

MARKISEN. Jag afslutar min förmyndar-räkning!

SUZANNE. Jag har er att tacka för allt ... till och med för den lycka som väntar mig ...

MARKISEN. En qvinna med hufvud blir aldrig någonting skyldig!

SUZANNE. Ska' det vara en indirekt förebråelse?

MARKISEN. Nej... bara ett generelt qvitto! (*Kysser hennes hand*) Och nu ska ni ursäkta mig hos grefvinnan! (*Går.*)

Tredje scenen.

SUZANNE. EN BETJENT. SEDAN RAYMOND.

BETJENTEN (*anmäler*). Herr Raymond de Nanjac!

RAYMOND. Jag kommer direkte från er. Jag hade beppats att några ögonblick få vara tillsammans med er innan ni for till grefvinnan... och jag tänkte få det nöjet att ledsaga er hit.

SUZANNE. Grefvinnan skref några rader och bad mig komma litet tidigare... Det var fråga om en tjenst, som hon önskade, jag skulle göra henne.

RAYMOND. Det der skulle nog vara en tillräcklig ursäkt, ifall ni behöfde någon sådan. Var det med grefvinnan, ni talade, när jag kom?

SUZANNE. Nej, med markis de Thonnerins.

RAYMOND. Så-å! Har inte han en syster?

SUZANNE. Jo, hertiginnan d'Haubeney.

RAYMOND. Min syster är nära bekant med henne ...och se'n jag kom hem, har hon envisats att vilja presentera mig der i huset. Men jag har alltid sagt nej... och hvad skulle det tjena till?

SUZANNE. Markisen har en charmant dotter...

RAYMOND. Hvad bryr jag mig om det?

SUZANNE. ...som får en fyra, fem millioner i hemgift.

RAYMOND. För mig är det fullkomligt likgiltigt. Jag tänker inte gifta mig med henne.

SUZANNE. Hvarför inte?

RAYMOND. Hur skulle jag kunna tänka på fröken de Thonnerins eller på någon annan, då jag älskar er?

SUZANNE. En sådan barnslighet! Ni känner mig ju knappt.

RAYMOND. Redan första ögonblicket, man ser den qvinna, som man kommer att älska, så älskar man henne. Man älskar henne kanske redan dagen förut, innan man ännu sett henne. Man är fången innan man vet ordet af! Kommer inte kärleken ögonblickligt, kommer den aldrig! Det förekommer mig som om jag redan i tio år älskat er!

SUZANNE. Må så vara! Om kärleken inte behöfver någon tid för att väckas till lif, skulle han ändå inte kunna undvara den för att lefva. Och utan att precis tro på, att de känslor, vi uppväcka, vara i evighet, vilja vi fruntimmer ändå kunna tro på, att de ha någon varaktighet. Ni säger, att ni älskar mig och ni reser bort om sex veckor för att troligtvis aldrig mera komma tillbaka. Förefaller jag er verkligen vara en qvinna, hvars kapriser räcka ungefär en månad? Om ni tänker så, gör ni mig orätt.

RAYMOND. Hvad var det jag sa' er i går?

SUZANNE. Galenskaper! Att ni inte mer ville resa er väg ... Att ni ville, att jag skulle bli er hustru ... Nå ... sedan dess har ni sofvit på saken ... En natt ger goda råd!

RAYMOND. Jag reser inte ... jag har i dag lemnat in min afskedsansökan till ministern ...

SUZANNE. Åh! Det är ju vansinnigt! Om ett år, ja, kanske redan om en månad, ångrar ni den uppoffring, ni gjort för min skull. Jag talar till er som en verklig vän. Ni glömmer, att jag, i jemförelse med er, är ett gammalt fruntimmer. Jag är tjuguåtta år! Och ett tjuguåtta års fruntimmer är mycket äldre, än en tretio års man. Det tillkommer således mig att ha förstånd för oss begge två.

RAYMOND. Är det då verkligen er mening, att man ska ha nött ut sitt hjerta på kärlekens vanliga stråkväg, för att ha rättighet att vid tretti års ålder ge sig fången? Jag tror inte det ... Och jag tackar Gud för, att jag allt från min ungdom fått vänja mig vid ett verksamt lif, som bevarat mitt sinne friskt och rent till den ålder, då man bäst förstår att upp-

skatta kärleken. Ni behandlar mig som ett barn!... Jag var tio år, Suzanne, då jag förlorade min mor, som jag tillbad,... och hur ung man än är, så blir man, den dagen då man förlorar sin mor, plötsligt gammal. Och tror ni väl, att fältlifvet, de långa dagarne i ödemarken och vid stranden af hafvet, döden som jag oupphörligen trotsat, minnet af mina bästa vänner, som fallit rundt omkring mig... tror ni väl, att inte allt det der drifvit mina tankar fortare framåt och att jag left dubbelt så många år som jag är gammal! Jag har gråa hår, Suzanne ... jag är en gubbe ... älska mig!

SUZANNE. Om jag älskar er... och tviflet åter skulle få insteg i er själ... liksom då, när ni träffade mig hos herr de Jalin, som jag besökte bara för att få tala med honom om er,... om jag oupphörligt måste kämpa mot edra misstankar, er svartsjuka... hvad skulle det då bli af mig?

RAYMOND. Just hvad jag sa' Olivier är ett bevis på min kärlek! Hvem skulle väl, om man älskar uppriktigt, tåla, att den qvinna man älskar, kunde bli föremål för några misstankar? Det finns ingen kärlek utan aktning!

SUZANNE. Det har ni rätt i! Och den svartsjuka, som jag förebrådde er... jag förstår den mycket väl ... Jag kommer att känna den... jag känner den måhända redan! Hvad jag tycker *om* hos er, det är visheten om, att ert hjerta ännu aldrig varit fäst vid någon. Men, om jag voro er hustru, skulle jag vilja dölja min kärlek och min lycka för allas blickar! Jag vill inte en gång veta af, att den verld, jag lefver i, finns *till*, ty den är full af qvinnor, mycket vackrare och yngre, än jag... och ni skulle kanske komma att älska dem! Äktenskapet, så som jag föreställer mig det, skulle vara en evig ensamhet!

RAYMOND. Suzanne... det är så, jag älskar! Det är så, jag vill bli älskad! Vi resa när ni vill... redan i öfvermorgon... och vi återvända aldrig hit!

SUZANNE. Och hvad skulle er syster säga?

RAYMOND. Jo, hon skulle säga: "om du älskar henne, om hon älskar dig, om hon är dig värdig, så gift dig med henne!"

SUZANNE. Men hon känner mig inte... Hon tror, att jag är ung och vacker. Hon tror, att jag har en familj, som ska bli hennes egen. Hon vet inte, att jag står ensam i verlden och att ert giftermål ska skilja henne från er, efter vi ska resa. Om hon visste allt det der, skulle hon ge er samma råd, som jag nyss gaf er. Ni håller af henne och ni skulle slutligen tro henne.

RAYMOND. Min syster ska bli hos oss. Det gör henne detsamma, hvar hon lefver.

SUZANNE. Låt mig först lära känna henne. Jag vill, att hon ska tycka *om* mig... jag vill vinna hennes aktning och tillgifvenhet... ja, jag vill, att hon sjelf ska komma på den tanken att göra mig till sin syster ... jag vill, att hon ska önska den här föreningen i stället för att bara ge sitt samtycke till den!

RAYMOND. Allt... som ni vill!

SUZANNE. Och edra vänner se'n... som ni tänker rådföra er med?

RAYMOND. Jag har inga vänner.

SUZANNE. Än herr de Jalin, då?

RAYMOND. Det är också den ende... men ni måste medge, att det är något värdt att ha honom till vän. Han har ett redligt hjerta.

SUZANNE. Ja visst! Men ofta nog beror vårt anseende på en obetydlighet. Om ni talar om det här partiet och det af en eller annan orsak inte skulle bli af... i hvilken falsk och löjlig ställning skulle jag inte komma?! Om jag någon gång skulle förorsaka er något bekymmer, gå då och anförtro det åt Olivier; men behåll till dess vår hemlighet för er. Endast den lyckan är verklig, som ingen känner till!

RAYMOND. Ni har rätt... alltid rätt! Men, oaktadt Olivier nästan är berättigad till mitt förtroende... oaktadt vi varit oskiljaktiga under de fyra sista dagarne,

har han inte gjort en enda fråga i det der ämnet, och ert namn har inte blifvit nämdt en enda gång. Nå, i alla händelser, ska jag inte säga någonting, hvarken till min syster eller till Olivier. Är det rätt så?

SUZANNE. Ja!

RAYMOND. Åh ... hvad jag älskar er!

SUZANNE. Någon kommer!

BETJENTEN (*anmäler*). Herr Olivier de Jalin! Herr Hippolyte Richond!

SUZANNE. Olivier! Hvad vill han här? ...

Fjerde scenen.

DE FÖRRA. OLIVIER. HIPPOLYTE.

OLIVIER. Åhå! Grefvinnan är inte här? Och det kallar hon mottagning ...?

SUZANNE. Grefvinnan kommer genast.

OLIVIER. I alla händelser kunde hon inte välja en älskvärdare representant ... och då det är ni, som gör les honneurs, min baronessa, så tillåt mig att för er få presentera min vän Hippolyte Richond.

HIPPOLYTE (*helsar*). Fru baronessa ...

SUZANNE. Välkommen, herr Richond!

OLIVIER. Nå, min kära Raymond ... hur står det till i dag?

RAYMOND. Åh, jag mår förträffligt!

SUZANNE (*till Olivier och Raymond*). Det är verkligen bra roligt, att se två personer, som för åtta dar se'n inte kände hvarandra, redan vara så goda vänner!

OLIVIER. Ja, min nådiga baronessa, mellan honett folk finns det ett mystiskt band, som förenar dem innan de ens känna hvarandra och som lätt blir vänskap den dag, då de träffas. Min kära Raymond, får jag presentera för er en af mina goda vänner ... efter jag nu har två stycken ... herr Hippolyte Richond.

Han har rest mycket och har till och med varit i Afrika, så att han kan tala med er om det...

RAYMOND. Så?! Ni känner *till* det der vackra landet, som man säger allt möjligt fult om...?! (*De aflägsna sig under samtal.*)

OLIVIER (*till Suzanne*). Jag trodde, ni var på landet...

SUZANNE. Jag kom derifrån i afton...

OLIVIER. Så?! Hvad har ni för nytt att berätta mig?

SUZANNE. Ingenting alls!

OLIVIER. Nå...då ska jag tala *om* någonting nytt för er.

SUZANNE. Låt höra!

OLIVIER. Herr de Nanjac är kär i er.

SUZANNE. Åh...ni skämtar...,

OLIVIER. Har han inte sagt ett ord till er om det?

SUZANNE. Nej!

OLIVIER. Det var besynnerligt! Till mig har han sagt det.

SAZANNE. Han tycker väl om krokvägar!

OLIVIER. Gör er emellertid beredd på en förklaring.

SUZANNE. Det var bra, att ni på förhand lät mig veta det...

OLIVIER. Hvarför det?

SUZANNE. Jo, derför, att nu kan jag så mycket förr låta honom förstå, att han bara förspiller sin tid...

OLIVIER. Ni älskar då inte herr de Nanjac?

SUZANNE. Jag? Det var också en idé!

OLIVIER. Jag mente...bara litet? Hm?

SUZANNE. Hvarken litet eller... mycket!

OLIVIER. Jaså, det är inte fråga om någon passion...! Ni älskar honom inte alls, då?

SUZANNE. Som ni säger: inte alls!

OLIVIER. Jo, det var ett vackert misstag af mig! — Men jag är mycket belåten med hvad ni sagt mig.

SUZANNE. Hvarför det?

OLIVIER. Ja, det skall jag säga er, när vi komma på tu man hand.

SUZANNE. Då får ni skynda er... ni vet, att jag reser.

OLIVIER. Hm... Vi ha inte sett det ännu?

SUZANNE. Hvem skulle kunna hindra mig från det?

OLIVIER. Jag!... som jag hoppas...

SUZANNE. Akta er, att jag inte går till fru de Lornan och ber om hennes beskydd!

OLIVIER. Fru de Lorvan bryr sig inte om mig. Jag har varit tre gånger hos henne utan att bli emottagen.

SUZANNE. Vill ni kanske, att jag skall gå till henne och försona henne med er?

OLIVIER. Ni...?

SUZANNE. Ja!

OLIVIER. Och hon skulle förr ta emot er, än mig?

SUZANNE. Kanhända... Man tar emot mig när jag vill bli mottagen...! Jag står till er tjenst! (*Hon aflägsnar sig från Olivier.*)

OLIVIER (*för sig*). Det der hade tycke af en hotelse! Nå, vi få väl se!

Femte scenen.

DE FÖRRA. GREFVINNAN. MARCELLE.

GREFVINNAN (*kommer in*). Ack, ursäkta, mina herrar...!

SUZANNE (*till grefvinnan*). Nå?

GREFVINNAN. Nu är det arrangeradt... Tack!

MARCELLE (*till Suzanne*). Och ni mår bra, fru baronessa?

SYZANNE. Ja. Och ni sjelf?

MARCELLE. Jag... åh, jag mår mycket bra... men det är fasligt tråkigt... När ett fruntimmer oupp-

hörligt mår bra, så intresserar sig ingen menniska mera för henne.

SUZANNE. Jag har hört er hosta ibland...

MARCELLE. Åh... det ta's inte med i räkningen! Så långt jag mins tillbaks, har jag varit förkyld. Ja, jag lär ha varit förkyld redan när jag kom till verlden!

GREFVINNAN (*till Hippolyte, som Olivier under tiden presenterat för henne*). Det var mycket snällt af er, att ni gjorde mig den äran, fast min inbjudning kanske var litet besynnerlig. Fru de Santis, med hvars man ni ju är bekant...?

HIPPOLYTE. Jaha!

GREFVINNAN. Fru de Santis ville så gerna tala med er om en vigtig angelägenhet, som... Hon har inte ännu kommit rigtigt i ordning i sin nya våning, och derför så... när hon lät mig hoppas, att ni skulle visa mig den artigheten att komma, så... Ack, jag tycker mycket, mycket om Valentine... och det skulle vara så roligt, om hennes önskningar kunde realiseras...

HIPPOLYTE. Om det bara beror på mig, fru grefvinna, så hoppas jag, att allt ska gå bra!

MARCELLE. Har inte markis de Thonnerins kommit ännu?

SUZANNE. Han har uppdragit åt mig att framföra sin ursäkt. Han var sjelf här för att säga ifrån, att han inte kommer. Hans syster har sin mottagning i dag.

MARCELLE. Åh! Jag hade så gerna velat träffa honom!

GREFVINNAN. Apropos, herr de Nanjac, lofvade inte ni mig, att ta med er syster hit?

RAYMOND. Jo, fru grefvinna, men hennes sorgetid är inte slut ännu, och hon mår dessutom inte rigtigt väl. Så snart hon blir bättre, ska jag ha den äran att presentera henne för er.

OLIVIER (*till Raymond*). Hör nu... säg mig...

RAYMOND. Hvad då?

MARCELLE. Herr de Nanjac?

OLIVIER (*till Raymond*). Jag ska sedan säga hvad det var jag ville...

RAYMOND. Min fröken!

MARCELLE (*till Olivier*). Herr Olivier, låna mig herr de Nanjac på ett ögonblick. Ni ska sedan få igen honom. (*Till Raymond*) Jag har någonting att tala om för er... men först ska ni hjelpa mig att ta bort den här knappnålen ur min hatt.

RAYMOND (*till Olivier*). Den unga damen tycks vara mycket försigkommen!

OLIVIER. Ja! Det är bara en ung flicka, ändå! Hvem skulle kunna ana det?

MARCELLE. Hör nu, herr de Nanjac, ni vet väl, att man gjort upp en konspiration emot er?

RAYMOND. Hvad säger ni?!

MARCELLE. Jo, man vill, att ni ska gifta er med mig!

RAYMOND. Att jag...?

MARCELLE. Ja... säg nu inga artigheter. Ni vill lika litet bli min man som jag vill bli er hustru. Ni tycker *om* någon, som är mycket bättre, än jag. Jag har gissat till det, och jag ska inte tala *om* det. Nu då ni inte längre har någonting som ni behöfver vara rädd för, ska ni komma med mig, så tror min tante, att ni gör mig er cour, och det ska bereda henne mycket nöje. Man får lof att göra någonting för sina slägtingar... Jag är en god varelse, och derför har jag fattat det beslutet att på förhand varna de olycklige, som inte veta hvad som hotar dem — Se så! Akta min hatt! Jag har ingen annan, än den... och jag tror knappt, att den är betald en gång! (*Går skrattande ut med Raymond.*)

GREFVINNAN (*till Suzanne*). Hvad var det jag sa' er? Allt går bra!

HIPPOLYTE. Den der de Nanjac tycks ha ett godt hjerta!

OLIVIER. Åh, det är en präktig karl, som jag ska försöka rädda ur deras klor ... äfven med risk att sedan få ångra det.

BETJENTEN (*anmäler*). Fru de Santis!

OLIVIER. Se så ... nu kommer turn till dig!

Sjette scenen.

GREFVINNAN. MARCELLE. SUZANNE. OLIVIER. HIPPOLYTE. VALENTINE.

GREFVINNAN. Jaha! Nu är ni den sista igen ...

VALENTINE (*lågt till grefvinnan*). Det var omöjligt att komma ifrån herr de Latour ... Han var så enträgen ... Han vet inte, att jag gick hit ... Är herr Richond här?

GREFVINNAN. Ja, han talar med Olivier der borta.

VALENTINE. Åh! Hjertat riktigt bultar i mig!

SUZANNE. Mod bara!

OLIVIER (*närmar sig Valentine*). Hur står det till?

VALENTINE. Jo, jag tackar!

OLIVIER. Nej, men så enkel toilette ni har i dag! Det klär er alldeles utmärkt. — Får jag presentera för er min vän Richond? Då nil åtit bjuda hit honom, är det väl för att få göra hans bekantskap, förmodar jag?

VALENTINE. Ja ... presentera honom för mig.

OLIVIER (*presenterar Hippolyte*). Herr Hippolyte Richond ... Fru de Santis ...

HIPPOLYTE. Min nådiga ...

VALENTINE. Jag har redan länge önskat att en gång få träffa er ...

HIPPOLYTE. Ni är alltför god! Jag har under de sista tio åren varit mycket litet i Frankrike.

VALENTINE (*sedan hon förvissat sig om, att ingen hör på dem; till Hippolyte*). Hippolyte, hvad tänker ni göra med mig?

HIPPOLYTE. Med er, min fru?

VALENTINE. Ja!

HIPPOLYTE. Jag tänker göra hvad jag hittills gjort.

VALENTINE. Ja, men det kan jag inte längre härda ut med!

HIPPOLYTE. Hvarför inte det?

VALENTINE. Och det kan ni fråga! Sedan tio år ha vi inte talt vid hvarandra en gång! Och ändå är jag er hustru!

HIPPOLYTE. Inför lagen, ja!

VALENTINE. Ni älskade mig...

HIPPOLYTE. Ja... mycket! Jag höll på att dö för min kärleks skull... Men lyckligtvis kom jag undan med lifvet.

VALENTINE. Och nu?

HIPPOLYTE. Nu tänker jag inte mera på er, och ni är mig så likgiltig, som hade ni aldrig funnits *till* för mig.

VALENTINE. Ja, men ni har ändå kommit hit för att få träffa mig. Om jag vore er så likgiltig, som ni säger,... hade ni inte kommit hit.

HIPPOLYTE. Ni bedrar er. Jag kom just hit för att visa er, att jag ingenting hade att frukta af ett sammanträffande med er.

VALENTINE. Jaså! Ni ska aldrig förlåta mig?

HIPPOLYTE. Aldrig!

VALENTINE. Och ni ska aldrig mer ta emot mig i ert hem?

HIPPOLYTE. Nej!

VALENTINE. Då är det väl sannt hvad man sagt mig?

HIPPOLYTE. Och... hvad har man sagt er?

VALENTINE. Att min plats i ert hem redan är upptagen...

HIPPOLYTE. Af någon som förtjenar min kärlek ...ja, det är sannt....

VALENTINE. Men som jag kan jaga bort från er ...om jag vill!

HIPPOLYTE. Åhå! Ni vet väl, att den enda af oss båda, som har rätt att hota...är jag! Glöm inte det! Efter tre år af bekymmer, ensamhet, förtviflan

...en tidpunkt af mitt lif, då jag skulle kunnat förlåta er, om ert hjerta inte varit förhärdadt, ... om jag kunnat upptäcka en enda tår, som vittnat om er ånger ... efter tre år af ett sorgligt lif, ansåg jag mig ändtligen ha förvärfvat rättighet att lefva så, som jag fann för godt. Den lycka, som ni inte ansåg det vara er pligt att skänka mig, har jag funnit i en förening, som lagen inte får erkänna ... i ett hem, hvars fröjd och lycka jag måste låna mig! Det är ett bedröfligt bevis på, hvarthän en hustrus felsteg kan leda en hederlig man! — Jag vet allt hvad ni haft *för* er sedan ni skildes från mig. Först i dag har ni kommit på den tanken att åter närma er till mig. Ni har förslösat er förmögenhet genom ett sysslolöst och oregelbundet lefnadssätt, och nu, då ni inte längre har någonting att lefva af, så sa' ni till er sjelf: "Låt oss försöka, om inte min man vill ta mig till nåder igen!" Under hela vårt samtal har inte ett enda hjertligt ord kommit öfver edra läppar. Nej, min fru, nej ... mellan oss är allting slut ... Ni är död för mig!

VALENTINE. Det är således likgiltigt för er hvad det blir af mig?

HIPPOLYTE. För mig kan ni göra hvad ni behagar. Jag älskar er inte mer ... och ni kan således inte göra mig olycklig ... Jag är en hederlig man ... och ni kan inte göra mig löjlig.

VALENTINE. Nå, nu vet jag allt hvad jag ville veta ... och hvad som kommer att hända ... det blir ert fel.

HIPPOLYTE. Farväl för alltid ... Vi träffas aldrig mera!

Sjunde scenen.

DE FÖRRA. MARCELLE.

MARCELLE (*kommer in; till Hippolyte*). Tänker ni redan gå ifrån oss, herr Richond?

HIPPOLYTE. Ja, min fröken! (*till Valentine*) Min nådiga...

VALENTINE (*helsande*). Min herre...

GREFVINNAN. Men, herr Richond... Det var inte snällt af er...

HIPPOLYTE. Jag lofvade att vara tidigt hemma, och...

GREFVINNAN. Men hvarför tog ni inte med er fru Richond?

HIPPOLYTE. Det var ju bara mig, fru de Santis önskade träffa...

GREFVINNAN. Jag har mottagning alla onsdagar ...och det skulle vara mig oändligen angenämt, om ni och fru Richond ville göra mig den äran och ta en kopp thé hos oss...

HIPPOLYTE (*till Olivier*). Jag kommer till dig i morgon... Jag har någonting att tala med dig om. (*Helsar och går ut.*)

Åttonde scenen.

DE FÖRRA (utom Hippolyte). RAYMOND.

MARCELLE. Nå, de der gifta herrarne... dem kan man då aldrig räkna på!

RAYMOND (*till Olivier*). Det var någonting, ni nyss ville säga mig?

OLIVIER. Ja... Hur kommer det sig, att ni inte mer talar med mig om baronessan d'Ange? Den der häftiga kärleken... hvart har den tagit vägen?

RAYMOND. Det är slut med den!

OLIVIER. Redan?

RAYMOND. Ja... jag skulle bara förspilla min tid...

OLIVIER. Och ni har tagit ert parti så der raskt?

RAYMOND. Ja, hvad ska man göra!?

OLIVIER. Ja, det är rätt! Vet ni... ni har redan blifvit en rigtig parisare, ni! Ni är mera klok, än jag

trodde. Jag lyckönskar er och det ger mig mod att ge er ett råd.

RAYMOND. Nå?

OLIVIER. Ni tycks ha lofvat grefvinnan att presentera er syster för henne?

RAYMOND. Ja!

OLIVIER. Hm ... Låt bli att föra henne hit.

RAYMOND. Hvarför det? Är grefvinnans hus inte så beskaffadt, att ...?

OLIVIER. Det säger jag visst inte ... Och det bästa hus kan inte se bättre ut, än hennes ... Men, om ni noga undersöker den glänsande ytan, ska ni snart märka hvad som fins under den. Vänta bara, ska ni få höra! (*högt*) Få vi inte se herr de Latour här i afton?

GREFVINNAN. Han har skriftligen framfört sin ursäkt. Oförutsedda affärer ...

MARCELLE. Om den som hittat *på* de der begge orden "oförutsedda affärer" hade tagit patent på sin uppfinning, skulle han vara rika karln!

OLIVIER. Herr de Latour narras kanhända inte. Han kan ju händelsevis en gång ha talat sanning.

MARCELLE. Hvad har han gjort er för ondt? Ni talar alltid illa om honom och han säger ingenting annat, än godt om er.

OLIVIER. Nå ja ... det är inte mer än hans skyldighet.

VALENTINE. Han är en högst älskvärd, elegant och väl uppfostrad man ... och Gud ska veta, att man inte kan säga det om alla, som ... Hm!

OLIVIER. Nå ja ... Han har onekligen mycket *för* sig ... Han kastar ut pengar på ett storartadt sätt ...

VALENTINE. Ja, det är då en sanning!

OLIVIER. Och sannt är det också, att han får sträfva och arbeta för sina pengar! Han spelar nätterna igenom och vinner alltid!

GREFVINNAN. Ni vill väl inte låta påskina, att ... att han spelar falskt?

OLIVIER. Nej... jag säger bara, att han har tur i spel, och att man inte får det lika lätt som man får godt hull... det vill säga... utan att göra något för det.

RAYMOND. Glöm inte, min käre Olivier, att jag varit sekundant åt herr de Latour.

OLIVIER. Som ni lärde känna vid en table d'hôte i Baden-Baden. Ni är en hedersman, min käre Raymond, och tror, att alla menniskor är som ni... och det är mycket farligt. Men jag skulle aldrig varit med om en duell, som herr de Latour gaf sig min af att...

SUZANNE. Påstår ni kanske, att herr de Latour inte är tapper? Han hade sin första duell då han var aderton år och dödade sin motståndare.

GREFVINNAN. Jaha... och det var en vacker början!

OLIVIER. Mycket vacker! Att ta lifvet af en kamrat! Jag angriper ju inte herr de Latours mod. Jag säger bara, att en hederlig man, som herr de Maucroix, inte bör slås med herr de Latour, och att en hederlig man, som herr de Nanjac, inte bör visa honom den tjensten att vara hans sekundant.

SUZANNE. Åhå... herr de Latour är lika mycket värd som herr de Maucroix!

OLIVIER. Nej; ty herr de Latour, som låter kalla sig grefve, är son till en liten procentare, som lemnade efter sig en femti tusen francs, af hvilka hans herr son, tack vare spelbordet, gjort sig en inkomst af fyrti tusen francs om året.

VALENTINE. Hvad pratar ni... Han är af en mycket god familj.

OLIVIER. Af hvilken då?

VALENTINE. Han härstammar i rätt nedstigande led från Latour d'Auvergne!

OLIVIER. Ja... från någon Latour, som man ska be Gud bevara sig för!

MARCELLE. Ha, ha, ha! Det var lustigt!

OLIVIER. Det förvånar mig verkligen att damer, som anse sig tillhöra den bättre societén...

GREFVINNAN. ... som verkligen tillhöra den, min käre de Jalin!

OLIVIER. ... som tillhöra den, om ni så vill ... Det förvånar mig, att de på ett så förekommande sätt ta emot en person, som ingen annan tar emot ... Och jag är öfvertygad, att om herr de Briade, herr de Bonchamp och alla "våra herrar", — som fru de Santis brukar kalla dem ... i afton inte visa sig hos grefvinnan de Vernières, så är det derför, att de dra sig för att vara tillsammans med herr de Latour.

GREFVINNAN. Jag tror, det kan vara nog taladt om det der!

(*Paus.*)

OLIVIER. Fru de Santis! Fru de Santis!

VALENTINE. Hvad är det?

OLIVIER. Är er nya våning vid Rue de la Paix i ordning ännu?

VALENTINE. Hvad har ni att göra med det? Jag tror inte, ni så ofta ska komma dit!

OLIVIER. Tack! ... och er man?

VALENTINE. Min man?

OLIVIER. Det är slut mellan honom och er ... kan jag förstå! Min vän Richond hade helsningar från honom till er. Ska han nappa *på* den der försoningskroken och kommer han att betala ert kinesiska siden och den gula brokaden?

VALENTINE. Min man? Åh! Han ska allt få höra *af* mig!

OLIVIER. Nå ... det blir mycket angenämt för honom!

VALENTINE. Jag tänker processa med honom!

OLIVIER. Ja, det var en idé! Men det kan vara tu tal, om det är en god idé. Nå, hvad ska ni processa om?

VALENTINE. Ja, ni får väl se! Jo, jag vet sköna saker om min man! Min advokat ska hålla honom varm! Jag är väl inte hans hustru för inte heller!

OLIVIER. Advokatens?

VALENTINE. Åh, min käre herr de Jalin ... En dag i veckan är ni qvick ... Er dag var i går ... Var derför tyst i dag!

OLIVIER. Vet ni, att det var inte så illa sagdt ... det der som ni nu sa'!

MARCELLE. Låt honom prata bäst han vill, kära Valentine. Ni är i er goda rätt ... och ni kommer att vinna er process ... jaha, det är min oförgripliga mening ... Och nu är ni så god och inte säger något mera, herr Olivier!

OLIVIER. Nej ... när ni talar, min fröken, säger jag ingenting ... Jag talar bara om saker, som jag förstår, jag ... och då jag hvarken förstår mig på dockor eller konfekt, så talar jag inte med små flickor!

MARCELLE. Och det är till mig, ni säger det der?

OLIVIER. Ja, min fröken!

MARCELLE. *Jag* talar om ... hvad *ni* talar om! När de äldre i små flickors närvaro talar om vissa saker, så ha de små flickorna rätt att delta' i konversationen. För öfrigt ... är jag ingen liten flicka mer!

OLIVIER. Ne-nej! Hvad är ni då, min fröken?

MARCELLE. Jag är en qvinna ... och jag talar som en qvinna!

OLIVIER. Ni kunde lika så gerna säga: som en man!

MARCELLE. Min herre!

VALENTINE. Det skulle verkligen ha förvånat mig, om ni inte till slut kommit fram med en oförskämdhet!

GREFVINNAN (*för bort Marcelle*). Ni går för långt, herr de Jalin! Det här barnet har inte gjort er någonting. Om ni en annan gång ... då ni är hos mig ... känner er uppfordrad att säga några mindre angenäma saker till någon ... så är det till mig ... men bara till mig ... ni bör vända er! Kom, Marcelle! ... Kommer ni inte med oss, herr de Nanjac?

RAYMOND. Jag ska genast ha den äran! (*Alla damerna gå ut.*)

Nionde scenen.

RAYMOND. OLIVIER.

OLIVIER. Nå, ni hör nu sjelf, min käre Raymond! Ämnar ni föra in er syster här i huset?

RAYMOND. Men är det då sannt... allt hvad ni sagt?

OLIVIER. Så sannt som möjligt!

RAYMOND. Den der herr de Latour?

OLIVIER. Är en industri-riddare!

RAYMOND. Och fru de Santis?

OLIVIER. En varelse utan hjerta och hufvud. Hon skulle vanära sin mans namn, såvida han inte förbjudit henne att bära det.

RAYMOND. Och fröken Marcelle?

OLIVIER. Är en giftasvuxen flicka... den naiva produkten af den verld, i hvilken vi här befinna oss.

RAYMOND. Hvad är det för verld? Jag förstår inte...

OLIVIER. Ack, min vän,... man måste, liksom jag, under en längre tid ha left med i alla möjliga kretsar här i Paris, för att kunna förstå de skiftande egendomligheterna i den verld, jag menar... och äfven då är det ganska svårt att ge er en föreställning om den. — Tycker ni om persikor?

RAYMOND (*förvånad*). Persikor? Ja!

OLIVIER. Nå... gå in någon dag i en frukthandel ...hos Chevet eller Potel... och be att få af hans bästa persikor. Han visar er då en korg med magnifika frukter, liggande på något afstånd från hvarandra och skilda åt af friska blad, så att den ena inte kan genom beröring skada den andra. Fråga honom om priset. Han svarar... låt oss anta'... "tretti sous per stycke." Om ni nu ser er omkring, så upptäcker ni ganska säkert strax bredvid en annan korg, äfven fyld med persikor, till utseendet alldeles lika de förra,

men liggande trängre tillsammans, så att man inte kan se dem från alla sidor. Frukthandlarn bjuder inte ut dem åt *er*... och när ni frågar honom om priset, så svarar han "femton sous." Ni blir naturligtvis förvånad och frågar honom, hur det kommer sig, att de der persikorna, som äro lika stora, lika vackra, lika mogna och lika aptitliga som de förra, ska vara mindre dyra. Då tar han mellan sina två fingrar försigtigt och aktsamt på måfå en af do der persikorna, vänder om henne varligt och visar er en liten svart fläck, som ska vara orsaken till det lägre priset. — Jaha, min vän... ni är här midt upp i den korgen, hvars persikor kosta femton sous. De qvinnor, som här omge er, ha alla begått något felsteg i sitt förflutna lif, de ha en fläck på sitt namn och de sluta sig så tätt som möjligt tillsammans, så att den der fläcken inte så lätt ska falla i ögonen. De ha samma ursprung, samma yta och samma fördomar som damerna i den bättre societén, men tillhöra den inte mer. De äro ett slags juveler... ofta vackra, strålande... ja bländande; men alltid falska! De utgöra en verld för sig, en halft-om-halft-verld som simmar lik en flytande ö på pariserlifvets ocean; som drar till sig, skördar och uppslukar allt som faller, allt som flyr eller stötes bort från fasta la' let... för att nu inte tala om alla de skeppsbrutne, som komma... man vet inte hvarifrån.

RAYMOND. Men hvar lefver då egentligen denna verld?

OLIVIER. Öfverallt... midt ibland oss,... men en parisare känner genast igen den!

RAYMOND. På hvad känner han igen den?

OLIVIER. På frånvaron af äkta män! Der är fullt af verkligen gifta qvinnor, hvilkas män man aldrig får se.

RAYMOND. Men hvarifrån kommer denna besynnerliga verld?

OLIVIER. Den är en modern skapelse. Förr höll man inte så noga på den äktenskapliga troheten. Sederna voro friare... och saken uppfattades mera från

den löjliga sidan ... som vi nog kan se hos Molière. Men sedan mannen, under lagens skydd, erhöll rättighet att utstöta en pligtförgäten hustru ur familjen, ha de äktenskapliga förhållandena undergått vissa förändringar, som framkallat den verld, hvarom vi nu tala. Hvad tror ni väl det blef af alla dessa komprometterade och förskjutna qvinnor? — Den första sökte att dölja sin skam och begråta sitt fel i tysthet ... och drog sig tillbaka i dyster enslighet; men ... den andra? Den andra sökte upp den första, och så snart de blefvo två, kallade de ett fel för en olycka och brottet för en förvillelse ... och så började de att trösta och urskulda hvarandra. När de blefvo tre, bjödo de hvarandra på middag ... och när de blefvo fyra, så dansade de en quadrille. Omkring dessa qvinnor grupperade sig småningom unga flickor, som med ett felsteg trädt in i lifvet; enkor, som inte äro några enkor, fruar, som ge sig ut för att vara fruar, och slutligen alla dessa qvinnor, som vilja inbilla en att de varit någonting och inte vilja synas vara hvad de verkligen äro. I våra dar går den der oregelbundna verlden sin gilla gång, och den der brokiga societén är mycket eftersökt af vår tids ungdom.

RAYMOND. Men ... den der verlden ... hvart syftar den egentligen?

OLIVIER. Det vet man inte! Men under denna skiftande, af ungdom, rikedom och skönhet skimrande yta, på djupet af denna underliga verld af spetsar och skrattsalfvor, lysande fester och kärlek, tillredas hemska försoningsoffer och döljer sig vidriga dramer, skandaler, bankrutter, vanärade familjer, ruskiga rättegångar, barn, som lupit bort från sina mödrar och som tidigt måste glömma dessa mödrar, för att inte sedan nödgas förbanna dem. Och så ... börja de falska juvelerna att förlora sin glans ... Tiden har nött dem! ... Skönhetens dagar ha flytt ... och tillbedjarne ha gjort så med. Då stiga det förflutnas skuggor upp för att göra kraf på framtiden ... Ångern kommer ... grämelsen och ensamhetens qval kännas tunga. Några

af dessa varelser haka sig fast vid en man, som är nog galen att ta det för allvar... och så förstöra de hans lif, liksom de förut förstört sitt eget. Somliga försvinna utan att man vet hvad det blifvit af dem. Andra hålla sig krampaktigt fast vid denna verld, liksom grefvinnan de Vernières, och dö der, sväfvande oupphörligt mellan sin fruktan att falla ännu djupare och sitt begär att stiga upp igen till den forna höjden. Några, rörda af upprigtig ånger, eller i förskräckelsen för den afgrund som gapar emot dem, vända sig till sina män och anropa dem, i barnens namn och familjens intresse, om förlåtelse. Gemensamma vänner åta' sig saken, och man letar fram några svepskäl för att få den arrangerad. Frun är gammal och kan inte vidare ge anledning till något prat... och så reparerar man upp, så godt man kan, den äktenskapliga ruinen. Se'n flyttar man till landet på ett par år och kommer så tillbaka. Då blundar man för hvad som passerat, och låter henne, som offentligen visades ut genom stora porten, i all tysthet smyga sig in genom den lilla. —

RAYMOND. Ah! Kan allt det der vara sannt? Om baronessan hörde er tala så der, skulle hon bli förtjust!

OLIVIER. Hvarför det?

RAYMOND. Derför, att hon redan sagt mig ungefär detsamma.

OLIVIER. Hon?

RAYMOND. Ja. Men inte på ett så spirituelt sätt som ni... det medger jag.

OLIVIER. Så-å! (*afsides*) Hon har kanske aldrig visat större intelligens, än när hon hittade på att säga honom det der! (*högt*) Men... om baronessan känner till den der verlden så noga, hvarför lefver hon då uti den?

RAYMOND. Ja, det är just hvad jag frågade henne om... och hon svarade mig, att forna vänskapsförbindelser tvang henne att emellanåt vara med. Fru de Santis, till exempel, är en barndomsvän till henne

... Och så intresserar hon sig mycket för fröken de Sancenaux och ville gerna hjelpa henne ur de ledsamma förhållanden, i hvilka hon nu befinner sig. För öfrigt så tänker hon snart bryta med den här societén ...

OLIVIER. Hur ska det gå *till?*

RAYMOND. Ja, det är ännu en hemlighet, men i dag åtta dagar till, ska ni få höra en stor nyhet.

Tionde scenen.

DE FÖRRA. MARCELLE.

MARCELLE. Herr de Nanjac, baronessan frågar efter er. Hon har visst någonting att säga er. (*Raymond går ut*) Gå inte bort, herr de Jalin ... det är någonting, jag vill tala med er om.

OLIVIER. Jag står till er tjenst, min fröken.

MARCELLE. Ni var för en stund sc'n mycket hård och sträng emot mig ... Jag har gråtit för er skull ... Hvad har jag gjort er?

OLIVIER. Ingenting! Det bedyrar jag!

MARCELLE. Det är inte första gången, ni är så der stygg emot mig. Jag vet, att ni hyser en dålig tanke om mig. Det har man sagt mig.

OLIVIER. Man har bedragit er?

MARCELLE. Förr var ni helt annorlunda och hade ofta nog ett hjertligt ord att säga mig. Jag trodde nästan, att vi var goda vänner. Ni var inte lycklig i edra familjeförhållanden ... och det gaf ni mig förtroende af. Jag hade äfven mina bekymmer ... och det såg ut som om det fanns just som litet sympati mellan oss. Och nu är ni så ond på mig. Hvad har ni att förebrå mig?

OLIVIER. Den der sympatien från förr ... den känner jag ännu för er, min fröken ... Men ...

MARCELLE. Åh! Tala *ut!* Säg hvad ni menar!

OLIVIER. Nå ja ... en ung flicka måste vara en ung flicka, och inte befatta sig med saker, som inte

passa för hennes ålder. Men det ges ögonblick, då er konversation sätter mig i förlägenhet, så att jag inte rigtigt vet, hvad jag ska svara er. Jag har mången gång tyckt det vara synd, att ni skulle växa upp i en så dålig omgifning, och det gör mig ondt, när jag hör er tala så der som nyss.

MARCELLE. Åh... det var då deltagande för mig ... som gjorde er så stränge! Tack! Hjertligt tack! Men hvad kan jag göra! Den omgifning, i hvilken jag lefver... den kan jag ju inte lemna. Jag har hvarken far eller mor mera i lifvet. Det språk, jag talar, är sådant, som jag hört det sedan många år tillbaka... Och det är kanhända ingen olycka, att jag fått lefva i en sådan omgifning. När jag dagligen och stundligen sett, hur illa det går för den, som börjar sin väg med ett felsteg, har det varit för mig ett varnande exempel.

OLIVIER. Det är sannt!

MARCELLE. Men det är inte nog ... som det tycks ... Ni har deltagande för mig... Gif mig ett råd... jag ber er...

OLIVIER. Hur har ni tänkt er...?

MARCELLE. En stackars flicka som jag, utan anhöriga, utan förmögenhet, utan annat skydd, än fru de Vernières, och utan annat hem, än det ni så väl känner,... hur ska hon bära sig åt... hvad ska hon ta sig *till*, för att frigöra sig från allt detta elände, som omger henne och som inger henne förtviflan? (*Paus.*) Ni svarar inte! Ni kan tycka synd om mig... Ni kan öfverhopa mig med förebråelser... Men råda mig kan ni inte! Jag är kanske i edra ögon bara en liten flicka...?

OLIVIER (*rörd*). Ack, förlåt mig!

MARCELLE. Jag förlåter er gerna! Jag har ju er att tacka för, att jag fick ögonen öppna innan det var för sent! Men en sak ska ni lofva mig... hvad som än må hända... hur illa man talar om mig... så försvara mig en smula... och jag lofvar er, till

belöning, att jag *ska* finna ett medel att förbli hvad jag ännu är... en god och hederlig flicka! Farväl, herr Olivier! Tack och farväl! (*Suzanne kommer in.*)

Elfte scenen.

DE FÖRRA. SUZANNE.

SUZANNE. Nå, jag ser, till min glädje, att ni slutit fred med hvarandra.

MARCELLE. Ja, och det gör mig så lycklig! (*går ut.*)

OLIVIER. Hm! En underlig flicka!

SUZANNE. Hon är kär i Er!

OLIVIER. I mig?

SUZANNE. Ja. Det har hon varit länge.

OLIVIER. Nå... Alltid får man höra något nytt!

SUZANNE. Ja... jag har nyss hört, att man inte kan lita på ert ord!

OLIVIER. Hur så?

SUZANNE. Jo, ni har inte hållit ert löfte till mig .... Den der vänskapen, ni lofvade mig...

OLIVIER. Nå, hvad har jag gjort?

SUZANNE. Herr de Nanjac berättade nyss det samtal, han haft med er.

OLIVIER. Så! Jag sa' inte ett ord om er.

SUZANNE. Nej... det är mycket fint uttänkt... Att säga herr de Nanjac hvad ni nyss sa' honom... är detsamma som att tala illa om mig... Nu gör det ingenting... för jag hade händelsevis förekommit er.

OLIVIER. Ja, hvad skulle det göra er?... Ni älskar ju inte herr de Nanjac?

SUZANNE. Hvad vet ni om det!?

OLIVIER. Ni älskar honom!?

SUZANNE. Jag behöfver inte aflägga räkenskap för er?

OLIVIER. Kanhända ändå!

SUZANNE. Jaså! Det är en krigsförklaring?

OLIVIER. Låt gå för det!

SUZANNE. Ni har några bref från mig ... Vill ni vara så god och ge mig dem tillbaka.

OLIVIER. Jag ska i morgon sjelf öfverlemna dem.

SUZANNE. Således ... i morgon ...

OLIVIER. I morgon! (*går ut.*)

Slut på andra akten.

Tredje akten.

Salong hos Suzanne.

Första scenen.

SUZANNE. SOPHIE.

SUZANNE (*till Sophie*). Min notarie har inte hörts af ännu?

SOPHIE. Nej, fru baronessa.

SUZANNE. Jag går bort på en stund. Om någon kommer, så bed dem vänta.

SOPHIE (*öppnar dörren för att gå ut; anmäler*). Fröken de Sancenaux!

SUZANNE. Låt henne komma in. (*Marcelle kommer in. Sophie går ut.*)

Andra scenen.

SUZANNE. MARCELLE.

SUZANNE. Hvad är det som förskaffar mig nöjet af ert besök, Marcelle?

MARCELLE. Jag stör väl inte?

SUZANNE. Ni stör mig aldrig. Ni vet, hur mycket jag håller *af* er och att det skulle glädja mig, om jag kan vara er till nytta. Säg mig nu, hvad det är fråga om.

MARCELLE. Ack, ni skulle kunna göra mycket för min framtid.

SUZANNE. Nå, låt höra.

MARCELLE. Ni har ju stort inflytande på markis de Thonnerins?

SUZANNE. Ja, jag tror, han hyser någon vänskap för mig.

MARCELLE. För en fyra, fem år se'n erbjöd han min tante att ta mig till sig och låta uppfostra mig tillsammans med sin dotter, för att skaffa henne en lekkamrat af samma ålder.

SUZANNE. Ja, jag minns, att han talte med mig ... en gång om det der... Er tante antog inte hans förslag...

MARCELLE. Nej, tyvärr! Om hon hade gjort det, skulle jag inte nu vara så illa ute som jag är.

SUZANNE. Hvad har då förefallit?

MARCELLE. Jag vill inte beklaga mig öfver tante. Det är inte hennes fel, att den lilla förmögenhet, jag fick efter mina föräldrar, så småningom gått åt till de dagliga utgifterna... Noga räknadt, stannar jag i alla fall i skuld hos henne; ty välvilja och ömhet kan aldrig ersättas... Men penningebekymmer förbittra äfven de bästa karaktärer... Vi hade i går, sedan ni var gången, ett ganska smärtsamt uppträde... när jag förklarade för henne, att jag inte tyckte om herr de Nanjac, och när jag sa' henne, att jag inte skulle göra någonting, för att söka få honom till man...

SUZANNE. Det hade ni dessutom så mycket mer skäl att säga... då ni... älskar en annan...

MARCELLE. Ja... det kan nog hända, det!... Slutligen lät tante mig förstå, att om jag inte gick in på hennes planer, hade jag inte någonting mer att vänta af henne. Jag kunde inte sofva på hela natten och grubblade öfver någon utväg, så att jag inte längre

behöfde ligga henne till last. Då kom jag att tänka på det förslag, som markis de Thonnerins en gång hade gjort, och nu kommer jag till er, som alltid är så snäll, med en bön, att ni ska fråga markisen, om han inte nu vill göra för mig hvad han erbjöd sig att göra för fyra, fem år se'n. Hans dotter gifter sig nog inte på länge ännu... Hon lefver så tillbakadraget... jag ska hjertligt hålla *af* henne... och hon ska nog fatta tycke för mig... Jag är säker på, att min lilla plan ska lyckas, om ni tar mig under edra vingar... och så får jag er att tacka för en ställning, som visst inte är lysande, men sådan som jag önskar den... oberoende, lugn och obemärkt.

SUZANNE. Jag ska i denna dag tala med markisen.

MARCELLE. Verkligen?!

SUZANNE. Jag får i alla fall lof att gå ut och ska genast göra min visit hos honom.

MARCELLE. Ack, hvad ni är god...!

SUZANNE. Skrif några rader, som jag kan ta med mig till honom.

MARCELLE. Ja, jag ska gå hem och skrifva, och genast skicka er brefvet.

SUZANNE. Skrif här... det är mycket enklare... Jag ska under tiden ta på mig min hatt och shawl. Gör nu i ordning ert bref och kom sedan in med det till mig. Ni kan gerna vänta på svaret... jag är tillbaka inom en timme (*ringer.*)

MARCELLE. Nej, medan ni är borta, får jag lof att gå hem till tante. Jag gick bort med kammarjungfrun utan att underrätta henne, och hon kunde bli orolig.

SUZANNE (*till betjenten, som kommer in*). I fall herr de Jalin eller herr de Nanjac kommer, så bed dem vänta. (*Betjenten går ut. Till Marcelle*). Vi skulle bara bli uppehållna... om jag tar emot någon. Jag väntar er derinne. (*Går ut.*)

Tredje scenen.

MARCELLE. Sedan OLIVIER.

MARCELLE (*ensam; skrifver*). Det här var en lycklig tanke! Måtte Gud ta mig i sitt hägn! Ack ja ... han skyddar mig nog! (*Under tiden har Olivier kommit in. Han betraktar Marcelle några ögonblick under tystnad. Hon stiger upp, förseglar brefvet och, när hon vänder sig om, blir varse Olivier*) Ah!

OLIVIER. Jag skrämde er väl inte, min fröken?

MARCELLE. Jag var inte beredd på, att så der hastigt få se er...

OLIVIER. Ni ser ut som sjelfva glädjen i dag...

MARCELLE. Ack ja! Mitt hjerta är fullt af hopp, och det gläder mig att träffa er just nu; ty det är er jag har att tacka för, att jag kan vara så glad. Alltse'n i går visar sig framtiden för mig i en alldeles ny dager!

OLIVIER. Hvad har då händt er?

MARCELLE. Ni ska få veta det. Inte kan jag ha några hemligheter för er, som är min bäste vän. Adjö!

OLIVIER. Tänker ni redan gå?

MARCELLE. Jag kommer tillbaka inom en timme ... Och jag ska be baronessan hålla er qvar tills jag kommer. (*räcker honom handen*) Var alltid så der uppriktig, som ni var i går! (*går ut.*)

Fjerde scenen.

OLIVIER (ensam).

OLIVIER. Att ransaka en gift qvinnas hjerta ... det ligger då inom det möjligas område, men att utgrunda en ung flickas hjerta ... det är rakt omöjligt! — Gud vet, hvad jag tänkte i går om det der barnet!

Gud vet, hvad det är för känsla, hon uppväcker hos mig i dag! (*tager fram en brefpacke ur fickan*). Jaha! Nu ska vi emellertid sätta upp grafskriften öfver det förflutna! (*skrifver*) "Till fru baronessan Suzanne d'Ange"... (*Raymond kommer in*) Raymond! Så, för tusan! (*stoppar brefven i fickan.*)

Femte scenen

OLIVIER. RAYMOND.

OLIVIER. Åh, är det ni, min käre Raymond! Det var bra, att ni kom... Jag talte just om er för en stund se'n.

RAYMOND. Hvar då?

OLIVIER. Hos de Maucroix' far, med hvilken jag åt frukost. När jag sa', att jag talte om er, var det något oegentligt... Det var han, som talte om er.

RAYMOND. Hur känner han mig?

OLIVIER. Inte personligen; men som han är mycket intim med krigsministern och dessutom som gammal knekt intresserar sig för alla, hvilka, liksom ni, burit uniformen med heder, så frågade han mig, om jag visste, hvarför ni lemnat in er afskedsansökan. Jag svarade honom, att jag inte en gång visste af det steg ni tagit och att hela saken föreföll mig mycket osannolik... men han påstod, att ministern sjelf hade sagt honom det.

RAYMOND. Jo, saken eger nog sin riktighet... och om jag ännu inte talt om det för er, så...

OLIVIER. Edra hemligheter tillhöra er... och min vänskap är inte af det slaget, att den leder till någon ogrannlagenhet från min sida. Om ni inlemnat er afskedsansökan, så är det en så allvarlig sak och edra skäl naturligtvis så vigtiga, att ingen vän lärer kunnat rubba er föresats. — Ni mår bra för öfrigt?

RAYMOND. Jo, tack! Tänker ni redan gå?

OLIVIER. Ja; baronessan dröjer så länge...

RAYMOND. Vi kan ju prata en stund medan vi vänta på henne?

OLIVIER. Jag har inte tid... Jag ska göra en visit...

RAYMOND. Är det något, ni vill, jag ska säga baronessan från er?

OLIVIER (*efter en paus*). Ja... säg henne, att jag hade med mig det, hon bedt mig om.

RAYMOND. Det var ett mystiskt uppdrag!... Är ni ond på mig!

OLIVIER. Nej, hvad, i all verlden, skulle jag vara ond på er för?

RAYMOND. Åh, det kan jag väl förstå. Ni hyser vänskap för mig och har rätt att vara ond och förvånad öfver, att jag förhemligat en så vigtig sak. Förlåt mig! Det är någon, som bad mig hålla saken tyst... någon, som jag inte kunde säga *nej* till... Deraf kom det sig, att jag inte blott förteg saken, utan att jag i går till och med sa' er en liten osanning. Men nu vill jag säga er allt... jag har ändå se'n i går känt mig illa till mods... och blygts för mig sjelf, att jag fört er bakom ljuset.

OLIVIER. Jag skulle nästan hellre se, att ni inte sa' mig någonting... jag till och med ber er att ingenting säga.

RAYMOND. Det der är ju ett litet groll, som kan passa för barn, men inte för män vid vår ålder... så mycket mera, som jag i dag ämnade mig till er för att be er om en tjenst.

OLIVIER. En tjenst?

RAYMOND. Ja, jag tänker gifta mig.

OLIVIER. Ni?

RAYMOND. Ja... jag!

OLIVIER. Och hvilken gifter ni er med?

RAYMOND. Gissa!

OLIVIER. Hur vill ni... att jag ska kunna det?

RAYMOND. Jag sa' er, när vi första gången träffades, att de upplysningar, jag då bad er om, skulle

kunna ha det största inflytande på hela mitt lif. Jag gifter mig med baronessan d'Ange!

OLIVIER. Med Suzanne? (*Ändrar sig.*) Med baronessan?

RAYMOND. Ja!

OLIVIER. Ni skämtar?

RAYMOND. Jag skämtar inte!

OLIVIER. Det är således allvarsamt?

RAYMOND. Så allvarsamt som möjligt!

OLIVIER. Det är väl hon, som kommit på den der giftermålsidén?

RAYMOND. Nej, det är jag!

OLIVIER. Så-å!... Jag gör er min komplimang.

RAYMOND. Den der nyheten väcker er förvåning, som det tycks...

OLIVIER. Ja, jag tillstår, att den kom något oväntadt. Inte för att ni i går... då ni ville föra mig bakom ljuset... lyckades öfvertyga mig om, att ni inte fortfarande var kär i baronessan... åh nej! Jag trodde till och med, att ni begärt ert afsked för att så länge som möjligt få stanna i hennes närhet... men jag tänkte inte ett ögonblick på, att det var fråga om giftermål.

RAYMOND. Hvarför inte?

OLIVIER. Derför, att äktenskapet, enligt min åsigt, är en allvarlig sak, och att när det är fråga om att med ett enda ord binda sig för hela lifvet, man måste längre betänka sig på saken, än ni gjort.

RAYMOND. Och jag tror, tvärtom, min vän, att om man tror sig ha funnit lyckan, så ska man skynda sig att hålla henne fast. Jag är fri... har inte någon familj... jag älskar för första gången. Jag är trettitvå år gammal. Baronessan d'Ange är fri... hon är enka... och tillhör societén, som ni sjelf har sagt mig. Jag älskar henne... hon älskar mig... och vi gifta oss ...jag tycker saken är mycket enkel.

OLIVIER. Ja... mycket enkel. Och när tänker ni gifta er?

RAYMOND. Så snart de lagliga formaliteterna kommit på det klara. Men ni får inte tala *om* det här partiet. Baronessan önskar undvika allt uppseende. Vi tänka lefva mycket tillbakadraget ... Hon ville till och med, att vår vigsel skulle ske långt från Paris. Men jag yrkade på, att bröllopet skulle bli här ... och det till stor del för er skull ...

OLIVIER. För min skull?

RAYMOND. Ja, jag behöfde ju ... ett vittne ... jag som andra, och räknade på er.

OLIVIER. På mig ...? Jag skulle bli vittne på ert bröllop med baronessan? Det är omöjligt!

RAYMOND. Ni afslår ...?

OLIVIER. Jag reser bort i morgon.

RAYMOND. Hm ... Ni har inte förut talt med mig om någon resa ... Hvad är det, Olivier? Ni har på en stund blifvit så förlägen ... så underlig ...

OLIVIER. Jo, derför ... derför, att det är mycket underligt, allt det här ...!

RAYMOND. Hvad är det? Tala!

OLIVIER. Hör nu ... säg mig, Raymond ... om jag i en vigtig angelägenhet ger er ett råd ... är ni fullkomligt öfvertygad, att jag ger er det rådet endast och allenast derför, att jag vill ert bästa?

RAYMOND. Ja!

OLIVIER. Nå ... tro mig ... skjut upp den der föreningen ... medan det ännu är tid ...

RAYMOND. Hvad vill ni säga med det?

OLIVIER. Jo, jag vill säga, att man må vara aldrig så betagen, så är det inte nödvändigt att gifta sig ... när man kan undvika det.

RAYMOND. När jag sa' er, att jag älskade baronessan d'Ange, glömde jag troligen säga er, att jag också högaktar henne.

OLIVIER. Jaså! Nå, då ska vi inte vidare tala om saken ... Adjö!

RAYMOND. Tänker ni inte vänta på baronessan?

OLIVIER. Nej, jag ska komma tillbaka.

RAYMOND. Olivier!

OLIVIER. Raymond?

RAYMOND. Ni har någonting på hjertat.

OLIVIER. Nej!

RAYMOND. Jo... det är någonting...

OLIVIER. För tusan... min kære Raymond... ni är inte som andra menniskor, ni!

RAYMOND. Hvad är det för egendomligt med mig?

OLIVIER. Hm.. man kan ju inte säga ett ord till er utan att ni kommer i eld och lågor! Jag ger er ett råd som vän och derför, att jag ansåg det vara min pligt, och så afskräcker ni mig med ett svar, som vore det hugget i marmor... ett svar som... jag säger det rent ut... ingen annan än ni är i stånd att ge. Vi förstå oss inte *på* sån'a der karakterer, som förefalla som om de vore uthuggna ur ett enda stort block! Vi parisare ä' vana vid, att man förstår halfqvädna visor. Ni rigtigt skrämmer mig.

RAYMOND. Åh, min kære Olivier... soldatlifvet har väl inte alldeles beröfvat mig mitt sunda förnuft och min uppfattningsförmåga. Jag vet mycket väl, att hvar sak kan ha två sidor, en allvarlig och en komisk... och det var väl det, ni ville säga mig. Hittills har jag tagit saken från den allvarsamma sidan, men om den är komisk och jag inte ser det, så ligger felet hos min oerfarenhet, och då har en vän både rättighet och skyldighet att visa mig det. Har jag en gång blifvit gjord uppmärksam på det, så, tro mig, ska jag också bli den förste som skrattar åt det.

OLIVIER. Ni säger så bara; men ni kommer inte att skratta.

RAYMOND. Åh, ni känner mig inte, hör jag! Det händer ju alla dar, att man bedrar sig; men då man kommer under fund med det, så är det bästa, man kan göra, att ta saken från den lustiga sidan. Allt eller intet! Det är mitt valspråk.

OLIVIER. Ert ord derpå!

RAYMOND. Mitt ord!

OLIVIER. Nå, om det så är, så låt oss skratta!

RAYMOND. Jag var på origtig väg?

OLIVIER. Ja, från början till slut!

RAYMOND. Hon älskar mig inte?

OLIVIER. Nej, *det* säger jag inte! Tvärtom, jag tror, att hon älskar er mycket. Men, oss emellan, är det inte något skäl för er att gifta er, ty för henne är det inte hufvudskälet. En man, sådan som ni, finner man inte alla dar, och man kan få söka länge innan man träffar *på* en sådan.

RAYMOND. Ah! Och baronessan...? Berätta mig allt!

OLIVIER. Nej, det blir för långt. Jag befattar mig dessutom inte med andras affärer. Allt hvad jag har att säga er är, att man inte gifter sig med baronessan d'Ange.

RAYMOND. Verkligen?

OLIVIER. Ja, man ska komma från Afrika, för att få en sådan idé!

RAYMOND. Ah, nu förstår jag, hvarför hon ville, att jag inte skulle tala *om* vårt giftermål; hvarför hon ville, att vårt bröllop skulle firas långt från Paris; hvarför hon sa' mig, att jag skulle misstro er.

OLIVIER. Åh, hon visste, att jag höll för mycket af er, för att jag skulle låta er göra en sådan ... sak, utan att underrätta er om ett och annat.

RAYMOND. Vet ni, att den der qvinnan är mycket slug! Hon har förstått att helt och hållet fängsla både mitt hufvud och mitt hjerta.

OLIVIER. Ja, hon är verkligen förförisk... det får man lof att erkänna. Hennes andliga begåfning är utomordentlig och hon är vida öfverlägsen alla de damer, med hvilka hon kommer i beröring. Man kan verkligen bli kär i henne.

RAYMOND. Så-å! Har ni någon erfarenhet äfven i det afseendet?

OLIVIER. Jag? Nej!

RAYMOND. Hvad ska det numera tjena till, att vara så grannlaga. Att ni första gången, vi sågo hvarandra... och då ni inte kände mig...

OLIVIER. Då sa' jag er rena sanningen. Jag sa', att jag var hennes vän... Jag hade lofvat henne att vara det. Hvad er beträffar, tänkte jag: han är förälskad i baronessan... han reser om några månader med den öfvertygelsen, att ha älskat en dame af den högre societén. Hvad gör det? Lycklig resa! — Men nu då jag lärt känna er och lärt mig uppskatta ert goda hjerta och er öppna karakter, nu kommer ni och säger, att ni vill skänka Suzanne ert ärliga namn! För tusan... det är något helt annat... och min tystnad skulle vara ett förräderi. Nu döljer jag ingenting mer för er. Ni ser, att allt har gått sin naturliga gång... Och ni är inte mera ond på mig?

RAYMOND. Hur skulle jag kunna vara ond på er?

OLIVIER. Hm... med folk, som är kära, vet man aldrig rigtigt, hur man har det.

RAYMOND. Jag älskar henne inte mer!

OLIVIER. Hvad jag säger er, blir naturligtvis oss emellan...

RAYMOND. Naturligtvis. Men hvad råder ni mig nu att göra?

OLIVIER. Det är er ensak!

RAYMOND. Det är mycket kinkigt! På den punkt saken nu står, får jag lof att ha ett skäl...

OLIVIER. Åh, i sådana fall ä' alla skäl goda. I det afgörande ögonblicket hittar ni nog på någonting. Föröfrigt blir hon i det ögonblicket tvungen att upplysa er om sin verkliga ställning... och det blir ett tillräckligt skäl.

RAYMOND. Hvilken ställning?

OLIVIER. För att vara enka, behöfver man... en man... En död man, det är då en sanning... Men en död man är ofta nog svårare att skaffa sig, än en lefvande man.

RAYMOND. Hon är således inte enka?

OLIVIER. Hon har aldrig varit gift.

RAYMOND. Är ni säker på det?

OLIVIER. Fullkomligt säker. Ingen menniska har någonsin sett baron d'Ange. Vill ni för öfrigt ha

noggranna underrättelser om henne, så gå till märkis de Thonnerins, som er syster ju känner mycket väl. Der har ni en, som kan berätta er ganska mycket om baronessan. Men förråd mig inte. Och nu farväl! Det är bäst, att hon inte träffar mig här. Hon kunde ana någonting och hon bör ingenting få veta om vårt samtal.

RAYMOND. Ja, det är bäst. Jag behöfver således inte framföra er helsning till henne?

OLIVIER. Hvad var det?

RAYMOND. Jo, ni bad mig säga henne, att ni sedan skulle lemna henne det, som ni skulle gifvit henne i morgse.

OLIVIER. Nej, säg ingenting om det.

RAYMOND. Hvad var det för slag?

OLIVIER. Det var några papper.

RAYMOND. Affärspapper?

OLIVIER. Ja!

RAYMOND. Vigtiga papper?

OLIVIER. Ja! Adjö!

RAYMOND. I dag, min vän, ser ni mig inte för första gången. Det är således orätt af er, att inte vara fullkomligt upprigtig emot mig. De der papperen äro bref... medgif det! (*Tystnad.*) Hör nu, Olivier ... då vi kommit så långt i det der ämnet, är det bäst, att ni säger mig allt.

OLIVIER. Nå ja... det är bref.

RAYMOND. Bref, som hon skrifvit till er, och nu ... när hon tänker gifta sig... vill ha tillbaka... Se så... tag steget fullt ut.

OLIVIER. Hvad menar ni?

RAYMOND. Bevisa, att ni verkligen är min vän.

OLIVIER. Hvad ska jag då göra?

RAYMOND. Gif mig de der brefven.

OLIVIER. Er?

RAYMOND. Ja!

OLIVIER. Ni vet väl, att det inte låter sig göra.

RAYMOND. Hvarför inte?

OLIVIER. Emedan man inte kan ge bort ett fruntimmers bref.

RAYMOND. Det beror...

OLIVIER. På hvad?

RAYMOND. På det förhållande, i hvilket man står till den, som begär att få brefven.

OLIVIER. En qvinnas bref äro heliga... hvem denna qvinna än må vara!

RAYMOND (*allvarligt*). Det är kanske något sent, att komma fram med så'na der grundsatser, min kære Olivier!

OLIVIER. Tycker ni det?

RAYMOND. Ja! När man... som ni... en gång börjat med förtroliga meddelanden af det der slaget, får man lof att fortsätta tills ämnet är uttömdt.

OLIVIER. Åhå! Jag märker, att jag begått en dumbet, och att jag gjort bäst i att tiga.

RAYMOND. Hvarför det!

OLIVIER. Derför, att ni inte har lust att skratta; derför, att ni älskar baronessan mer än ni vill tala *om* och slutligen derför, att er glädtighet nyss inte var någonting annat, än ett medel att få mig att tala. ... Ni är slugare, än jag trodde er vara. Adjö!

RAYMOND. Hör mig, Olivier... i vår vänskaps namn... Gif mig de der brefven!

OLIVIER. Ni fordrar det omöjliga... jag upprepar det ännu en gång... en sak, som är ovärdig både er och mig... Jag förstår inte, hur ni kan...

RAYMOND. Jag begär ju helt enkelt bevis för hvad ni sagt mig.

OLIVIER. Det står er fritt att tvifla på mina ord!

RAYMOND. Jag skulle göra för er hvad jag nu begär, att ni ska göra för mig.

OLIVIER. Gif mig ert hedersord på det!

RAYMOND. Ja, jag... (*tystnar.*)

OLIVIER. Ser ni!

RAYMOND. Ja, ni har rätt! Men jag ger er mitt hedersord, att jag inte ska läsa dessa bref.

Gif dem åt mig. Jag ska sjelf lemna dem till baronessan.

OLIVIER. Nej!

RAYMOND. Ni tviflar på mitt ord?

OLIVIER. Nej, det vet gud, att jag inte gör!

RAYMOND. Men ändå...

OLIVIER. Hör mig, Raymond! Ni förlåter mig aldrig, att jag sagt er sanningen. Jag för min del ångrar det inte, ty jag tror mig ha gjort min pligt. Jag kunde inte tveka, då det gälde att antingen stillatigande bli baronessans medbrottsling, eller att säga er hvad jag nu sagt. Mellan två män... sådana som vi... borde den förklaring vi nyss haft, vara tillfyllestgörande! Men då den nu inte är det, få vi anta', att den aldrig egt rum. Jag kom hit för att ge baronessan några bref eller för att, om hon inte var hemma, här aflemna några bref, som äro hennes egendom från det ögonblick, hon af mig fordrat dem tillbaka. Här har jag brefven, inlagda i ett förseglad konvolut. Baronessan d'Ange är inte hemma. Jag lägger konvolutet på hennes bord, så att hon kan ta dem när hon kommer hem, och om en half timme kommer jag tillbaka för att höra efter, om hon fått dem. Och nu, min käre Raymond, begagna er af tillfället och handla efter omständigheterna som ni för godt finner. Jag var er vän och jag ska fortfarande bli det så länge ni sjelf önskar. Farväl ...i fall vi inte mer skulle träffas! (*går ut*).

Sjette scenen.

RAYMOND (ensam).

RAYMOND. Olivier! (*närmar sig brefven*). När allt kommer omkring, så har jag väl ändå någon rätt till denna qvinnas förflutna lif, då jag ger henne mitt namn! Jag läser de der brefven... (*lägger konvolutet tillbaka på bordet.*) Nej..., han har rätt! Det är omöjligt!

Sjunde scenen.

RAYMOND. SUZANNE.

SUZANNE (*kommer in*). Jag blef länge borta, min vän!

RAYMOND. Åh nej ... Föröfrigt var jag inte ensam.

SUZANNE. Jaså ... Hvem var ...?

RAYMOND. Herr de Jalin.

SUZANNE. Hvarför väntade han inte tills jag kom hem?

RAYMOND. Han hade brådtom ... efter hvad det tycktes.

SUZANNE. Kommer han inte igen?

RAYMOND. Jo, om en half timme. Hvar har ni varit, min goda Suzanne?

SUZANNE. Åh, jag hade tråkiga saker att ombestyra; men då det var för er skull, så beklagar jag mig inte.

RAYMOND. För min skull?

SUSANNE. Ja, för er skull, min herre! Ska man inte ordna sina angelägenheter när man gifter sig? Men jag har, som sagt var, ingenting att beklaga mig öfver, såvida inte ni kommit på andra tankar ...

RAYMOND. Inte ännu åtminstone ...

SUZANNE. Det finns då en möjlighet, att det kan ske?

RAYMOND. Det beror på er.

SUZANNE. Nå, då har jag ingenting att frukta. Ni älskar mig ännu ... som förut?

RAYMOND. Ja ... mer, än ni kan ana! ... Nå, Suzanne, hvar har ni varit?

SUZANNE. Jag kommer nu från min notarie. Min blifvande man får väl lof att veta någonting om min förmögenhet ...

RAYMOND. Ah ... det der bryr jag mig inte om!

SUZANNE. Jag hemtade min dopattest. Ni kan sjelf se, att jag inte narrades för er... jag är verkligen ett gammalt fruntimmer... jag är tjuguåtta år ... det kan inte hjelpas, det! (*läser:*) "Flickebarnet... född den fjerde Februari år ett tusen åtta hundra... klockan elfva på aftonen... dotter af grefve Jean Hyacinthe de Berwach i hans äktenskap med Josephine Henriette de Crousserolles..." Jaha, jag är af god familj! Och det här är allt, jag har qvar från min barndom, en nästan oläslig papperslapp, ett officielt dokument, kallt och torrt som en grafskrift! Här är mitt giftermålskontrakt! Det var ingen glad bröllopsdag för mig, min gode Raymond... ty jag älskade inte min man... jag underkastade mig min familjs beslut. Men jag har ingenting att förebrå honom. Han var mycket god mot mig. Han var en man af gamla stammen, den siste ättlingen af en nu utslocknad familj. Här är slutligen min mans dödsattest, det vill säga det dokument, som ger mig rätt att inför hela verlden tillstå min kärlek till er. Som ni ser, har jag varit enka i åtta år. Det förflutna är ordnadt... låt oss nu sysselsätta oss med framtiden. Men hvad fattas er? Ni ser så tankspridd ut...?

RAYMOND. Vill ni anförtro mig de der papperen?

SUZANNE. Gerna... men akta dem väl!

RAYMOND. Var lugn... Jag ska lägga dem i samma konvolut som mina egna, så snart jag får dem i ordning... Och det är allt hvad ni gjort i dag?

SUZANNE. Nej, jag har varit hos min förmyndare, markis de Thonnerins, för Marcelles skull. Hon bad mig försöka utverka någonting af honom; men jag lyckades inte, och det har gjort mig mycket ledsen. Det stackars barnet kommer hit för att få svar... och jag vet inte hur jag ska kunna...

RAYMOND. Det finns ett mycket enkelt sätt...

SUZANNE. Hvilket då?

RAYMOND. Skrif till henne innan hon kommer. Det är ju ett sätt som man ofta använder för ledsamma underrättelser.

SUZANNE. Ja, men det är så tråkigt att skrifva!

RAYMOND. Det kommer *an* på, det! Till någon, man älskar... till exempel...

SUZANNE. Åh! Det är en helt annan sak!

RAYMOND. Och ändå har ni aldrig skrifvit till mig.

SUZANNE. Jag har ju träffat er alla dar. Hvarför skulle jag då skrifva? För öfrigt, har ni ingenting förlorat på det... Jag har en afskyvärd stil, rigtiga kråkfötter.

RAYMOND. Åh... får jag se på de der kråkfötterna!

SUZANNE. Vill ni verkligen...?

RAYMOND. Ja!

SUZANNE. Nå... då så... (*skrifver*) "Min goda Marcelle!"... Åh, så'n faslig penna!... "Jag har varit hos markis de Thonnerins, som jag lofvade er, men jag fann inte vår gamle vän så väl stämd för saken, som jag hade hoppats..." (*till Raymond, som med ögonen följt med under det hon skref.*) Det är nästan oläsligt... inte sannt?

RAYMOND. Nära på! Vill ni ge mig det der?

SUZANNE. Hvad ska ni göra med det?

RAYMOND. Gif mig det.

SUZANNE. Ja, här är det.

RAYMOND (*efter att uppmärksamt ha betraktat brefvet*). Ack, det var sannt... Jag glömde säga er, att herr de Jalin lemnade ett litet paket, som ni skulle ha...

SUZANNE. Åh! Hvad kan det innehålla?

RAYMOND. Bref.

SUZANNE. Bref? Hvad för bref?

RAYMOND. Bref, som ni begärt af honom.

SUZANNE. Jag?

RAYMOND. Ja, ni!

SUZANNE. Bref... från hvem?

RAYMOND. Från er!

SUZANNE. Från mig? Jag förstår inte ett ord. Hvar är de der brefven?

RAYMOND. Här!

SUZANNE. Gif hit!

RAYMOND. Förlåt mig, min goda Suzanne... jag ville be er om tillåtelse att bryta det der konvolutet.

SUZANNE. Och det var verkligen till *mig*, som herr de Jalin ville att brefven skulle lemnas?

RAYMOND. Det har jag ju redan sagt er.

SUZANNE. Nå, bryt då konvolutet och läs, om ni så för godt finner... Hvad som tillhör mig, tillhör också er. Om ni önskade se någonting i de der brefven, hade ni inte behöft vänta tills jag kom hem. Men jag ber er att, när ni sett hvad ni vill se, ni förklarar mig hvad allt det här betyder... jag kan omöjligen förstå det.

RAYMOND. Jag ska förklara allt för er... det lofvar jag... eller snarare... vi ska förklara oss för hvarandra... (*bryter paketet, tager ut ett bref; han läser och jemför det med brefvet till Marcelle.*)

SUZANNE. Nå?

RAYMOND. Suzanne! Man drifver gäck med oss...

SUZANNE. Förmodligen med mig, då... för jag vill våga mitt lif på, att jag inte begriper ett ord af det här!

RAYMOND. Se på de här brefven!

SUZANNE. Det är fruntimmersstil...

RAYMOND. Läs dem!

SUZANNE (*ögnar igenom brefven*). Det är kärleksbref eller något dylikt, ty uttrycken är inte så fasligt ömma. Men nog kan de passera för kärleksbref... Nå, vidare?

RAYMOND. Ni vet inte, hvem som skrifvit de här brefven?

SUZANNE. Hur vill ni, att jag ska veta det? De ä' inte undertecknade.

RAYMOND. Det är således inte er stil?

SUZANNE. Hvad för slag? Min stil! Är ni från edra sinnen? Tycker ni, att min stil liknar den här? Jag skulle inte ha något emot det. Det här fruntimret har en utmärkt vacker stil.

RAYMOND. Ja... men hvarför har då Olivier framkastat denna lögn... och det med en min, så trovärdig, att...

SUZANNE. Hvilken lögn? Men så förklara då, hvad allt det här betyder! Har herr de Jalin sagt er, att de här brefven äro skrifna af mig?

RAYMOND. Ja!

SUZANNE (*uppretad*). Men då skulle ju herr de Jalin ha varit min... min älskare?!

RAYMOND. Ja, så ser det ut.

SUZANNE. Har han sagt er det?

RAYMOND. Han lät mig förstå, att det var så.

SUZANNE. Hvad är det der för löjligt skämt!

RAYMOND. Herr de Jalin skämtade inte!

SUZANNE. Han har gjort narr af er... ni sa' honom en osanning i går... när han märkte det, tar han igen sin skada i dag. Det är mycket enkelt. Nej, jag känner herr de Jalin längre, än ni, och jag vet, att han inte är i stånd att begå en nedrighet... ty det som ni beskyller honom för, är en nedrighet. Han gjorde mig sin cour... jag har bref från honom, som jag kunde visa er... Jag tror, att han med oblida ögon ser, att jag gifter mig, emedan det beröfvar honom allt hopp... men att han derför skulle vilja genom en falsk beskyllning lägga hinder i vägen för mitt giftermål, det är omöjligt. Jag vet inte hvad som förefallit, men jag förklarar bestämdt, att herr de Jalin inte kan begå en sådan handling.

RAYMOND. Hm... vi få väl se ändå...

SUZANNE. Ni tviflar?

RAYMOND. Det är en affär mellan honom och mig. — Men svär mig, att ingenting af hvad herr de Jalin sagt är sannt!

SUZANNE. En ed? Ah! Här är således inte fråga bara om ett skämt eller en nedrighet af herr de Jalin ...utan om ett förräderi af er, min herre!

RAYMOND. Ett förräderi?!

SUZANNE. Ja! Ni ångrar redan den förbindelse, ni knutit med mig... Men det hade varit mycket enklare att öppet säga mig det, än att ta er tillflykt till sådana medel, som gör mera heder åt er uppfinningsförmåga, än åt er grannlagenhet.

RAYMOND. Ni anklagar mig för en ärerörig handling, Suzanne!

SUZANNE. Och för hvad anklagar ni mig?

RAYMOND. Herr de Jalin kommer snart hit... Då kan vi ju...

SUZANNE. Så-å! Ni behöfver herr de Jalins medgifvande för att tro på min heder? Jag ska genom herr de Jalin låta säga er, att han inte stått på en alltför förtrolig fot med mig... och på annat vilkor vill ni inte tro mig. För hvem tar ni mig då? Jag älskade er, Raymond; men jag erkänner, att er misstänksamhet och er svartsjuka ingaf mig oro... och derför betänkte jag mig noga innan jag lofvade att bli er hustru. Emellertid trodde jag åtminstone, att ni hyste aktning för mig... Jag vill inte vidare forska efter orsakerna till hvad som nu förefallit. Ni har velat underkasta mig en pröfning, som är lika förnedrande för min kärlek som för min qvinliga värdighet. Ni har tviflat på mig... Emellan oss är allting slut

RAYMOND. Men min svartsjuka är ju ett bevis på min kärlek! Jag älskar er så högt, Suzanne!

SUZANNE. *Så*... vill jag inte vara älskad!

RAYMOND. Jag svär er...!

SUZANNE. Det är nog!

RAYMOND. Suzanne!

SOPHIE (*kommer in*). Fröken de Sancenaux frågar, om hon kan få träffa fru baronessan...

SUZANNE. Låt henne komma in.

RAYMOND. Jag lemnar er inte! (*Marcelle kommer in.*)

Åttonde scenen.

DE FÖRRA. MARCELLE.

MARCELLE. Det är bara jag...

SUZANNE. Ni är välkommen... Ack, herr de Nanjac... ni får ursäkta mig, men fröken de Sancenaux och jag har någonting att säga hvarandra...

RAYMOND. När får jag den äran att återse er, fru baronessa?

SUZANNE. Vid min återkomst... Jag reser i afton ... och kan under tiden inte ta emot någon. (*Raymond bugar sig och går ut. Suzanne ringer.*)

Nionde scenen.

SUZANNE. MARCELLE.

SUZANNE (*till betjenten*). Om herr de Nanjac kommer tillbaka i dag, så säg, att jag inte är hemma. Skulle han bli alltför enträgen, så låt honom veta, att jag sagt *till*, att jag inte vill ta emot honom. Gå nu! (*Betjenten går.*) Jag har talt med markis de Thonnerins... men har, tyvärr, en ledsam nyhet att meddela er, min stackars Marcelle. Han intresserar sig ganska mycket för er, men...

MARCELLE. Men han afslår min bön...

SUZANNE. Ja... han ville gerna göra er till viljes...

MARCELLE. Åh, jag förstår... Han får lof att fästa afseende vid hvad verlden säger. Se'n vi träffades sist, har jag tänkt på det... och jag inser nog, att han inte kan till sällskap åt sin dotter anta' en person, som lefver i sådana förhållanden, som jag gör. Fröken de Thonnerins är bra lycklig, som har en far, som kan vårda och skydda henne! Jag tackar er hjertligen och ber er förlåta allt det besvär, jag förorsakat er.

SUZANNE. Jag ville så gerna ha lyckats i mina bemödanden. Markisen håller mycket *af* er och sa' mig, att om han på något sätt kunde vara er till nytta, skulle det vara honom ett stort nöje... Och om det är någon aktningsvärd ung man, som ni tycker *om*... och det bara är hemgiften, som...

MARCELLE. Det var om beskydd, jag bad... Inte om en almosa!

SUZANNE. Men det kan ju hända, att er kärlek är besvarad... Hvad är det då som hindrar, att ni kan bli hans hustru?

MARCELLE. Jag älskar ingen!

SUZANNE. Nå... behåll er hemlighet för er, min goda Marcelle...

MARCELLE. Jag tyckte ni sa', att ni skulle resa bort i afton...

SUZANNE. Ja!

MARCELLE. Då kanske vi inte träffas mer; men jag ska aldrig glömma, hur god ni varit mot mig.

SUZANNE. Jag ska låta er veta min adress. Skrif till mig. Hvar jag än är, ska jag göra allt för att vara er till nytta.

MARCELLE. Tack! (*omfamnar Suzanne*). Adjö!

SUZANNE. Adjö... och... mod bara!

BETJENTEN (*anmäler*). Herr de Jalin!

MARCELLE (*gör sig i ordning att gå*).

Tionde scenen.

DE FÖRRA. OLIVIER.

OLIVIER. Är det jag, som skrämmer bort er, min fröken?

MARCELLE. Nej, min herre... jag ämnade just gå min väg.

OLIVIER. Se så... nu ser ni ledsen ut igen!... Hvad fattas er?

MARCELLE. Ah, den ena timmen är inte lik den andra. Jag hängaf mig för tidigt åt mina förhoppningar ... lifvet är mycket svårare, än jag trodde, när man ensam och öfvergifven ska kämpa emot det.

OLIVIER. Men när man är två? Är inte jag er vän? ... jag vill inte, att ni ska vara ledsen längre. Vill ni tillåta mig att göra er ett besök ... så får ni tala *om* edra bekymmer för mig?

MARCELLE. Och allt hvad ni råder mig till, ska jag göra!

OLIVIER. Nå ... då träffas vi ... kanhända snart nog ... Adjö! (*trycker Marcelles hand. Marcelle går ut.*)

Elfte scenen.

SUZANNE. OLIVIER.

SUZANNE. Det är mycket rörande! Det skulle vara bra löjligt, om ni gifte er med fröken de Sancenaux efter allt hvad ni sagt om henne!

OLIVIER. Då kände jag henne inte ... men nu ... nu känner jag henne.

SUZANNE. Det är ett bevis på, att man ska tänka sig för innan man talar illa om folk. Apropos det, så ... ha vi en räkning ouppgjord med hvarandra.

OLIVIER. Ha vi det?

SUZANNE. Åh, det är inte värdt att låtsa som om ni inte förstod mig. Ni har sagt herr de Nanjac, att han gör orätt i att gifta sig med mig.

OLIVIER. Ja, det är sannt!

SUSANNE. Nå, har ni också sagt honom, hvarför han gör orätt ...?

OLIVIER. Ja!

SUZANNE. Ni har åtminstone den förtjensten att vara upprigtig, hvilket inte hindrar, att ni derigenom begått en ... ja, hvad ska jag kalla det? Det fins ett betecknande ord för så'na der saker ...

OLIVIER (*ger sig min af att tänka efter.*) En dumhet?

SUZANNE. Nej!

OLIVIER. En taktlöshet?

SUZANNE. Nej, det är inte det rätta uttrycket... En...!

OLIVIER. En feghet! En låghet! Säg ut! De der orden tycks bränna edra läppar!

SUZANNE. Ja... mycket rätt... en ömklig låghet!

OLIVIER. Och hvarför kallar ni det en låghet?

SUZANNE. Derför, att en man af ära bör tiga med hvad han vet.

OLIVIER. Det bevisar bara, att ni och jag lyckligtvis inte ha samma begrepp om äran.

SUZANNE. Och ni anser er ha uppfylt all rättfärdighet i fråga om ära?

OLIVIER. Ja!

SUZANNE. Ni tror kanske, att herr de Nanjac inte talt *om* för mig allt hvad ni sagt honom?

OLIVIER. Jag trodde det,... derför, att han gaf mig sitt ord...

SUZANNE. Ni gaf mig ert ord på att vara min vän, ni!

OLIVIER. Att vara er vän, ja! Men inte att vara er medbrottsling!

SUZANNE. Medbrottsling... det var faaligt! (*skrattar.*) Hör nu, Olivier...

OLIVIER. Nå?

SUSANNE. Vet ni, att ert tilltag fick en för mig mycket fördelaktig vändning.

OLIVIER. Så mycket bättre! På det sättet har jag å ena sidan, uppfyllt en pligt och, å andra sidan, gjort er en tjenst.

SUZANNE. Han älskar mig mer än någonsin!

OLIVIER. Verkligen?

SUZANNE. Jag har således inte hjerta att bli ond på er. Att ni, som är en man med hufvud, inte kunde begripa, att ni gick rakt i fällan!

OLIVIER. Hvad för slag?

SUZANNE. Ja, naturligtvis, min stackars vän! Ni ville föra krig mot en qvinna! Har ni inte varit med så länge, att ni vet, att den enfaldigaste qvinna ... och enfaldig är jag just inte ... är hundra gånger listigare, än den allra slugaste man? Efter ert samtal i går med herr de Nanjac, insåg jag genast, att vår stora vänskap inte skulle vara länge och att ni, med er välvisa rättskänsla, skulle förklara mig krig så snart det blef fråga om giftermål. Nu gälde det att träffa målet rätt med ett enda slag och att slå ned sanningen *så*, att smädelsen och förtalet aldrig mer skulle kunna resa upp sina hufvuden! Ja ... då bad jag er att i dag återfå mina bref. Bara det borde ha öppnat ögonen på er! Är jag ett fruntimmer, som begär att få igen sina bref? Men ni misstänkte ingenting, ni, och kom beskedligt hit i morgse med edra små bref i fickan ... När klockan blef så mycket, att jag kunde vänta er, så gick jag min väg, för att lemna er allena med herr de Nanjac. Ni har löst er uppgift som en ... man af ära. Ni har sagt herr de Nanjac hvad ni varit för mig ... ni hittade på ett sätt att ge honom mina bref ... Då kom jag tillbaka. Han kände inte min stil ... han lät mig skrifva några rader i sin närvaro ... och så jemförde han de båda stilarne ...

OLIVIER. Och ...?

SUZANNE. Och, då de inte hade någon likhet med hvarandra, så är han numera öfvertygad, att jag är offer för ett nedrigt förtal. Han älskar mig mer, än någonsin, och han har bara en enda tanke, och det är att mana ut er. Nog är det märkvärdigt att vid er ålder inte ha kommit till den erfarenheten, att det inte finns ett osvikligare medel att stöta sig med sin bäste vän, än att tala illa om den han älskar, i synnerhet om man kan bevisa hvad man säger, ja, då är det rentaf slut med vänskapen! Emellertid har jag nu slagit upp med herr de Nanjac ... Jag har sagt, att jag inte mer will se honom för mina ögon, att jag redan i dag reser bort, att ... ja,

hvad vet jag! Jag har sagt honom allt hvad en intelligent qvinna vid sådana tillfällen kan säga. Jag har låtit honom förstå, att jag aldrig vill bli hans hustru! Om tio minuter är han här igen ... och om åtta dar ä' vi gifta. Ja ... och allt det der har jag er att tacka för. Ert spel är förloradt!

OLIVIER. Ni har således två stilar?

SUZANNE. Nej, jag har bara en, och det kan vara nog med det!

OLIVIER. Men ... hur kommer det sig ...?

SUZANNE. Nå, jag kan gerna säga er allt, ty i grund och botten är jag mycket beskedlig och är inte ond på er alls. Ni kan väl förstå, att ett frun-timmer i mina förhållanden, som i tio års tid sträfvat att bit för bit och stycke för stycke föra upp sitt lifs nybyggnad, också ska vara ytterst angelägen att undvika allt, som kan störa hennes verk ... Och dit hör i första rummet den der manien att skrifva. Af hundra kompromitterade qvinnor, ha två tredjedelar blifvit det genom sina bref. Det der vet jag mycket väl ... och har inte skrifvit något bref på tio år.

OLIVIER. Och de bref, jag fick från er ...?

SUZANNE. Dem har fru de Santis skrifvit! Hon har pennan i hand från morgon till qväll ... det är hennes passion! Vi voro oskiljaktiga i Baden-Baden ... och jag bad henne i mitt ställe både läsa och besvara edra bref. På det viset, har ni stått i correspondence med Valentine. Men ni kan vara lugn ... Jag ska inte tala *om* det för er vän, herr Richond, så att ni inte råkar illa ut för honom också ...

OLIVIER (*bugar sig*). Jag är stum af häpnad! Åh! Ni har en vacker talang ... det kan inte nekas!

SUZANNE. Men, seså ... låt oss nu tala allvar-samt! Med hvilken rätt har ni handlat så, som ni gjort? Hvad har ni att förebrå mig? Om herr de Nanjac vore en gammal vän till er, en lekkamrat, en

bror... nå det kunde så vara! Men det är inte så. Ni lärde känna honom för åtta dar se'n — Ni inbillar er kanske, att ni personligen är alldeles ointresserad i den här saken... men är ni säker på, att ni inte lyssnat till er sårade egenkärleks dåliga ingifvelser?! Ni älskade mig inte... nå ja, det kan väl hända... men det grämer en ändå alltid när en qvinna, af hvilken man trott sig vara älskad, säger, att det är slut med hennes kärlek. Är det inte så? Derför, att det behagade er att göra mig er cour; derför att jag var lättrogen nog att hysa förtroende för er och anse er för en hederlig man, och derför kanhända att jag älskat er... tror ni er kunna lägga hinder i vägen för hela mitt lifs lycka! Har jag komprometterat... har jag ruinerat er! Eller har jag kanske bedragit er? Jag medger... och då det är sanning, måste jag medge det, att jag icke är värdig det namn och den samhällsställning, som jag eftersträfvar. Men tillkommer det er, som bidragit att göra mig ovärdig detta namn och denna ställning, att stänga den dygdens och hederns väg, på hvilken jag nu vill gå! Nej, det fins inte en skymt af rättvisa i allt det der! Edra vapen äro inte ärliga! Den man, som varit älskad, står alltid i förbindelse till henne, som älskat honom... Och hvad han än må göra för henne, kan han ändå *aldrig* göra för henne *så* mycket, som hon gjort för honom!

OLIVIER. Ni har rätt! Jag har måhända lyssnat till en dålig känsla... svartsjukan... då jag trodde mig höra hederns röst... och ändå fins det ingen hederlig man, som inte, i mitt ställe, skulle gjort som jag. För Raymonds skull måste jag tala; för er skull borde jag ha tegat; men ordspråket säger med rätta: "Tala är silfver, men tiga är guld".

SUZANNE. Ja... det var just det, jag ville höra er säga! Och nu...

OLIVIER. Nu?

SUZANNE (*ser Sophie komma in*). Ingenting... (*till Sophie*) Hvad är det?

SOPHIE. Herr de Nanjac är här!

SUZANNE. Jag har ju gifvit befallning att...

SOPHIE. Han vill ovilkorligen tala med fru baronessan... Jag svarade, att baronessan inte tar emot någon. Då frågade han, om herr de Jalin vore här ...och bad att i sådant fall få säga några ord till herr de Jalin.

SUZANNE. Låt herr de Nanjac komma in.

OLIVIER. Ni tar emot honom?

SUZANNE. Nej. Ni ska ta emot honom, ni, och ni ska nu säga honom hvad ni tror er böra säga honom. Men kom bara ihåg, att han älskar mig, att jag älskar honom, och att hvad jag vill... det vill jag! Farväl, min käre Olivier! (*går ut.*)

Tolfte scenen.

OLIVIER. Sedan RAYMOND.

OLIVIER. Nå, det är så godt att med ens göra slut på det här. (*till Raymond som kommer in.*) Ni önskar tala med mig, min käre Raymond. Baronessan är inte här... Vi är allena... Hvad har ni att säga mig?

RAYMOND. Jag vill ännu inte glömma, att jag kallat er min vän, Olivier; men...

OLIVIER. Men?

RAYMOND. Ni har bedragit mig.

OLIVIER (*i bestämd ton*). Nej!

RAYMOND. Hör mig... Jag är fast besluten, att inte mera tro på något annat, än bevis... Och baronessan d'Ange har bevisat mig motsatsen af hvad ni försäkrat mig. Ni har sagt mig, att hon aldrig varit gift, men jag har sett äktenskapskontraktet, sett det

med mina egna ögon. Vill ni kanske säga mig, att dokumentet är falskt?

OLIVIER. Nej!

RAYMOND. Ni sa' mig, att hon inte är enka; men jag har sett hennes mans dödsattest. Kanhända påstår ni, att dokumentet inte är som det skall vara?

OLIVIER. Nej!

RAYMOND. Jag kommer just nu från markis de Thonnerins. På min fråga, har han upplyst, att han inte visste någonting om baronessan. Och slutligen ... de der brefven, som ni sagt mig vara skrifna af baronessan ...

OLIVIER. ... äro inte af hennes hand ... det vet jag nu. En af hennes vänner har skrifvit dem i hennes namn, och båda ha gjort sig lustiga på min bekostnad. Det är således inte jag, som bedragit er ... utan jag är sjelf bedragen. Jag trodde mig ha skäl att varna er ... men jag hade det inte. Jag trodde, att mitt samvete bjöd mig att uppställa bevis mot baronessan ... men det var min fåfänga, som förledde mig att göra det ... Då jag slutligen ville bevisa er, att jag var er vän ... blef jag sjelf öfvertygad om, att jag var en narr!

RAYMOND. Ni tar således tillbaka allt hvad ni sagt mig?

OLIVIER. Allt! Hon är af god familj. Hon har för mig aldrig varit något annat, än en främling. Hon är er värdig. Den som säger motsatsen är en smädare, ty smädare är den, som om en person säger någonting, som han inte kan bevisa. Adjö, Raymond! Efter hvad som förefallit ... vet jag inte, hur jag ska kunna visa mig för baronessan ... Jag kommer således inte tillbaka förr än hon skickar efter mig ... och jag tror inte, att hon så snart kommer på den tanken. Hvad er beträffar, så får ni inte anklaga mig för något annat, än ett mindre välbetänkt handlingssätt. Adjö!

RAYMOND. Adjö! (*Olivier går ut.*)

Trettonde scenen.

RAYMOND. Sedan BETJENTEN.

RAYMOND. Jag måste utforska den mannens innersta tankar!

BETJENTEN. Herr de Nanjac... ni vet väl, att fru baronessan är borta... och att hon kommer mycket sent hem?

RAYMOND (*sätter sig*). Det är bra! Jag ska vänta

Slut på tredje akten.

Fjerde akten.

Samma dekoration som i tredje akten.

Första scenen.

SUZANNE. MARKIS DE THONNERINS.

BETJENTEN (*anmäler*). Herr markis de Thonnerins!

MARKISEN. God dag, min baronessa!

SUZANNE. Åh! Hvad förskaffar mig nöjet af ert besök, min bäste markis?

MARKISEN. Jag ville fråga er, min kära Suzanne, om min notarie lemnat er allt som han skulle lemna?

SUZANNE. Ja... jag tackar er.

MARKISEN. Nå... hur är det annars...?

SUZANNE. Jo, jag mår bra!

MARKISEN. Och ert giftermål?

SUZANNE. Mitt giftermål!?

MARKISEN. Ja... Blir det af?

SUZANNE. Ack... det var sannt... jag har inte träffat er på så länge. Ni vet ingenting?

MARKISEN. Ingenting!

SUZANNE (*med en suck*). Ni hade rätt, herr Markis ... jag var alldeles för äregirig. — Det finns saker, som äro omöjliga...

MARKISEN. Ni inser det nu?

SUZANNE. Ja... jag måste väl det.

MARKISEN. Men tala *om* för mig...

SUZANNE. Man har inte kunnat tiga...

MARKISEN. Hvem har...?

SUZANNE. Någon... som jag haft för mycket förtroende för... herr de Jalin.

MARKISEN. Och han sa' herr de Nanjac...?

SUZANNE. Så-å! Ni vet nu hans namn?

MARKISEN. Ja. Och hvad gjorde herr de Nanjac?

SUZANNE. Han trodde på herr de Jalin... men sedan... efter som han älskade mig... så trodde han på mig.

MARKISEN. Och nu?

SUZANNE. Nu älskar han mig som förr... inte med fullt förtroende... men med svartsjukans hela styrka... Det är oupphörliga frågor, misstänksamhet och spioneri... Och jag... ska jag verkligen säga er det... jag känner på mig, att jag inte mer har kraft att bära bördan af det nya lif, som utgjorde målet för min ärelystnad. Att oupphörligen darra för att det förflutna plötsligt störtar tillsammans öfver ens hufvud... Att om morgonen hjelpa upp sitt erbarmliga lif med en ny lögn, för att om aftonen bli beslagen med denna lögn... och att midt under allt det der känna en ärlig och sann kärlek... det är ... jag upprepar det ännu en gång... det är omöjligt! Och jag har redan i den här striden förbrukat inte blott min kraft, utan äfven min kärlek. Jag älskar inte mer herr de Nanjac.

MARKISEN. Är det verkligen sannt?

SUZANNE. Ni är den enda menniska, för hvilken jag aldrig ljugit.

MARKISEN. Ni älskar inte herr de Nanjac?

SUZANNE. Jag älskar ingen!

MARKISEN. Nå... det der giftermålet blir således inte af?

SUZANNE. Nej, jag behåller min frihet. Jag drar mig tillbaka till Italien. Der frågar man inte så mycket efter det förflutna... och om jag nödvändigt vill gifta mig... står mig alltid till buds någon ruinerad förment prins, som äter upp min förmögenhet, skänker sin hyllning åt en dansös och slår mig till på köpet ... Nå... tror ni inte nu, att jag har klart för mig, hur min ställning är... och att en qvinna, sådan som jag, inte har någonting annat att vänta?

MARKISEN. Och när reser ni?

SUZANNE. Om tre eller fyra dar.

MARKISEN. Ensam?

SUZANNE. Med min kammarjungfru.

MARKISEN. Och herr de Nanjac vet ingenting om er resa?

SUZANNE. Nej... ingenting.

MARKISEN. Och ni låter honom inte veta, hvart ni reser?

SUZANNE. Om jag fortfarande ville ta emot honom, vore det ju enklare att stanna qvar i Paris. Men jag reser, tvärtom, för att afbryta en förbindelse, som för närvarande blifvit omöjlig och framdeles blir det ännu mera.

MARKISEN. Jag lyckönskar er till detta beslut... och jag vet att uppskatta dess betydelse. Ert smille och er klokhet ha funnit just det, hvartill annars nödvändigheten snart skulle tvungit er.

SUZANNE (*med tankspridd min*). Hur så?

MARKISEN. Slumpen är ibland mycket påfågen ... som ni vet... och blandar sig ofta i saker, med hvilka han inte har att skaffa. Nu fogade slumpen så, att herr de Nanjacs syster är intim med min syster. Herr de Nanjac gjorde ingen hemlighet af

sitt tilltänkta giftermål för systern, som i sin ordning talade om saken med min syster... och så fick jag veta det namn, som jag inte ville, att ni skulle nämna för mig. Men det är inte allt. Herr de Nanjac har sjelf varit hos mig för att utforska hvad jag visste om er. Jag teg derför, att jag tyckte det vara artigare att öfverlåta till er sjelf omsorgen att med bibehållen krigsära dra er ur spelet. Men i dag kom jag hit, för att säga er hvad jag redan sagt er en gång förut, att så snart jag, till följe af förhållanden som inte berott på mig, lärde känna den man, med hvilken ni ämnade gifta er, skulle jag säga honom sanningen. Jag dröjde något... och jag gjorde rätt deri... då jag nu erfar, att ni ämnar bryta er förbindelse. — Nu är allting godt och bra, om ni bara är fast besluten att...

SUZANNE. Jag är fast besluten. I morgon har herr de Nanjac sin fulla frihet åter! Och om ni så vill, kan ni när som helst ta honom till man åt fröken de Thonnerins...

MARKISEN. Min dotter har ingenting att göra med det här, min kära Suzanne... Glöm inte det! — Och ni menar allvarsamt med hvad ni sagt?

SUZANNE. Ja, fullkomligt!

MARKISEN. Måtte ni bli lycklig! Det är min sista önskan. Adjö, min baronessa... och kom väl ihåg...

SUZANNE. Jag glömmer aldrig någonting! (*Markisen går ut i samma ögonblick Valentine kommer in. De helsa på hvarandra.*)

Andra scenen.

SUZANNE. VALENTINE (i resdrägt).

VALENTINE (*ser på dörren, genom hvilken markisen gått ut.*) Och det der var markis de Thonnerins?

SUZANNE. Ja.

VALENTINE. Han håller i sig med att vara kry!

SUZANNE. Hvart ska det nu bära af i den der kostymen?

VALENTINE. Jag reser.

SUZANNE. När?

VALENTINE. Om en timme.

SUZANNE. Hvart då?

VALENTINE. Till London ... och derifrån till Belgien och Tyskland.

SUZANNE. Med hvem?

VALENTINE. Jo ... det är någon som följer med mig!

SUZANNE. Nå, men processen?

VALENTINE. Den bryr jag mig inte om. Jag nöjde mig med att tala *om*, hur saken förhöll sig, och den oförrätt jag lidit, men rättens ordförande sa mig genast: "Tro mig, min fru, låt ni er man vara i fred. Det är det bästa, ni kan göra." Ja ... och nu far jag ifrån alltihop!

SUZANNE. Jag har inte sett er på så länge.

VALENTINE. Jag hade så många inköp att göra. I England kan man ju inte få någonting. Och så hade jag krångel med hyreskontraktet vid rue de la Paix. Jag gaf värden ett års hyra, och så var det klart. Tapetserarn fick en skadeersättning och tog igen sina möbler ... och nu är jag fri som fogeln!

SUZANNE. Och under allt det der, fick ni inte tid att ge mig det svar, som jag väntar på ...

VALENTINE. Jag skref ju svaret, vet jag! Har ni inte fått det?

SUZANNE. Jo ... men ...

VALENTINE. Nå, då ska jag berätta alltihop! Det är det enklaste!

SUZANNE. Nå?

VALENTINE. Jag skref ett anonymt bref till grefvinnan de Lornan.

SUZANNE. Jaha!

VALENTINE. Naturligtvis förställde jag min stil. — I det der brefvet sa' jag henne, att ett fruntimmer, som för henne hyste det största intresse, men inte kunde uppge sitt namn, ovilkorligen måste ha

ett samtal med henne. Jag lät henne förstå, att det var fråga om herr de Jalin ... bad henne hålla saken tyst och stämde möte med henne till i förgår afton.

SUZANNE. Och hon kom?

VALENTINE. Ja. Vi träffades i Tuilerieträdgården. Det var mörkt. Jag hade floret neddraget, så att det var omöjligt att se mitt ansigte.... men jag såg hennes. Hon är vacker.

SUZANNE. Nå, hvad sa' ni henne?

VALENTINE. Till punkt och pricka allt hvad vi kommit öfverens om ... att Olivier bedrog henne, att han är förälskad i fröken de Sancenaux och vill gifta sig med henne, att det är en galenskap, ja till och med en olycka ... då den unga flickan inte vore honom värdig. Jag ställde mig som om jag trodde, att fru de Lornan inte för Olivier var något annat, än en vän ... och i sjelfva verket är hon heller ingenting annat, än hans vän ... men hon älskar honom och hon är svartsjuk.

SUZANNE. Talte ni med henne någonting om mig?

VALENTINE. Det var hon, som först talade med mig om er. Då sa' jag, att jag kände er och att ni hade reda på hela den der saken ... och att om ni båda ställde er i förbindelse med hvarandra, skulle ni kunna förhindra Oliviers giftermål. Ja, jag sa', att ni derigenom skulle göra herr de Jalin en stor tjenst ... och att hon inte hade någonting annat att göra, än att uppsöka er för att komma öfverens om hvad som borde ske. Hon tvekade länge och tog löfte af mig, att ni skulle vara allena när hon kom ... ja, jag lofvade henne det och, som jag redan skrifvit till er, kommer hon hit klockan tu. Den stackars grefvinnan är alldeles yr i hufvet! Jag kunde väl aldrig tro, att herr de Jalin skulle kunna uppväcka en sådan passion! — Nå, har ni hört *af* honom?

SUZANNE. Ja.

VALENTINE. Jag undrar, hur det är mellan honom och herr de Nanjac?

SUZANNE. De tåla inte se skymten af hvarandra? Men Olivier har skrifvit till mig...

VALENTINE. Nå, hvad säger han?

SUZANNE. Att han älskar mig... att han ville förhindra mitt giftermål derför, att han älskar mig...

VALENTINE. Det är kanhända sant...

SUZANNE. Hvem vet! Kanhända! Men det ser nästan ut som om det inte vore så,... så mycket mer som han ber, att jag ska hedra honom med ett besök. Han vill ge mig en förklaring, som han inte, efter hvad han skrifver, kan göra hemma hos mig.

VALENTINE. Ja ja! Det kan ligga en snara under det der!

SUZANNE. Och ändå är jag säker på, att det är ett mycket spändt förhållande mellan honom och Raymond.

VALENTINE. Ack, om herr de Nanjac ville vara så god och ge honom en värjstöt för att lära honom att inte blanda sig i saker, som han inte det ringaste har att göra med. Jag kan inte tåla den der karln! Det är ingen ann' än han, som retat upp Hippolyte så der emot mig! Och om ni kan göra honom något fult spratt, så genera er inte... jag ska hjelpa er, jag, och ta hälften på min räkning!

SUZANNE. Var lugn. Jag glömmer ingenting. Hvad skulle förolämpningar tjena till, om man kunde förlåta dem? Herr de Jalin har bland annat sagt till Raymond, att man inte borde föra in aktningsvärda fruntimmer i vår société. Han ska i dag... hos mig... sammanträffa med grefvinnan de Lornan. Det ska kanske något litet störa hans uppfattning.

VALENTINE. Han kommer då hit?

SUZANNE. Ja.

VALENTINE. Han blir ursinnig! Ah! Om han förgick sig!

SUZANNE. Hvad tänker ni på! Det minsta ord skulle ge anledning till en utmaning af herr de Nanjac och det har han ingen åtrå efter. Han ska hålla till godo med lexan och inte säga ett ord.

VALENTINE. Ack, så synd, att jag är tvungen att resa! Adjö! Adjö! Skrif till mig på London, poste restante, under adress mamsell Rose... Det är min kammarjungfrus namn. Jag vill inte, att min man ska få veta hvar jag uppehåller mig, förrän jag är i säkerhet. Ack, hvad det känns konstigt att öfverge Paris! Ingensta'ns kan man ha så roligt som här! Men det kan inte hjelpas! Adjö!

SUZANNE. Och ni skrifver ju...

VALENTINE. Nå, i det afseendet mankerar jag aldrig! Adjö! Till mamsell Rose!

(*Raymond kommer in genom den ena dörren i samma ögonblick Valentine går ut genom den andra.*)

Tredje scenen.

SUZANNE. RAYMOND.

SUZANNE (*afsides*). Det är också en, som jag inte mera tar emot så snart jag väl är gift! (*till Raymond*) Jag väntade er med otålighet.

RAYMOND. Allt är i ordning,

SUZANNE. Och kontraktet?

RAYMOND. Skrifva vi under i morgon.

SUZANNE. Och när resa vi?

RAYMOND. När ni vill.

SUZANNE. Ni älskar mig således ännu!

RAYMOND. Och ni, Suzanne?

SUZANNE. Kan ni nu tvifla på det? Har jag inte gifvit alla bevis som står i min magt att ge er? Ack ja... jag älskar er!

RAYMOND. Men... säg mig... har ni träffat herr de Jalin?

SUZANNE. Nej. Hvarför...?

RAYMOND. Derför, att jag såg honom ta vägen hitåt i sällskap med sin vän herr Richond.

SUZANNE. Ja,... han är verkligen på väg hit...

RAYMOND. Jag trodde, att ni inte mera skulle ta emot honom. Jag bad er om det, och ni lofvade mig...

SUZANNE. Ja, men han skref, att han hade någonting att tala med mig om... och jag tar emot honom som om ingenting förefallit. Jag låtsar om ingenting... Gör ni så med... Låt allt vara glömdt!

RAYMOND. Gör nu allting i ordning till i morgon. Jag önskar, att vårt bröllop blir notificeradt för alla våra vänner... äfven för herr de Jalin, som jag nu vill ta emot i ert ställe... Jag ville gerna vara den förste, som han här träffar. Jag vill, att han tydligt ska inse, hvilken ställning han bör inta, ert hus... Gå dit in... jag kommer genast efter... (*Suzanne går ut*).

Fjerde scenen.

RAYMOND. OLIVIER. HIPPOLYTE.

BETJENTEN (*anmäler*). Herr de Jalin! Herr Richond!

RAYMOND (*helsar kallt*). Mina herrar...

OLIVIER. Tar inte baronessan emot?

RAYMOND. Hon anmodade mig att be er vänta... Hon kommer om några ögonblick... Mina herrar... (*helsar och går ut.*)

Femte scenen.

OLIVIER. HIPPOLYTE.

OLIVIER. Så han såg ut!

HIPPOLYTE. Du kunde väl inte vänta annat, då du gick hit. Men hvad hade du här att göra? Du hade lyckligen dragit dig ur spelet... hvarför ska du nu igen blanda dig i alla de här intrigerna?

Du har gjort din pligt! Herr de Nanjac vill ovilkorligen gifta sig med baronessan ... nå ja ... låt honom hållas! Hvad har du med det att göra?

OLIVIER. Du har fullkomligt rätt ... men, ser du ... Suzanne har retat mig igen ... och ... Det är inte mitt fel ...

HIPPOLYTE. Hm ... Du väntade bara på en förevändning ... för att få återse henne ...

OLIVIER. Det är möjligt ... Men kan du tänka dig ... hon har låtit din hustru skrifva ett anonymt bref till grefvinnan de Lornan ...

HIPPOLYTE. Har Valentine ...

OLIVIER. Ja ... stilen var förvänd ... men jag känner den, tyvärr, alltför väl ... som du vet. Det der brefvet, i hvilket man anhöll om ett möte med grefvinnan, har hennes kammarjungfru visat för mig. Det är Suzanne, som håller trådarne till någon ny intrig; men hon ska akta sig! Om det förhåller sig så, som jag anar ... om hon vågar företa' det allra minsta mot grefvinnan de Lornan, så ska jag ... fast jag ännu inte vet hur det ska gå *till* ... sönderbryta hela hennes vackra giftermålsplan så, att hon inte en gång ska kunna återfinna spillrorna af den stolta byggnaden!

HIPPOLYTE. Hvad säger du, om jag skulle vidtaga några mått och steg mot min hustru ...? Så länge hon inte bär sig illa åt mot någon annan än mig, må det så vara ... men när hon vänder sig mot andra, för att ...

OLIVIER. Åh nej ... jag ska nog sjelf lösa den der knuten! Så snart jag fick reda på den här nya historien, skref jag till Suzanne och bad henne komma till mig ... men det aktade hon sig för. Emellertid svarade hon, att hon i dag ville ta emot mig. Låt mig helt lugnt och stilla lägga ut mina krokar. Inom en timme biter hon på dem!

Sjette scenen.

DE FÖRRA. GREFVINNAN.

GREFVINNAN (*i hög grad orolig*). Men... hvar är då baronessan?!

OLIVIER. Hvad står *på*, min bästa grefvinna? Ni kommer som en hvirfvelvind!

GREFVINNAN. Åh, jag är alldeles utom mig!

OLIVIER. Nå, det var roligt att få se er så der. ... Ni är vanligtvis munter och lustig... och ombyte förnöjer, som man säger.

GREFVINNAN. Jag är inte vid lynne att skämta nu...!

OLIVIER. Nå, då ska jag svara ordentligt på er fråga. Baronessan är för ögonblicket upptagen af herr de Nanjac... och vi vänta just på henne.

GREFVINNAN (*tar Olivier afsides; till Hippolyte*). Ursäkta min herre. (*till Olivier*) Vet ni, hvad Marcelle har tagit sig för?

OLIVIER. Jaha... hon har sagt herr de Nanjac rent ut, att hon inte vill gifta sig med honom.

GREFVINNAN. Ja, det har hon.

OLIVIER. Derför, att hon inte tycker *om* honom.

GREFVINNAN. Jo, det var just ett vackert skäl! Men det är inte alltihop! När jag i morgse kom in i Marcelles rum, fanns ingen der.

OLIVIER. Ja, men det fanns väl ett bref.

GREFVINNAN. Ja... ett bref, i hvilket Marcelle underrättar mig, att hon funnit ett medel att vara mig förutan... eller att inte ligga mig till last... som hon skrifver... och så säger hon, att jag ingenting har att frukta... att jag inte behöfver rodna för hennes skull!

OLIVIER. Och att hon återvänder till den pension, der hon blifvit uppfostrad...

GREFVINNAN. Jaså... ni har träffat henne?

OLIVIER. Ja... för en stund se'n.

GREFVINNAN. Hvar då?

OLIVIER. I pensionen.

GREFVINNAN. Nå, men, hur har det gått *till?*

OLIVIER. Hon skref till mig...

GREFVINNAN. Till er?

OLIVIER. Ja, till mig...

GREFVINNAN. Hvarför gjorde hon det?

OLIVIER. Det är jag som rådt henne till det steg, hon nu tagit.

GREFVINNAN. Hvad blandar ni er i saker, som...?

OLIVIER. Jo, derför att de röra mig mycket nära.

GREFVINNAN. Då är det väl också ni, som rådt henne att lemna Paris?

OLIVIER. Ja, visst är det det! Hon reser i morgon bitti! Pensionsföreståndersken har skaffat henne en plats.

GREFVINNAN. En plats?

OLIVIER. Ja... i Besançon hos en utmärkt familj. Fröken de Sancenaux ska ge lektioner i engelska och musik åt en liten flicka. Hon får åtta hundra francs om året och allting fritt. Det är inte mycket roligt, förstås... men hon tycker, att det är mera aktningsvärdt, än att stanna i Paris som en förgäfves utbjuden vara på äktenskapsmarknaden... eller för att spela lansquenet och sätta sitt rykte på spel. Jag tycker som hon.

GREFVINNAN. Jo, nu har ni ställt till det bra! Jaså! Jag ska skrifva till henne, att hon åtminstone byter om namn. — Att en Sancenaux, min brorsdotter, till den grad kan kompromettera sin familj! En Sancenaux guvernante! Hvarför inte lika så gerna kammarjungfru...?

OLIVIER. Så-å? Och det kallar ni att kompromettera sin familj! Min goda grefvinna... den som med er gjort affärer i logik, har stulit edra pengar. Det är förmodligen herr de Latour!

GREFVINNAN. Efter en så'n skandal kan hon då aldrig bli gift!

OLIVIER. Jo, troligen mycket förr, än om hon stannat hos er!

GREFVINNAN. Nej ... det är inte rätta vägen ...

OLIVIER. Alla vägar bära till Rom ... och den ngsta är ofta den säkraste!

GREFVINNAN. Nå ja ... vi få väl se! ... Jag har gjort allt hvad jag kan för henne ... I alla fall är hon bara min nièce!

Sjunde scenen.

DE FÖRRA. SUZANNE.

SUZANNE. God dag, min grefvinna ...

GREFVINNAN. God dag, min söta vän ...

SUZANNE. Men ... hvad fattas er?

GREFVINNAN. Åh ... jag ska sedan tala *om* det för er ... Se här, har jag med mig det, som ni var så god och lånade mig ...

SUZANNE. Det brådskar ju inte ...

GREFVINNAN. Jag har fått *in* litet nu igen ... Tack!

SUZANNE (*till Hippolyte*). Det är mycket älskvärdt af er att ha kommit på den tanken att göra mig en liten visit i sällskap med herr de Jalin.

HIPPOLYTE. Jag var rädd att ni skulle tycka det vara mindre grannlaga; men Olivier ...

SUZANNE. Herr de Jalins vänner äro också mina.

HIPPOLYTE. Åh, ni är alltför god, fru baronessa!

SUZANNE (*till Olivier*). Så! Ni är här, ni?!

OLIVIER. Ja visst! Ni skref ju och bad mig komma hit.

SUZANNE. Ja ... för att få veta, hvad ni hade att säga mig.

OLIVIER. Det har jag skrifvit till er.

SUZANNE. Ja ... Ni älskar mig?

OLIVIER. Jag älskar er!

SUZANNE. Och derför ville ni, att jag skulle göra er den äran och aflägga ett besök hos er. Hm! Jag

skulle komma till er, för att herr de Nanjac skulle få en vink om det och sjelf se, hur jag... Åh, ni för krig som ett barn, med träkanoner och tennsoldater. Och ni vill afväpna mig, ni?

OLIVIER. Ni tror mig inte?

SUZANNE. Nej!

OLIVIER. Nå ja... farväl då!

SUZANNE. Stanna! Jag vill... visa er någonting.

OLIVIER. Hvad då?...

SUZANNE. Ja... det kan jag inte säga er... Det är en öfverraskning. (*Under detta samtal har Raymond kommit in och konverserat med grefvinnan och Hippolyte; högt till grefvinnan:*) Min bästa grefvinna... ni känner visst grefvinnan de Lornan?

GREFVINNAN. Ja, förr i verlden, så... men nu ha vi alldeles tappat bort hvarandra.

SUZANNE. Hon ska vara mycket dygdig och mycket aktningsvärd, efter hvad man säger.

GREFVINNAN. Ja, det är hon visst, det!

SUZANNE. Och mycket nogräknad i valet af sitt umgänge...

GREFVINNAN. Åh... hon är inte mycket ute...

SUZANNE. Hon kommer hit till mig... jag ska presentera er för henne, min bäste herr de Nanjac... och ni ska få lära känna ett ovanligt älskvärdt fruntimmer...

OLIVIER. Om hon kommer!

SUZANNE. Åh... det är ju sant... ni känner grefvinnan de Lornan mycket... mycket väl, herr de Jalin.

OLIVIER. Ja... och just derför vill jag hålla vad, att hon inte kommer eller åtminstone... ifall hon verkligen kommer... att hon inte ska gå in.

SUZANNE. Hvad håller ni?

OLIVIER. Hvad ni vill! Hvad en dame med god ton kan hålla vad om: en påse konfekt eller en bukett.

SUZANNE. Jag går in på vadet. (*ser betjenten komma in*) Och det ser ut som jag mycket snart skulle vinna det. (*till betjenten*) Hvad är det?

BETJENTEN. Det är ett fruntimmer derute, som önskar tala med fru baronessan.

SUZANNE. Hvem är det? Hvad är hennes namn?

BETJENTEN. Hon ville inte säga sitt namn.

SUZANNE. Säg det der fruntimret, att jag inte tar emot någon, som inte säger sitt namn. (*Betjenten går ut*).

OLIVIER (*sakta till Raymond*). Raymond... i vår forna vänskaps namn ... laga så, att fru de Lornan inte beträder tröskeln till detta rum!

RAYMOND. Hvarför det?

OLIVIER. Derför, att detta besök kan ge anledning till en stor olycka!

RAYMOND. För hvem?

OLIVIER. Åh, för många!

RAYMOND. Jag har ingenting att säga i baronessans hus! Hon tar emot hvem hon behagar ... Det har jag inte med att göra!

OLIVIER. Nå! Det är bra!

BETJENTEN (*slår upp dörrarne*). Grefvinnan de Lornan frågar, om fru baronessan kan ta emot henne.

SUZANNE. Ja... låt henne komma in!

OLIVIER. Den olyckliga! (*skyndar ut genom fond-dörrarne.*)

Åttonde scenen.

DE FÖRRA (utom Olivier).

HIPPOLYTE. Gud gifve, att ni aldrig kommer att ångra hvad ni nu gjort, fru baronessa!

SUZANNE. Jag har ännu aldrig i hela mitt lif ångrat någonting. (*till Raymond, som ämnar gå ut*) Stanna! Herr de Jalin kommer att bjuda armen åt fru de Lornan... Han har förlorat sitt vad... och drar sig ur spelet... så är den saken slut... (*Raymond närmar sig dörren, som öppnas i samma ögonblick han hinner fram till den. Olivier kommer in.*)

Nionde scenen.

DE FÖRRA. OLIVIER.

RAYMOND. Hvarifrån kommer ni, min herre?

OLIVIER. Jag kommer från fru de Lornan. Jag har sagt henne, att jag inte vill, att hon visar sig här.

RAYMOND. Och med hvad rätt?

OLIVIER. Med den rätt, som en hederlig man har att hindra en hederlig qvinna att störta sig i förderfvet.

SUZANNE. Isynnerhet när den der hederliga qvinnan är den der hederlige mannens älskarinna!

OLIVIER. Ni ljuger, min fru!

RAYMOND. Herre! Ni förolämpar ett fruntimmer!

OLIVIER. Sedan åtta dar har ni oupphörligt sökt anledning till tvist med mig och . . . jag bekänner det öppet . . . jag har kommit hit i akt och mening att skaffa er den efterlängtade anledningen. Ni tror, att en värjstöt ska afhugga den knut, med hvilken ni är bunden . . . Låt gå för värjstöten, då! Jag står till er tjenst!

RAYMOND. Om en timme ska mina sekundanter vara hos er.

OLIVIER. Som ni behagar!

RAYMOND. Det är endast vilkoren för duellen, de ha att ordna. Orsaken må förbli en hemlighet! (*De göra sig i ordning att gå.*)

SUZANNE. Raymond!

RAYMOND. Jag kommer snart tillbaka, Suzanne! (*går ut.*)

OLIVIER. Kom, Hippolyte! (*De helsa och gå ut.*)

Tionde scenen.

SUZANNE. GREFVINNAN.

GREFVINNAN. En utmaning . . . hos er, min söta vän . . . och de der, som var så goda vänner för några dar se'n! Hur har det gått till?

SUZANNE. Det vet jag inte!

GREFVINNAN. Men ni tänker väl inte tillåta, att den der duelln eger rum?

SUZANNE. Jag ska nog förhindra den ... jag har redt mig i svårare fall, än det här!

GREFVINNAN. Kanske jag kan hjelpa er?

SUZANNE. Nej, tack!

GREFVINNAN. Nå, då går jag ... Ni har inte lång tid *på* er, att ställa den här saken till rätta ... Men ni låter mig väl veta, hur ...

SUZANNE. Ja, det lofvar jag er ... kom tillbaka litet senare ... eller också kommer jag till er ...

GREFVINNAN. Ja, jag kommer snart igen! (*under det hon går*) Hvad i all verlden betyder allt det här? (*går ut.*)

Elfte scenen.

SUZANNE (ensam).

SUZANNE. Det är då visst och sannt ... den der Olivier ... han är ståtligare och modigare, än jag trodde! Ah! Det är någonting stort och vackert ... att vara en man af ära! ... Och ändå älskar han inte fru de Lornan ... Tänk ... hur han skulle tagit sig ut ... om han älskat henne!

BETJENTEN (*kommer in*). Ett bref till fru baronessan.

SUZANNE. Det är bra ... (*öppnar brefvet. Betjenten går ut*) Från markis de Thonnerins! (*läser:*) "Ni har bedragit mig. Ni har återsett herr de Nanjac ... och det giftermål, som jag sagt er vara omöjligt, vill ni, trots mitt förbud, sätta i verket. Jag ger er en timmes tid att bryta denna förbindelse. Om ni inte dessförinnan funnit medel att göra det, skall jag yppa allt för herr de Nanjac." Åh! Droppe efter droppe faller det förflutna tungt på mitt hufvud! Ska jag då aldrig kunna utplåna det! Ska det förfölja mig

hela lifvet igenom! Jag ska tillstå allt för honom!... Nej! Nej! Jag ska kämpa ända till slutet! (*ringer*) Framförallt måste jag vinna tid! (*skrifver ifrigt, och säger till Sophie, som kommer in:*) Du ska gå till markis de Thonnerins och du ska sjelf lemna honom det här brefvet. Stäng dörrn!

Tolfte scenen.

SUZANNE. SOPHIE. RAYMOND.

SOPHIE (*i det ögonblick hon vill stänga dörren*). Frù baronessa... Herr de Nanjac!

SUZANNE (*tillsluter lugnt sin skrifpulpet*). Jaså! Gå nu, Sophie... du kan uträtta det der sedan. (*Sophie går ut. Till Raymond.*) Nå min vän?

RAYMOND. Jag har varit hos ett par af mina vänner för att be dem bli sekundanter; men träffade ingen hemma. Jag skref några rader till dem...

SUZANNE. Hör nu, Raymond... den der duellu får inte bli af.

RAYMOND. Åh, Suzanne!... Herr de Latours och herr Maucroix' duell har jag förhindrat... Helt annat är det med min egen! Herr de Jalin har för öfrigt fullkomligt rätt... Jag hatar honom!

SUZANNE. Afstå från mig, Raymond! Ni ser... jag för olycka med mig!

RAYMOND. Ni ska bli min hustru... Jag har svurit det! Det måste ske! Men... det kan ju hända, att jag faller... Herr de Jalin är tapper och ska nog veta att försvara sig... Jag vill inte dö utan att ha hållit mitt ord. (*sätter sig vid bordet och ämnar öppna skrifpulpeten.*)

SUZANNE (*gör en ofrivillig rörelse*). Hvad tänker ni göra?

RAYMOND. Skrifva och be min notarie komma hit.

SUZANNE. Hvad ska det tjena till?

RAYMOND. Vi hade ju kommit öfverens om, att...

SUZANNE. Ja... men det är god tid ännu, att...

RAYMOND. Nej, tvärtom! Tiden är mycket knapp...

SUZANNE. Nå... då ska jag skaffa hvad ni behöfver, för att...

RAYMOND. Här finns ju allt hvad som behöfs...

SUZANNE. Nej!

RAYMOND. Jo visst... Ni skref ju sjelf när jag kom in...

SUZANNE. Raymond... jag ber er... öppna inte den der...

RAYMOND. Nej, jag ska visst inte öppna den... då pi skrifver saker, som jag inte bör se...

SUZANNE. Misstankar... Återigen misstankar!

RAYMOND. Nej, min goda Suzanne... nej! Har ni några hemligheter, ska jag nog veta att respektera dem...

SUZANNE. Nå... så öppna då... och läs!

RAYMOND. Ni tillåter då...?

SUZANNE. Ja! (*Raymond ämnar öppna pulpeten*; *Suzanne håller honom tillbaka*) Så misstrogen ni är!

RAYMOND. Jag? Hur kan ni påstå det! Det är inte misstroende... det är nyfikenhet. Ni ger mig lof att se... och jag ser!

SUZANNE. Och ni lofvar att inte göra narr af mig?

RAYMOND. Ja, det lofvar jag.

SUZANNE. Om ni visste hvad det är fråga om!

RAYMOND. Ja, det är just hvad jag nu får se!

SUZANNE. Ja... det blir mycket uppbyggligt för er att läsa om allt hvad jag beställt för vår resa...

RAYMOND. Hvad då?

SUZANNE. Åh, herre Gud... småsaker för toiletten ...broderade kjortlar, sidenklädningar med rynkade lif och volanger i zig-zag... allt mycket intressant för en herre!

RAYMOND. Och det är hela hemligheten?

SUZANNE. Ja!

RAYMOND. Så? Ni skref till er sömmerska?

SUZANNE. Ja, helt enkelt!

RAYMOND. Under det att jag sökte upp sekundanter för min duell... så beställde ni klädningar. Men, Suzanne, ni måtte verkligen anse mig vara en narr!

SUZANNE. Raymond!

RAYMOND. Jag vill veta till hvem ni skrifvit!

SUZANNE. Åh! Är det så... nå, då får ni inte veta det! (*öppnar pulpeten och tager brefvet.*)

RAYMOND. Suzanne! Akta er...!

SUZANNE. Hotelser! Och med hvad rätt?! Gud ske lof, ännu är jag inte er hustru! Jag är här hemma hos mig, fri och oberoende! Jag är inte skyldig att inför någon aflägga räkenskap för mina handlingar... liksom det står er fritt att vara herre öfver edra. Har jag någonsin fallit er besvärlig med några frågor? Har jag ransakat edra papper?

RAYMOND (*fattar henne om handleden*). Gif mig brefvet!

SUZANNE. Ni får det inte... Det har jag redan sagt er! Jag har aldrig gifvit vika för våld... Jag har sagt er sanningen... Ni får misstänka och tro hvad ni vill!

RAYMOND. Jag misstänker... att ni bedrar mig!

SUZANNE. Må vara!

RAYMOND (*med hotande stämma*). Suzanne!

SUZANNE. Nu kan det vara nog, min herre! Jag ger er ert ord tillbaka och återtager mitt! Mellan oss finns hädanefter ingenting gemensamt!

RAYMOND. Ni har redan en gång förr användt detta medel, fru baronessa... men den här gången skall jag ha min vilja fram!

SUZANNE. Ah! Med hvilken man har jag att göra!

RAYMOND. Jo, ni har att göra med en man, som i utbyte mot det aktningsvärda namn, han ger er, inte begär något annat, än ett ögonblicks ärlighet och som ber er inte förgäta den ed ni svurit, att ni ingenting hade att förebrå er. Ni har att göra med en man, som i morgon skall duellera med en person, på hvars heder han inte kan tvifla, för att upprätta er heder, på hvilken han tvifiar; med en

man, som sedan fjorton dar kämpar mot lögn och falskhet utan att påkalla någon annan hjelp, än den hans redlighet, frimodighet och förtröstan skänka honom, men som nu är fast besluten att framtvinga sanningen och det till hvarje pris! Om också det der brefvet inte innehåller sanningen i hela dess vidd, så förstår jag mycket väl af er sinnesoro, att det innehåller en del. Jag måste ha det der brefvet! Gif mig det... eller... jag tar det!

SUZANNE (*skrynklar ihop brefvet i sin hand och försöker att rifva sönder det*). Ni ska inte ha det!

RAYMOND (*fattar hårdt om hennes arm*). Brefvet!

SUZANNE. Ni bär hand på en qvinna?!

RAYMOND (*alltmera häftig*). Det der... brefvet!

SUZANNE. Nå... välan! Jag älskar er inte... jag har aldrig älskat er! Jag har bedragit er... Och nu ... lemna mig!

RAYMOND (*vill öppna hennes hand med våld*). Brefvet! Brefvet!

SUZANNE. Raymond... jag ska säga er allt... Ah, ni gör mig illa... Jag är inte brottslig... I er mors namn!... (*Raymond rycker brefvet ifrån henne*) Eländige! (*nedfaller utmattad på en stol*) Ja... ja... läs! Men jag skall hämnas... det svär jag!

RAYMOND (*läser med upprörd stämma*). "Jag bönfaller... störta mig icke i förderfvet... jag måste träffa er... jag skall förklara er allt... Hvad ni befaller, skall ske! Det är inte mitt fel, att herr de Nanjac älskar mig... Och jag älskar honom... det är min enda ursäkt... Jag är beroende af er... det är sannt ... men var ädelmodig... förlåt mig! Om han fick veta sanningen, skulle jag dö af blygsel! Jag lofvar er att inte bli hans hustru, men han får ingenting veta. Så snart jag kan göra mig ledig, skall jag komma till er, för att..." (*talar*) Och jag kunde ännu tvifla...! (*döljer ansigtet i sina händer*) Hvad har jag gjort er, Suzanne? Hvarför bedrog ni mig? Se der... ert bref! Farväl! (*ämnar gå, men faller, på halfva vägen, ned på en stol och kan inte återhålla sina tårar.*)

SUZANNE (*när hon ser hans förtvifian; med darrande röst*). Raymond!

RAYMOND. Ni kommer mig att gråta som ett barn, Suzanne ... jag har inte gråtit sedan min mors död ... jag tackar er ... tårarne lätta mitt hjerta!

SUZANNE (*i en mildt förebrående ton*). Ni har brutit sönder mina armar och mina händer, Raymond ...

RAYMOND. Förlåt mig! Det var en oförlåtlig feghet ... Men ... jag älskade er!

SUZANNE (*närmar sig honom*). Äfven jag ... älskade er!

RAYMOND. Om ni älskat mig, hade ni inte ljugit för mig!

SUZANNE (*går honom helt nära*). Ingen qvinna i mitt ställe skulle ha gjort en sådan bekännelse, som ni fordrar af mig! Jag älskade er, jag hyste aktning för er ... och jag ville sjelf vara älskad och aktad af er! Jag skall berätta er hela mitt lifs historia. Det finns en sak, som jag måste dölja för er, men blott en enda. Ack, om ni visste ... jag är mindre straffbar, än ni tror ... Jag var ensam, kastad ut i verlden ... utan skydd och utan råd ... Jag skulle ha sagt er allt ... det inser jag nu! Ni är ädelmodig ... Ni skulle ha förlåtit mig! Nu har ni inte mera förtroende för mig ... men, om jag inte är så skuldfri, att jag som maka får blicka upp till en sådan man, som ni, älskar jag er ändå så högt, att jag är värd er kärlek! Ingenting tvingar mig att nu säga er detta! (*på knä, fattande Raymonds händer.*) Raymond, tro på mig ... jag älskar dig!

RAYMOND. Till hvem ... var det der brefvet ...?

SUZANNE. Åh ... ni skulle mana ut honom ...!

RAYMOND. Nej, jag ska inte säga ett ord till honom ... Men ... hans namn!

SUZANNE. Han har ingen makt öfver mig ... det stod ju i brefvet, att det är er, jag älskar!

RAYMOND. Hvarför förbjuder han er då att bli min hustru?

SUZANNE. När ni blir lugnare, ska jag säga er allt.

RAYMOND (*stiger upp*). Farväl!

SUZANNE (*håller honom tillbaka*). Nej ... jag ska säga er det nu!

RAYMOND. Nå? Nå?

SUZANNE. Jag skref det här brefvet till ...

RAYMOND. Till Olivier?

SUZANNE (*med fasthet*). Nej! Det bedyrar jag! Men lofva mig, att ni inte manar ut ...

RAYMOND. Jag lofvar det.

SUZANNE. Jag skref till markis de Thonnerins. (*Raymond gör en rörelse af förvåning och harm*) Raymond ... jag var en stackars fattig flicka ... öfvergifven af hela verlden ... när man ... utan att jag sjelf gaf någon anledning till det ... erbjöd mig rikedom och skydd ... Jag egde aldrig far eller mor ... Jag ...

RAYMOND. Och ert giftermål?

SUZANNE. Jag har inte varit gift!

RAYMOND. Och de der papperen, ni visade mig?

SUZANNE. De tillhöra en ung fru, som dog utomlands, utan anhöriga och vänner ...

RAYMOND. Och er förmögenhet?

SUZANNE. Den har jag fått af markis de Thonnerins.

RAYMOND. Ah! Och med en sådan smälek och skam ville ni vedergälla mitt förtroende och min kärlek! I ställe för att på ett ädelt och värdigt sätt anförtro mig er olycka, vill ni föra med er i ert nya hem ett stulet namn och en förmögenhet, som ni vunnit på bekostnad af er heder! Begriper ni då inte, att er man, när han en dag upptäckt allt, inte skulle ha något annat att göra, än att döda er och skjuta sig sjelf en kula för pannan! Ack, Suzanne, ni har aldrig älskat mig; ni har inte en gång för mig hyst någon aktning!

SUZANNE. Ja, jag är en eländig varelse! Jag förtjenar inte er kärlek! Gå, Raymond ... och försök att glömma mig!

RAYMOND. Men hvad ni nu anförtrott mig... är sannolikt inte *allt!* Låt höra, Suzanne... Hvad har ni mera att bekänna?

SUZANNE. Ingenting!

RAYMOND. Nå, än Olivier, då? Ni vill väl inte påstå, att nöd och förtviflan dragit er till honom? Om *han* stått i förtroligt förhållande till er, så är det derför, att ni älskat honom... och den kärleken, Suzanne... skulle jag aldrig förlåta er!

SUZANNE. Olivier har aldrig varit någonting för mig... Han har sjelf sagt er det... det vet ni mycket väl.

RAYMOND. Och det är...?

SUZANNE (*med fasthet*). Jag bedyrar det!

RAYMOND. Och ni älskar mig?

SUZANNE. Skulle jag anförtrott er allt detta, om jag inte älskar er?

RAYMOND. Nå, Suzanne... då begär jag ännu ett bevis på er kärlek... blott ett enda!

SUZANNE. Och det är?

RAYMOND. Skicka tillbaka till markis de Thonnerins allt hvad ni fått af honom.

SUZANNE (*ringer*). Ja, ögonblickligen! (*Hon tager några papper ur en låda, och lägger in dem i ett kuvert. Till betjenten, som kommer in*) Bär genast de här papperen till markis de Thonnerins. Det är inte något svar.

BETJENTEN. Markisen kommer just nu uppför trappan.

SUZANNE. Han!

RAYMOND (*exalterad*). Bed herr markisen vänta några ögonblick! (*Betjenten går ut. Till Suzanne*) Gif mig de der papperen. Jag ska sjelf återlemna honom dem.

SUZANNE. Ni förskräcker mig...

RAYMOND. Åh, var inte rädd! Ännu är det tid, Suzanne. Valet står er ännu fritt! Behåll dessa papper, och jag reser för att aldrig återkomma. I annat fall, så resa vi tillsammans, om jag öfverlefver

duellen i morgon och ni ännu en gång bedyrar, att ni talat sanning.

SUZANNE. Jag har talat sanning!

RAYMOND. Ack, Suzanne, jag visste inte sjelf, att jag älskade er så högt! (*går ut.*)

Trettonde scenen.

SUZANNE (ensam).

Jag har satt hela mitt lif på spel... Allt! Både det förflutna och framtiden! Nu finns det ingen annan, än Olivier, som kan störta mig... eller rädda mig! Om han älskar mig... som han sa'... Åh, det vore sällsamt! (*tager schal och hatt*) Vi få väl se!

Slut på fjerde akten.

Femte akten.

Hos Olivier. Vid ridåns uppgång sitter Olivier och skrifver.

Första scenen.

OLIVIER. HIPPOLYTE (kommer in och lägger handen på Oliviers axel).

HIPPOLYTE. Det är jag.

OLIVIER (*försegla ett bref*). Nå?

HIPPOLYTE. Jag har uträttat allt hvad du bad mig om.

OLIVIER. Träffade du grefvinnan de Lornan?

HIPPOLYTE. Ja, med kammarjungfruns hjelp... ty hennes man är hemkommen. Det är också skälet, hvarför hon skrifvit till dig. Jag sa' henne, att det inte blir någonting af med duellen.

OLIVIER. Och att i alla händelser hennes namn inte skulle bli nämndt. Det är väl det som mest oroar henne, kan jag tro?

HIPPOLYTE. Ja, det förstås... men hon är lika orolig för att det ska hända dig någonting. Jag lugnade henne emellertid, och det var så mycket lättare för mig, som jag sjelf är fullkomligt lugn.

OLIVIER. Hur så?

HIPPOLYTE. Duellen blir inte af.

OLIVIER. Hvarför inte det?

HIPPOLYTE. Jag har träffat markisen, som hade åtskilligt af vigt att tala *om*.

OLIVIER. Ja... men ingenting, som kan hindra mig och herr de Nanjac att slås, på den fot, vi

nu stå med hvarandra. Såvida han inte ber mig om ursäkt, hvilket inte är troligt att han gör, så...

HIPPOLYTE. Det beror bara på dig.

OLIVIER. Hvad menar du med det?

HIPPOLYTE. Jag var hos markisen, som du vet.

OLIVIER. Nå, han nekade att bli min sekundant?

HIPPOLYTE. Ja.

OLIVIER. Jag kunde nästan tro det. Han är rädd att kompromettera sig, han också.

HIPPOLYTE. Ja, han är rädd att kompromettera sig... och det har han rätt i. Så'nt der passar hvarken för hans ålder eller haus samhällsställning. Han ville inte, för sin dotters skull, att hans namn blir inblandadt i den här affärn. Men han har sammanträffat med herr de Nanjac, som vet allt.

OLIVIER. Allt?

HIPPOLYTE. Allt, som har afseende på Markisen. Han har kommit öfver ett bref, som Suzanne skrifvit till markis de Thonnerins. Det har varit en häftig scen mellan baronessan och Raymond, och Suzanne blef tvungen att yppa sitt förhållande till markisen. Raymond har förlåtit henne på det vilkoret, att hon återlemnade till markisen allt hvad hon fått af honom.

OLIVIER. Och det har hon gjort?

HIPPOLYTE. Det ser så ut.

OLIVIER. Det förvånar mig på det högsta. Men i hvad afseende skulle det utgöra något hinder för duellen?

HIPPOLYTE. Herr de Nanjac har sjelf återlemnat allt till markisen, och han, som blifvit underrättad om utmaningen, begagnade sig af tillfället för att säga Raymond, att både duellen och giftermålet vore omöjliga; att baronessan inte för honom vore ett passande parti, och att du i den här saken visat dig vara en gentleman och en verklig vän till honom. Du vet väl, hur det är med folk som är kära öfver öronen, isynnerhet när de råkat i en falsk position. Ju mer man angriper föremålet för deras ömma låga, desto mera anse de sin värdighet fordra

att försvara sig. Herr de Nanjac förde genast ett högt språk mot markisen och sa' till honom: "Ifrån det ögonblick jag återlemnar allt, för hvilket baronessan har er frikostighet att tacka, anser jag mig ha rättighet att säga er, att jag funnit för godt att glömma allt, som förefallit mellan henne och er. Och hvad herr de Jalin beträffar, så ... om han verkligen *kan* på sitt hedersord säga, att han till Suzanne stått i ett alltför intimt förhållande, så lofvar jag på mitt hedersord att be honom om ursäkt, trycka hans hand som förr och att aldrig återse baronessan d'Ange." Du finner således, att den här duelln numera är alldeles onödig.

OLIVIER. Har du slutat?

HIPPOLYTE. Ja.

OLIVIER. Nå, då tackar jag dig, min stackars Hippolyte, för din goda afsigt; men vi ha för ingenting förlorat en dyrbar tid.

HIPPOLYTE. Hvarför det?

OLIVIER. Derför, att det numera inte är fråga om Suzanne. Jag vet bara en sak ... och behöfver inte veta något annat ... och det är, att herr de Nanjac manat ut mig ... och att undandra' sig duelln genom en lumpen anklagelse ... den må nu vara aldrig så befogad ... emot en qvinna, det är ovärdigt en man med hjerta i bröstet. Herr de Nanjac är militär ... jag är ... som man säger ... en vanlig medlem af samhället. Hvad tror du väl, man skulle säga, om duellen inte blef af? Nej, låt allting gå sin jemna gång! Raymond är mycket mer att beklaga, än jag; men jag förstår honom ganska väl. Jag skulle vilja trycka hans hand, men kommer kanske att taga hans lif. Sådan är hederslagarnes falska logik! Jag har inte stiftat de der lagarne, men jag är tvungen att underkasta mig dem.

HIPPOLYTE. Ja, det är sorgligt nog! ... När jag ser min hustru *nu* ... och tänker på, att jag för hennes skull beröfvat en menniska lifvet, så ... ja! Men vet du hvad hon nu tagit sig för, min hustru?

OLIVIER. Nej.

HIPPOLYTE. Jag fick alldeles nyss veta det. Hon har rymt med herr de Latour, som lemnat efter sig på börsen ett deficit af fyra hundra tusen frans. Hon kunde inte sluta på annat sätt ... och det är väl inte slut ännu! Det finns varelser, som ingenting kan hålla uppe. Så snart de börjat sjunka, ska de ovilkorligen till botten.

OLIVIER. Men ... förlåt mig ... klockan är snart half tre.

HIPPOLYTE. Ja ... duelln är klockan tre ... Vi ha inte lång tid på oss.

OLIVIER. Hvar är mötesplatsen?

HIPPOLYTE. Här strax bredvid ... der är folktomt och ingen ska störa oss ... Bara några steg och du är hemma igen. Skulle någon bli sårad, så blir det lätt att transportera honom hit.

OLIVIER. Och vi slås på värja?

HIPPOLYTE. Ja.

OLIVIER. Om någonting händer mig, så ska du ta ett bref, som ligger der i lådan, och genast skicka det till fröken de Sancenaux ... Hon tänker resa i afton, men när hon får det der brefvet, stannar hon nog qvar.

HIPPOLYTE. Är det allt?

OLIVIER. Ja.

HIPPOLYTE. Ingenting till ... Suzanne?

OLIVIER. Ingenting! Det är öfverflödigt ... Hon kommer hit.

HIPPOLYTE. Har hon underrättat dig om det?

OLIVIER. Nej ... men det är blott när segern vinkar som hon är stolt och modig. Om hon vet, att det bara behöfs ett enda ord af mig för att hindra hennes giftermål, så ska hon tro, att jag uttalar det ordet, och hon ska uppbjuda allt för att förmå mig att tiga. Hon är snart här!

HIPPOLYTE. Vill du veta hvad jag tänker?

OLIVIER. Låt höra!

HIPPOLYTE. Du är mera betagen i Suzanne, än du vill låta påskina ... och du är det mycket mer, än hvad du vill erkänna.

OLIVIER (*leende*). Ja, hvem vet?! Menniskohjertat är underligt ibland!

BETJENTEN (*kommer in*). Det är en ung dam här ... Hon sitter ännu qvar i vagnen, och frågar, om hon får komma upp.

OLIVIER. Hvem är det?

BETJENTEN. Hon har skrifvit sitt namn på det här papperet.

OLIVIER (*läser*). "Marcelle" ...! Bed henne vara så god och komma upp. (*till Hippolyte*) Gå in i rummet här bredvid ... Jag får lof att ta emot någon, som inte vill bli sedd. När tiden är inne att gå, så klappa på dörrn och jag ska genast komma.

HIPPOLYTE. Du har inte mer, än en halftimme på dig.

OLIVIER. Var lugn ... Jag ska vara punktlig. (*Hippolyte går ut. Olivier går emot dörren. Marcelle kommer in*) Ni här, Marcelle? En sådan oförsigtighet!

Andra scenen.

OLIVIER. MARCELLE.

MARCELLE. Det har ingen sett mig ... och för öfrigt ... hvad bryr jag mig om hvad man tänker om mig. Jag reser i afton, kommer kanske aldrig mer tillbaka till Paris, men jag ville inte resa utan att ha träffat er.

OLIVIER. Åh, jag skulle nog sökt upp er före er afresa.

MARCELLE. Det kunde ju ha händt, att ni inte hade tid ... eller, att ni inte alls tänkt på det ...

OLIVIER. Ska det vara en förebråelse?

MARCELLE. Med hvad rätt skulle jag kunna göra er en förebråelse? Är jag er vän? Anser ni, att jag

gjort mig förtjent af det ringaste förtroende? Om ni har några bekymmer... är det åt mig ni anförtror dem? Om ni går någon fara till mötes... tänker ni väl på att trycka min hand innan ni... innan ni...? Ack, jag är mycket olycklig!

OLIVIER. Hvad fattas er, Marcelle?

MARCELLE. Ni tänker duellera... ni tänker kanske låta döda er, och ni vill, att jag ska vara lugn... och ni frågar, hvad som fattas mig?

OLIVIER. Hvem har sagt er, att jag ska duellera?

MARCELLE. Det har min tant... Hon kom direkte från baronessan till mig och talte *om* alltsammans. Hon sa mig också för hvem ni skulle duellera... Grefvinnan de Lornan.

OLIVIER. Hon har misstagit sig.

MARCELLE. Nej. Om nu något sorgligt händt er, så skulle jag utan vidare, liksom alla andra, fått veta, att ni vore död. Ni hade inte i farans ögonblick en tanke för mig... Det är otacksamt, ty om en fara hotade mig, så vet Gud, att ni är den ende, som jag skulle vända mig till för att få hjelp. Och ni skulle gjort för mig, hvad jag ville göra för er. Men det må nu vara hur som helst... jag ska förhindra duelln!

OLIVIER. Hur ska ni kunna det?

MARCELLE. Ser ni nu, att ni ska duellera!... Jo, jag ska anropa lagens hjelp! Jag ska anmäla det för...

OLIVIER. Med hvad rätt skulle ni göra det?

MARCELLE. Med den rätt, som hvarje qvinna har, att rädda den hon älskar!

OLIVIER. Ni älskar då mig?

MARCELLE. Ack, nog vet ni det!

OLIVIER. Marcelle!

MARCELLE. Hvem skulle ha en sådan makt öfver mig, att han med ett enda ord kunde ge en ny riktning åt hela mitt lif? Hvem skulle kunnat förmå mig att lemna den verld, i hvilken jag lefde? För hvem underkastade jag mig det sorgliga ödet att långt härifrån arbeta för mitt bröd, utan annan tröst,

än vissheten, att ni anså mig värd er aktning, på samma gång som ni kanske skulle glömma mig? Ack, för hvem kan en qvinna förändra hela sin varelse, om inte för den man, som hon älskar!? Men i djupet af mitt hjerta närde jag en hemlig förhoppning! Jag sa' till mig sjelf: "Kanhända ställer han mig på prof. När han ser, att jag är en ärbar flicka... När han gjort af mig den qvinna, som han vill, att jag ska vara, så... Hvem vet? Kanhända ska han älska mig!" Och då jag hängaf mig åt den drömmen, fick jag höra, att ni skulle duellera för en annans skull... Och ni tror, att jag kan tillåta den der duelln?! Det må hon göra, hon... som ni älskar! Men inte jag, som älskar er! Nej, aldrig!

OLIVIER. Hör mig, Marcelle! Om ni tar ett enda steg, om ni säger ett enda ord för att omintetgöra den här duelln... och om det skulle lyckas er att förhindra den, så är jag vanärad; ty man skulle säga, att jag begagnat mig af en qvinnas bistånd för att slippa slås... och... det svär jag er, Marcelle... jag skulle inte öfverlefva en sådan skymf!

MARCELLE. Jag ska ingenting säga... Jag ska bedja för er!

OLIVIER. Och nu, Marcelle, vänd åter till ert hem. Vi träffas snart igen.

MARCELLE. Ni skickar bort mig derför, att duelln ska försiggå i dag!

OLIVIER. Nej... det blir kanske inte alls någon duell... Nu, när jag vet, att ni älskar mig, vill jag lefva. Det fins ett medel att ställa allt till rätta.

MARCELLE. Ni lofvar mig då, att inte duellera i dag?

OLIVIER. Ja, det lofvar jag. (*Man hör Hippolyte klappa på dörrn; högt:*) Jag kommer!

MARCELLE. Hvad betyder det der?

OLIVIER. Det är en af mina vänner, som vill tala med mig.

MARCELLE. En af edra sekundanter?

OLIVIER. Ja.

MARCELLE. För att följa er till mötesplatsen. Olivier, jag vill inte mer ... gå ifrån er!

OLIVIER. Mina sekundanter äro derinne. De öfverlägga med herr de Nanjacs sekundanter. Det är någonting de ha att säga mig ... och det är derför, som ...

MARCELLE. Ah! Jag är så rädd!

OLIVIER. Marcelle! Er dröm har äfven jag måhända drömt. Jag kände mig så stolt och lycklig att kunna bevara det rena och goda, som jag upptäckt i ert unga hjerta. Min lyckas hemlighetsfulla instinkt drog mig till er ... Jag kunde inte förklara för er, hvarför jag ville se er vara värd allas aktning. Jag visste det ännu inte sjelf, men det var ett behof för mitt hjerta ... Det är allt, som jag nu kan säga er, ty när en menniskas lif står på spel, har hon inte rättighet att tala om sin framtid och sina förhoppningar.

MARCELLE. Olivier!

OLIVIER. Om en timme är allting afgjordt. Om en timme, kan jag förklara mig. Tilldess bör ingen se er här. Återvänd till er tant och vänta mig hos henne. Vi ska återse hvarandra ... jag lofvar er det! Jag stannar här ... och när jag går härifrån, är det för att uppsöka er. Mod! (*går ut*).

Tredje scenen.

MARCELLE (*ensam*).

MARCELLE. O, min Gud! Tag oss i ditt hägn!

(*Suzanne kommer in*).

Fjerde scenen.

MARCELLE. SUZANNE.

SUZANNE. Marcelle!

MARCELLE (*vänder sig om*). Ni, fru baronessa!

SUZANNE. Hur kommer det sig, att ni är här?

MARCELLE. Jag fick höra talas om duelln, och då skyndade jag hit.

SUZANNE. Har ni träffat Olivier?

MARCELLE. Ja!

SUZANNE. När blir duelln ...?

MARCELLE. Jag hoppas, att den inte blir af!

SUZANNE. Inte! Hur så?

MARCELLE. Det finns ännu ett medel att ställa allt till rätta.

SUZANNE. Hvad är det för medel?

MARCELLE. Det vet jag inte, men Olivier sa' mig, att han skulle använda det.

SUZANNE. Det der medlet är en nedrighet!

MARCELLE. Ni känner då *till* det?

SUZANNE. Ja! Men för att undvika duelln, störtar inte Olivier en qvinna i förderfvet ... hvem hon nu må vara! Åh nej! Det gör han inte! Han har bedragit er!

MARCELLE. Han!

SUZANNE. Svara mig ... Hvad sa' ni honom, när ni kom hit?

MARCELLE. Att jag inte ville, att han skulle duellera ...

SUZANNE. Och att ni älskade honom ...

MARCELLE. Ja!

SUZANNE. Och att, om han duellerade ... ni inte skulle vika från hans sida?

MARCELLE. Hur vet ni ...?

SUZANNE. Jag vet allt hvad en qvinna säger i ett sådant ögonblick! Nå ... och så lofvade han er att ordna saken, så att ...?

MARCELLE. Ja!

SUZANNE. Och han sa' er kanske också, att han älskade er?

MARCELLE. Åh, det såg jag nog ändå!

SUZANNE. Han har bedragit er! Han ville vinna tid ... Han duellerar *nu*!

MARCELLE. Nej, han är här.

SUZANNE. Är ni säker på det?

MARCELLE. Jag behöfver bara ropa på honom, så kommer han.

SUZANNE. Nå, så ropa på honom!

MARCELLE (*ropar*). Olivier! Olivier!

SUZANNE (*öppnar dörren*). Ingen! Är ni nu öfvertygad?

MARCELLE. Det är omöjligt!

SUZANNE (*ringer*). Tviflar ni ännu? (*till betjenten, som kommer in.*) Er herre har gått ut... är det inte så?

BETJENTEN. Ja, fru baronessa!

SUZANNE. Ensam?

BETJENTEN. Med herr Richond och herr Maucroix, som kommo för att hemta honom.

SUZANNE. Han gaf er intet uppdrag... hvarken till fröken eller mig?

BETJENTEN. Nej!

SUZANNE. Det är bra! (*till Marcelle*) Hvad tänker ni nu ta er till?

MARCELLE. Jag ska söka reda på honom... Jag måste rädda honom!

SUZANNE. Hvar ska ni få reda på honom? Vet *ni* hvar han är?! Vänta... det är allt hvad vi kan göra. Nu är det ödet, som låter tärningarne rulla för oss! Olivier och Raymond slås i det här ögonblicket... det är intet tvifvel om det! Båda äro tappre... De hata hvarandra... En af dem kommer att döda den andre!

MARCELLE. O, min Gud!

SUZANNE. Hör nu på hvad jag har att säga. Olivier har ljugit för er eller för mig... ty äfven till mig har han sagt, att han älskar mig.

MARCELLE. Er! När...?

SUZANNE. För ett par timmar se'n! På ett enda ögonblick kan jag förlora allt: kärlek, framtid, förmögenhet! Om Raymond segrar, är jag räddad; men faller han, så är Oliviers kärlek min enda tillflykt.

Han måste älska mig ... annars skulle jag ju drabbas af åtlöje och skam! Ni ... äfven ni måste lära känna sanningen. Han har sagt oss båda två, att han älskar oss. Vi ha rättighet ... både ni och jag ... att få veta, hvem det är, som han verkligen älskar. Om det är *han*, som kommer tillbaka från striden, så är det bara en af oss, som han bör träffa här ... det kan ni väl begripa! Inför oss båda, kan han ju inte förklara sig. En af oss kan ju gömma sig der ... bakom den der dörren ... och höra hvad han säger. Om ni vill, ska jag göra det. Om han upprepar hvad han sagt er om sin kärlek, så är jag beredd att uppoffra mig ... Jag drar mig tillbaka utan att säga ett ord ... Nå, så svara mig! Svara mig då!

MARCELLE. Jag förstår er inte ... Jag kan inte fatta hvad ni nu säger mig! Hur är det möjligt, att ni kan vara så förfärligt lugn och så kall?!

SUZANNE. Tyst!

MARCELLE. Hvad är det?

SUZANNE. En vagn!

MARCELLE. Det är han!

SUZANNE. Det har händt någon olycka! Skynda er dit in!

MARCELLE. Men ... jag vill se honom!

SUZANNE. Skynda er ... säger jag! ... Det är han! Det är Olivier!

MARCELLE. Räddad! ... Han lefver! ... Ack, min Gud! Nu kan jag lida allt hvad du vill!

SUZANNE (*skjuter henne ut i rummet till venster*). Men så gå, då!

Femte scenen.

DE FÖRRA. OLIVIER (mycket blek.)

OLIVIER (*med svag röst*). Ni här, Suzanne?

SUZANNE. Ni väntade inte det?

OLIVIER. Hm!

SUZANNE. Ni är sårad?

OLIVIER. Åh ... det är ingenting!

SUZANNE. Och Raymond ...?

OLIVIER (*hans röst återtar småningom sin styrka*). Säg mig, Suzanne ... var jag inte i min goda rätt? Har jag bedragit Raymond?

SUZANNE. Nej! Men ...

OLIVIER. Har jag gjort hvad en ärlig man borde göra? Svara mig?

SUZANNE. Ja! Men ...

OLIVIER. Då ni satte vapnet i hans hand och i min ... hvem af oss båda ansåg ni ha rätt? Svara mig på samvete!

SUZANNE. Ni!

OLIVIER. Nå ... medgif mig då ... att hans död är en olycka, men inte ett brott!

SUZANNE. Hans död ...!

OLIVIER. Ja, hans död! Hör mig, Suzanne ... Alltse'n den der dagen, då ni kom till mig, för att säga, att ni inte mera älskade mig, han svartsjukan inkräktat hela min själ! Mitt hjerta darrade under en låtsad styrka, och jag log emot er, och jag älskade er med den underbara, olycksaliga kärlek, med hvilken ni förstått att fängsla alla dem, som älskat er! Nå ja, Suzanne ... när jag ville hindra ert giftermål, när jag sa' till Raymond allt hvad jag sagt honom, när jag, då det gälde lif eller död, glömde, att han var min vän och när jag dödade den man, hvars hand jag ännu för åtta dar se'n tryckte, så var det inte för att hämnas en oförrätt; det var för att ni inte skulle tillhöra honom, derför att jag älskade er, derför, att jag ännu älskar er. Jag har i ett enda förfärligt ögonblick ryckt undan alla förhoppningar för er! Nu kan jag inte tillhöra någon annan, än er, och ni kan inte tillhöra någon annan, än mig! Öfvergif mig inte ... Låt oss resa!

SUZANNE (*efter att hafva forskande blickat in i hans öga*). Nå ja, Olivier! Låt oss resa!

OLIVIER (*omfamnar henne*). Ändtligen! (*skrattar högt*) Åh! Det här var ingen lätt sak!

SUZANNE. Hvad betyder det...?!

OLIVIER. Se! Se!

SUZANNE (*får se Raymond och Hippolyte, som komma in*). Raymond!

MARCELLE (*som kastar sig i Oliviers armar*). Ah!

OLIVIER. Förlåt mig! Men det gälde att rädda en vän!

RAYMOND (*till Olivier*). Tack, Olivier! Jag var inte mägtig mig sjelf... Bedårad! Förbländad! Mellan mig och fru baronessan finns numera ingenting oafgjordt, mer än en enkel affärsfråga (*lemnar Olivier ett papper*) som jag ber er reglera, så att jag inte ens behöfver tala med henne. (*Marcelle närmar sig Raymond, som vänligt trycker hennes hand. Olivier vänder sig till Suzanne.*)

SUZANNE. Eländige!

OLIVIER. Åh, inga stora ord, om jag får be! När man sätter två menniskors lif och ära på spel, får man hålla god min då spelet är förloradt. Jag har hållit till godo med en värjstöt, jag, för att få rättighet att göra sanningen gällande. Det är inte jag, som förhindrat ert giftermål; det är förnuftet, rättvisan och lagen, som kräfva, att en hederlig man inte ska gifta sig med någon annan, än en hederlig qvinna. Ni har förlorat spelet, men ni har räddat insatsen.

SUZANNE. Hur så?

OLIVIER (*lemnar henne papperet*). Genom det här dokumentet ersätter er Raymond den förmögenhet, som ni för hans skull förlorat!

SUZANNE. Jag har ingenting förlorat! Herr de Nanjac glömde att granska de värdepapper, om hvilka han så högtidligt tog vård! (*rifver sönder papperet med blicken stadigt fäst på Raymond*) Det var ert namn, inte er förmögenhet, som för mig egde något värde!... Om en timme lemnar jag Paris..., I morgon är jag inte längre i Frankrike! Farväl, Olivier! (*skyndar ut.*)

OLIVIER (*med blicken fäst på den bortgående Suzanne*). Om hon i det godas tjenst användt den snillets rikedom, som hon slösat bort på det onda... Åh, hvilka storverk skulle hon inte utfört!

RAYMOND (*till Marcelle*). Lycka och sällhet vänta er, min fröken. Ni gifter er med den redbaraste man, jag känner!

(*Ridån faller.*)

Svenska teatern.

Denna samling omfattar till dato 215 nummer **dramatiska arbeten** *af olika slag, såväl originaler som öfversättningar, och deribland följande större arbeten:*

Familjen Benoiton. Komedi i fyra akter af Victor Sardou . . . . . — 75.

Familjen Fourchambault. Komedi i fem akter af Emile Augier . . . . . — 60.

Giftbägaren. Komedi på vers i två akter af Emile Augier . . . . . — 75.

Onda tungor. Skådespel i fem akter af Heinrich Laube . . . . . — 75.

Blodshämden. Skådespel i fem akter af Augusta Braunerhjelm . . . . . 1: 50.

Bröllopet på Ulfåsa. Skådespel i fyra akter af Fr. Hedberg . . . . . 1: 25.

Dagtingan. Komedi på vers i fyra akter af Fr. Hedberg . . . . . 1: 50.

Elfjungfrun. Skådespel i fem akter af Joh. Ludv. Heiberg . . . . . — 75.

Erik den fjortonde. Sorgespel i fem akter af Johan Börjesson . . . . . 1: —

Erik den fjortondes son. Sorgespel i fem akter af Johan Börjesson . . . . . 1: —

Glanskis. Komedi i fem akter af Fr. Hedberg. 1: 50.

Lejonet vaknar. Skådespel i tre akter af Fr. Hedberg . . . . . — 75.

Mjölnarfröken. Skådespel i fem akter af J. Jolin. 1: —

Sjökonungen. Sorgespel i fem akter. Sv. original. 1: —

Solen Sjunker. Tragedi i fyra akter af Johan Börjesson . . . . . 1: —

Sten Sture den yngre. Sorgespel i fem akter af Lbm. . . . . 1: —

Stolts Elisif. Skådespel i fem handlingar af Fr. Hedberg . . . . . 1: —

Ung-Hanses dotter. Skådespel i fem akter af Johan Jolin . . . . . 1: 25.

Vasa-arfvet. Historiskt skådespel i fem akter af Fr. Hedberg . . . . . 1: 25.
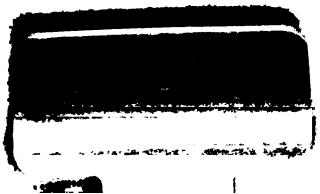
YA 00